

Universitetet i Sørøst-Norge
Campus Notodden
Fakultet for estetiske fag og humaniora
Institutt for estetiske fag
Mastergradsavhandling
Studieprogram: 60MASTON
Vår 2023

Lillann Ulverud
Pedagogiske praksiser i kreative fellesskap

Hvordan kunnskap og erfaring deles om vedbrent keramikk i kreative fellesskap

Universitetet i Sørøst-Norge

Fakultet for estetiske fag og humaniora

Institutt for estetiske fag

Lærerskoleveien 40

3679 Notodden

<http://www.usn.no>

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

© 2023 Lillann Ulverud

Sammendrag

I keramikfeltet finnes det dokumentasjon på vedbrent keramikk som dateres flere tusen år tilbake i tid. De felles vedbrenningene som utføres i vår moderne tid er det lite pedagogisk forskning om. Jeg ville derfor forsøke å gi et bidrag til vedbrennerne der ute, og pedagogene selvsagt, for å vise til hvordan et slikt kreativt og skapende fellesskap gjennomfører sine felles brenninger. Denne masteravhandlingen er multiple case studie om vedfyring av keramikk i kreative fellesskap, og hvordan de kreative fellesskapene arbeider for kunnskapsbygging med urgamle brenningsteknikker i moderne tid.

Det kvalitative forskningsgrunnlaget i denne avhandlingen er fire caser. Som en del av datagrunnlaget er det også med ni intervjuer og en internasjonal kvalitativ spørreundersøkelse. Casene viser flere eksempler fra forskjellige praksiser. I case 1 kan du lese om fellesskap som brenner anagamaovnen Kjærrahvalen, Norges største vedfyrte keramikkovn. I Case 2 kan du lese om en workshop jeg gjennomførte samtidig med å gjennomføre felles brenningsprosjekt i Kjærrahvalen.

I Case 3 kan du lese om opplevelser med felles brenninger på Guldagergaard Internasjonale keramiske forskningscenter, og hvilke pedagogiske praksiser de bruker for å fremme forskning, kunnskap og læring om det keramiske feltet.

Jeg har vært både deltaker, leder av felles fyringer, en formidler av kunnskap og utøvende kunstner i mine deltakende observasjoner som forsker. I Case 4 kan du lese beskrivelser av mine kunstneriske prosesser, og hvordan fellesskapene har vært med på å forme mine estetiske uttrykk gjennom kollektive estetiske læringsprosesser.

Jeg håper du finner denne forskningen interessant og hjelpsom.

Lillann

Abstract

In the field of ceramics, there is documentation of wood-fired pottery that dates back several thousand years. However, there is little pedagogical research on the communal wood firings that are carried out in our modern times. Therefore, I sought to contribute to the wood firing community, and pedagogues by showing how such a creative and collaborative community conducts their communal firings. This master's thesis is a multiple case study on wood firing ceramics in creative communities and how they use ancient firing techniques in modern times for knowledge building.

The qualitative research foundation for this thesis is four cases. As part of the data foundation, there are nine interviews and an international qualitative survey. The cases show several examples from different communal practices. In Case 1, you can read about communities that fire the Kjærrahvalen anagamakiln, Norway's largest wood-fired ceramic kiln. In Case 2, you can read about a workshop I conducted while also carrying out a communal firing project in Kjærrahvalen.

In Case 3, you can read about experiences with communal firings at the Guldagergaard International Ceramic Research Center and the pedagogical practices they use to promote research, knowledge, and learning in the field of ceramics. As a researcher, I have been both a participant, a leader of communal firings, a knowledge disseminator, and a practicing artist in my observations. In Case 4, you can read a description of my artistic processes and how the communities have contributed to shaping my aesthetic expressions through collective aesthetic learning processes.

I hope you find this research interesting and helpful.

A special thank you to all of you who helped make this thesis become a reality!

Lillann

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
Abstract	2
Innholdsfortegnelse	3
Forord	6
Introduksjon og kontekst for oppgaven	7
Bakgrunn for oppgaven.....	9
Kjærrahvalen og andre vedbrenninger i vår tid	10
Guldagergaard og Project Network symposium	11
Praksis, formidling og kunnskap i kreative fellesskap	12
Kreativt fellesskap	12
Eksempel på andre kreative fellesskap	13
Kunnskap og læring i praksis	14
Reflekterende praktiker	15
Didaktikk i praksis.....	16
Sanselig kunnskap og praksisbasert læring.....	16
Formidlingens og kommunikasjonens rolle for læring i praksis	16
Fagopplæring og mentorordning.....	17
Erfaringsbasert kunnskap fra praksisfellesskap	18
Generelle fysiske forutsetninger med felles vedbrenning.....	19
Strategi som forutsetning i felles vedbrenning.....	20
Brenning av vedfyrt ovn	20
Problemområde:	21
Problemstilling	21
Metodologi	21
Metoder	22
Kvalitativ empirisk datainnsamling	22
Deltakende observatør	23
Deltakende observasjon med workshopdeltakere	24
Forskning i eget skapende arbeid	24

Det kvalitative forskningsintervjuet.....	24
Spørreundersøkelse	26
Dagbøker.....	27
Etikk og personvern	27
Presentasjon av Case studiene	28
Case 1- Kjærrahvalen, felles vedbrenning i Norges største anagama	28
Organisering av brenninger	28
Eksempel 1- brenning 2021	29
Eksempel 2- brenning 2022	36
Case 2- Workshop	50
Case 3- Guldagergård Project Network	54
Eksempel 1	54
Eksempel 2	55
Eksempel 3	56
Eksempel 4	57
Case 4 Estetisk skapende arbeid	65
Eksempel 1	65
Eksempel 2- Project Network symposium- Skapende deltaker og deltakende observatør i et etablert profesjonelt fagfellesskap på Guldagergaard	78
Analyse.....	89
Hermeneutisk abduktiv tilnærming.....	89
Spørreundersøkelse analyse	89
Intervju analyse.....	90
Case analyse.....	90
Resultater	91
Spørreundersøkelse	91
Intervju av deltakere i Kjærrahvalen.....	91
Intervju av workshopdeltakere	92
Intervju av erfarne profesjonelle vedbrennere	93
Case resultater	94
Fase 1- organisering av brenning og fase 2 planlegging av praksis	94
Fase 3 forberedelser i praksis og Fase 4 stabling av ovn	95

Fase 5 brenning og fase 6 kollektiv refleksjon og åpning	95
Et utvalg resultater av keramikk fra Kjærrahvalen 2022	97
Et utvalg keramiske resultater fra Project Network symposium 2022	98
Drøfting-	100
Didaktiske relasjoner og rammefaktorer for pedagogisk praksis.....	100
Uformell sosial læringspraksis- for utvikling og kompetanse.....	103
Frivillig organisasjon- Et forsøk på å skape kontinuitet i fellesskapet	106
Felles brenning av vedfyrte keramikkovner som sosial læringspraksis	108
Sansene som grunnlag for læring og kunnskap i praksis	109
Kollektiv estetisk læringsprosess	111
Refleksjon i praksis.....	112
Konklusjon	116
Pedagogisk praksis	116
Generalisering verifisering og relabilitet.....	117
Bildekildeliste	119
Litteraturliste	122

Forord

Når du leser dette, er masteroppgaven endelig ferdigstilt og levert. Arbeidet med denne oppgaven har gitt meg muligheten til å vokse som menneske, som utøvende kunstner, og som deltaker i et helt fantastisk fellesskap av keramikkentusiaster. Gjennom interaksjon og møter med disse fantastiske menneskene, har jeg fått oppleve hvordan læring og kunnskap bygges opp gjennom erfaring i kreative fellesskap som virkelig brenner for kunsten og kunsthåndverket. Denne oppgaven har også åpnet dørene for å være mer delaktig i vedbrenningens fellesskap på tvers av kontinenter!

Tusen takk for mulighetene som jeg har fått av dere, alle sammen. Jeg vil takke alle de fantastiske menneskene som har bidratt til at denne masteroppgaven ble en realitet! Uten dere, uten fellesskapet og deres engasjement ville jeg ikke fått til det her. Innholdet i denne oppgaven har vokst seg stor og omfangsrikt. Hadde det ikke vært for mine fantastiske veiledere, ville hele oppgaven vært et svare kaos fra ende til annen.

Spesiell takk til

Deltakere i Kjærrahvalen brenningene

Guldagergaard menneskene og Project Network

Mine tre kjære workshopdeltakere

Alle som deltok som informanter i intervju

Og alle respondenter i spørreundersøkelsen

Venner og familie

02.05.2023

Gran

Lillann Ulverud

Introduksjon og kontekst for oppgaven

Mennesker har en trang til å skape med hendene, og en trang til å skape noe med nytteverdi for både seg selv og andre mennesker. For oss mennesker er det verdi i å lære i grupper, og vi bruker vår kreativitet og innovasjonstrang til å skape noe sammen. Keramikken som er vedbrent i et fellesskap er vitne av arbeidet, kunnskapen og erfaringer som ligger bak formgivningen av den. I det keramiske faget er det dokumentert flere tusen år med vedbrenning av keramikk. Vedbrenning brukes den dag i dag, og gjennom samarbeid og kommunikasjon, samtaler og gjøremål skapes det fortsatt nye, nydelige keramiske objekter i vedfyrte ovner rundt om i verden. Vi vet mye om tradisjonene om å lage vedfyrte keramikk. Men hva slags pedagogiske praksiser blir brukt i dag? Denne masteravhandlingen tar for seg hvilke pedagogiske praksiser som blir brukt i de kreativt skapende fellesskapene som brenner for keramikken, bokstavelig talt.

I masteroppgaven har jeg forsket på hvordan et felles skapende prosjekt ledes og drives. Jeg har forsøkt å finne pedagogiske og organisatoriske praksiser som benyttes i et felles fyringsprosjekt av keramikk. Og hvordan formidling av kunnskap påvirker et kreativt skapende fellesskap. Forskningsmetoden i oppgaven vil være en multiple case studie med kvalitative, empiriske datainnsamlinger. I ett av de fire caser som ligger til grunn for denne oppgaven, er mitt eget skapende arbeide. I forskningen av mitt skapende har jeg et auto etnografisk perspektiv. Mine keramiske kreasjoner er representert med to eksempler som viser hvordan jeg arbeider kreativt med skapende prosesser i forskjellige kreative og skapende fellesskap. Jeg har samlet inn data fra loggføringer av felles brenninger, dagbøker fra kolleger, egne notater og dagbøker. Jeg laget en internasjonal spørreundersøkelse også. Jeg har vært i deltakende observasjon i felles vedbrennings prosjekter i både inn, og utland. Og sist, men ikke minst, har jeg intervjuet deltakere fra en workshop, intervjuet kolleger og profesjonelle keramikere som brenner vedfyrte ovner i kreative fellesskap.

Mitt ønske er å kunne bidra til mer forståelse, og en bedret kunnskap om uformelle læringsmiljø. Jeg skal forsøke å tydeliggjøre hva som ligger bak av kunnskap, formidling, organisering og gjennomføring av felles vedfyrings prosjekter. Videre ønsker jeg å bidra til mer forståelse av hvordan kunnskap deles i et kreativt skapende fellesskap for at alle delaktige oppnår sine felles mål, å skape noe gjennom godt samarbeid.

Bilde 1- Foto av deltakere som tørrmurer ovnsdøra midt på natten i 2020. Tatt av Lillann Ulverud

Det er lite forskning rundt formidling av kunnskap i skapende kreative fellesskap som for eksempel på Kjærrahvalen i Norge. Vedbrent keramikk blir laget ved å følge opparbeidet erfaring og kunnskap om materialer, ovnenes tekniske utforming, og konstant oppmerksomhet til prosessene. Det mangler forskning om formidling av kunnskap i keramikeres kollektive arbeid med felles skapende prosjekter. Hvordan de ledes og hvilke pedagogiske praksiser som benyttes for gjennomføring av skapende felles prosjekter med vedbrente keramikkovner.

Det teorigrunnlaget jeg har valgt å bruke i denne oppgaven er praksisteori. Innenfor praksisteoriene har jeg brukt situert læringsteori, teorier om refleksjon i praksis, og teorier om organisering og læring i praksis. Det skapende arbeide som skjer i fellesskapene, og i mitt eget skapende arbeid, har jeg valgt å koble inn imot kollektiv estetisk læringsteori. Dette kommer jeg tilbake til i oppgavens teorikapittel fra side 12.

Historisk bakteppe

Opp igjennom flere tusen år har mennesker laget keramikk for hverdagsbruk, for ritualer, for baderomsinnredning, husbygging, dekorasjoner i interiør, for industrielle deler og romskip. Og ikke minst som kunstobjekter. Vedbrenning av keramikk har vært vanlig metode frem til den industrielle revolusjonen i Europa startet i slutten av 1800-tallet. Elektrisiteten ble et produkt av evolusjonens tid, som spredte seg utover verden og er blitt den viktigste energikilden for menneskene, utenom mat. I dag er EI-ovn det mest brukte verktøyet for å brenne keramikk. Vedbrent keramikk har blitt en nisje innen keramikerfaget.

Kjærrahvalen er et eksempel på en anagama, en grotteovn. Anagamaovnene har ett fyringskammer, med flere innkastluker i sidene. Anagamaovnene er en Japansk versjon av drageovnene. De eldste ovnene vi kjenner til er fra Shang dynastiet som varte fra ca. år 1600 f.v.t til 1000 f.v.t. (helloteacup, 2021). Ovnen er bygget opp av teglstein, leire og halm (Olsen, 2011, s. 83-87). De ble bygget med en prosentvis stigning fra ovnens front til ovnens pipe for at varmen og flammene skulle nå de gjenstandene som var plassert bak ved pipa (Olsen, 2011). Ovnene hadde et større brennkammer i front og sideluker til innkast av ved, slik som anagama ovnene (Minouge & Sanderson, 2000). Drageovnene kunne bli bygget enorme, opptil 60 meter lange (helloteacup, 2021). De kunne romme mellom 20000-25000 gjenstander (helloteacup, 2021). Drageovnens utforming ble videreutviklet og brukt i Japan, og kalles Noborigama. Nobori=klatre, gama= ovn (Olsen, 2011, s. 83).

Etter 1900 tallet ble keramikkovner fyrt med olje, kull og gass frem til elektriske ovner kom på banen i post-moderne tid. Keramikkovner er i aller høyeste grad brukt for masseproduksjon av samme grunnlag nå. Masseproduksjon av keramikk i dag skjer som oftest i gass, eller elektrisk brente ovner fordi brennings-syklusen kan styres med enkle tastetrykk. Forenklingen av brenningsprosessen utgjorde en stor forskjell for storproduksjonen av keramikk. Men likevel er det noe spesielt med brenningsprosessen som gjør at keramikere også i moderne tid ønsker å arbeide med vedbrente keramikkovner og prosessene i vedbrenning.

En av Norges kjente keramikere som arbeider med vedbrenning som del av sin keramiske prosess er Linda Lid. Hun beskriver sin keramikk på sin hjemmeside

...Glasurane er også mine egne, laga for å samstemme med naturleg oskeglasur skapt under brenninga. Elden understrekar og framhevar dei organiske formane og relieff i overflatane.

Vedfyrt keramikk representerer naturen for meg, men vare nyansar av jordfargar. Dei mjuke rolege overflatene er eit vakkert innslag i eit vidt spekter av moderne interiør. (Lid, 2021)

Linda beskriver sin keramikk med ord som forklarer de estetiske opplevelsene hun har av vedbrenningens påvirkning på sin keramikk. Og hun er ikke alene om å ha disse estetiske opplevelsene av prosessen om å brenne keramikk i vedfyrte ovner. Det estetiske uttrykker vedbrenningen kan gi keramikk har helt klart vært en betydelig faktor for mitt eget engasjement for vedbrenning. Brenningsprosessens avtrykk på keramikk blir unikt for hvert enkelt objekt som brennes. Det er aldri to helt like overflater på like gjenstander i en vedbrenning, med mindre du pakker inn keramikken helt under brenningen. Flammer, aske og varme gir keramikken et organisk uttrykk, der hver markering er et spor av hvor gjenstanden har vært plassert, og hva som har stått i nærheten, nesten som små fingeravtrykk.

Bakgrunn for oppgaven

Siden 2016 har jeg vært en aktiv deltaker i brenning av Kjærrahvalen, en vedfyrt keramikkovn som står som en arkitektonisk form, skulptur og bruksform i Kjærra fossepark i Larvik kommune (se eksempel Bilde 2). Utformingen av ovnen er basert på den japanske anagama som jeg beskrev tidligere. Ovnen brennes en gang i året, og vi er mellom 20 og 30 deltakere som er med i disse fyringsprosjektene. Siden første brenning har læringskurven vært bratt og veldig engasjerende. Kjærrahvalen ble designet av Trond Fredriksen i samarbeid med Lardal kommune og Stiftelsen Kjærra Fossepark for å øke interessen og aktivitetene i parken. For hvert år har jeg fått mer erfaring med organisering og tilrettelegging av brenneprosjektet. I brenningen 2020 fikk jeg ansvaret for å innhente deltakere til brenningsprosjektet og organisering og informasjonsflyt om brenningen mellom erfarne og uerfarne deltakere. Under organisering og gjennomføring har jeg og de faste deltakerne erfart hvor viktig det har vært med god organisering og tydelige kommunikasjon mellom deltakere og andre bidragsytere. Min utdanning som faglærer i design, kunst og håndverk har vært en hjelp i arbeidet med organisering av brenninger. Min bakgrunn har vært nyttig for å kunne observere hva som må

Bilde 2- "Hodet" , 25cm lang. Egen skulptur fra brenningen 2016. Foto og skulptur av Lillann Ulverud

kommuniseres for at brenningene skal gjennomføres på en sikker måte. Som utdannet faglærer har jeg opplevd kunnskapsdelingen og erfaringsdelingen som en viktig pedagogisk komponent i arbeidet med brenningene i Kjærrahvalen.

Med sosiale media og mulighetene der for å dele kunnskap om det keramiske feltet, har det de senere årene blitt tydeligere for meg hvordan keramikere arbeider. Men det mangler noe skriftlig kunnskap om keramikeres arbeid med felles skapende prosjekter der det brennes i en vedfyrte ovn. Av de kildene jeg har funnet om vedfyrte keramikkovner finnes det lite, eller ingen akademiske studier om de pedagogiske praksisene i moderne fellesskap. Flere kilder peker på prosessen omkring vedbrenning, og teknikker innen vedbrenning i forskjellige typer vedfyrte ovner. Det finnes også bøker omkring det estetiske uttrykket til vedbrent keramikk. Flere av kildene jeg henviser til i denne oppgaven er derfor rettet mer mot det kreativt skapende fellesskapet, og de pedagogiske praksiser som allerede er kjent i andre typer kreative fellesskap, som for eksempel fellesskap som arbeider med offentlige kunstprosjekter. I denne multiple case- studien ønsker jeg å løfte frem de pedagogiske praksiser som benyttes i keramikkfeltet i vår tid, der det brennes vedfyrte keramikkovner i fellesskap. Casene blir beskrevet på samme måte, som gjenfortellinger av historier fra praksis.

Kjærrahvalen og andre vedbrenninger i vår tid

Kjærrahvalen er helt spesiell. Den er designet og bygget etter samme tekniske prinsipper som en anagamaovn, men høyden på ovnskammeret i Kjærrahvalen mye høyere enn en tradisjonell anagama. Vedfyrte keramikkovner kan brennes på utallige mange måter for å oppnå ulike overflater på keramikk. Det er forventningene og ønskene om ulike effekter på overflatene som kan bestemme hvordan en ovn skal brennes. Gjennom erfaring med Kjærrahvalen prosjekter har jeg nå fått en viss innsikt og forståelse om hva som skal til for å oppnå en brenning der overflatene blir som deltakerne ønsker. Gjennom mine erfaringer med brenningene i Kjærrahvalen har jeg forelsket meg i de estetiske uttrykkene mine objekter har fått. Det estetiske uttrykket asken og flammene gir overflater på keramikk er en absolutt faktor for engasjementet for vedfyrte keramikk.

Vinteren 2020 bestemte jeg meg for å lage en frivillig forening for bruk av Kjærrahvalen i Kjærra fossepark. Foreningen ble laget for at Kjærrahvalen skulle være sikrere i drift i fremtiden. Tanken min med foreningen var at keramikere, kunstnere, institusjoner, skoler og andre interesserte skulle få øynene opp for Kjærrahvalen, og den urgamle teknikken med å brenne keramikk i vedfyrte ovner. Foreningen ble godkjent i februar 2021. Det har vært to brenninger siden foreningen ble dannet. Begge brenningene gav nydelige keramiske resultater. Organiseringen av brenninger har et stadig forbedrings-, og utviklingspotensial.

Samtidig som de teknisk fysiske forutsetningene må være til stede i en felles firing, må også en viss mengde kunnskap og en forståelse være til stede hos deltakere. De må også være innforståtte med at arbeidet krever samarbeid dem imellom, også når arbeidsoppgaver som gis skal utføres. Og for at nye deltakere skal kunne få denne

innsikten, forståelsen og kunnskapen er det viktig at de erfarne brennerne viser hvordan brenningen gjennomføres. Deltakelse på brenninger i Kjærrahvalen skal være mulig for alle uavhengig av erfaring, kunnskapsgrunnlag om keramikk eller brenningsprosess. Konseptet med felles fyring i Kjærrahvalen skal være åpent for alle for å kunne bidra til økt bruk av Geoparken og turområdet i og omkring Kjærra fossepark, der anagamaovnen Kjærrahvalen er plassert. Kjærrahvalen ble hovedsakelig finansiert av Stiftelsen Kjærra fossepark, som er underordnet Larvik kommune. Virksomhetens betydning for parken og for kommunen er derfor ikke bare økt bruk av ovnen, men også at området får flere besøkende. Det har vært en av forutsetningene og kravene fra stiftelsen Kjærra fossepark at ovnen skal driftes for å få opp besøkstall.

Guldagergaard og Project Network symposium

Guldagergaard Internasjonale forskningscenter befinner seg i Skældskør på Skjælland i Danmark. Senteret ble etablert 1997. Senterets ambisjon er å bidra til dialog mellom kunstnere som arbeider med keramikk, og videre fremme keramikken som kunst og uttrykksform. For å bidra til denne dialogen, arbeider Guldagergaard for at det skal være åpent for akademisk forskning, kunstneriske praksiser og kunstnerisk forskning. Flere kjente keramikere, pottemakere og kunstnere har vært i kunstneropphold her siden 1997 (Guldagergaard, 2023). Jeg fikk vite om dette senteret i 2015, da jeg studerte til å bli faglærer i design, kunst og håndverk. Jeg fikk beskjed fra flere hold at dette var en plass jeg måtte besøke. En av mine tidligere lærere hadde et sterkt ønske at jeg skulle søke kunstneropphold her. Hen mente at senteret kunne gi meg en kunstnerisk utvikling og en sjanse til å bygge et nettverk innen kunstfeltet keramikk.

Jeg søkte på en av stillingene der som assistent, Young Woodfiring artist in residency (heretter kalt YWAIR), våren 2021. Jeg ønsket at jeg kunne arbeide der imens jeg forsket til masteroppgaven i 2021. Men de hadde ikke mulighet til å ta meg inn. Under en samtale med ovnsteknisk ansvarlige høsten 2021, fikk jeg vite at jeg kunne søke på Project Network i tillegg til YWAIR.

Project Network ble først startet opp som et tilbud for unge kunstnere og keramikere for snart tjue år siden. Symposiumet er ment som en kickstart på karrieren for kunstnere og keramikere i startfasen av sin karriere for å danne et større nettverk, og for å utvikle seg som profesjonell utøver innen keramikkfaget. Guldagergaard oppfordrer nyutdannede studenter med bachelor, master eller tilsvarende utdanning til å søke. Jeg så på Guldagergaards tilbud om artist residency var en gylden mulighet for meg til å forske i et fellesskap av profesjonelle keramikere som arbeider med vedfyrt keramikk. De som søker må fremlegge en anbefaling fra sitt universitet for å kunne søke oppholdet. Jeg søkte på Project Network og fikk opphold der i seks uker, fra november til desember 2022.

På Guldagergaard bor alle i artist residency i samme hus, med felles kjøkken, bad og stue. Flere av de som bodde der samtidig som meg, var også ansatt som assistenter, som ansvarlige for studio, eller ovnsteknisk ansvarlige for de vedfyrte og gassfyrte ovnene i Guldagergaards fasiliteter. Alle arbeider side om side i hvert sitt

studioområde. På Guldagergaards område er det en stor skulpturpark, utsmykket av tidligere artist residency kunstnere, en ovnspark med gass-, og vedfyrte ovner, to utstillingsrom ute, hovedhuset hvor alle bor, og et stort studio hvor alle arbeider.

Under mitt opphold som deltaker i Project Network, var jeg med på workshops, en studietur til museum i København, kunstnersamtaler og en felles vedbrenning av deres Bourrybox trainkilm. Noen av gjenstandene jeg lagde skulle doneres til Guldagergaards designbutikk, og til deres kunstsamling. I slutten av oppholdet skulle jeg, og de andre i Project Network få en photoshoot av vår keramikk som skulle brukes i en Project Network katalog. Katalogen skulle inneholde en kunstneruttalelse om det prosjektet vi skulle arbeide med under oppholdet. Vi fikk også en profesjonell tilbakemelding av en kunstkritiker på prosjektene vi holdt på med under oppholdet. Hele oppholdet ble avsluttet med en måned lang utstilling av Project Networks arbeider i Guldagergaards offentlige utstillingsrom.

Praksis, formidling og kunnskap i kreative fellesskap

Kreativt fellesskap

For lettere å kunne forstå hva et *kreativt fellesskap* er, vil jeg forklare kort om ordenes betydning for denne oppgaven. Ordet *Kreativ* kommer fra ordet det latinske ordet *Creare* som betyr å skape og å være iderik. Kreativitet beskrives også som evne til å finne nye løsninger på et problem (Nilstun, 2021). Videre blir kreativitet også beskrevet som et fenomen i grupper som arbeider i samhandling med hverandre i Geir Kaufmanns bok, «Hva er kreativitet?» (Kaufmann, 2015). Kaufmann (2015) diskuterer også omkring ulike sider ved kreativitet, både om positiv og negativ innvirkning på grupper og individer som samarbeider (Kaufmann). I de fellesskapene som denne oppgaven omhandler, er hvert individ i fellesskapet kreative på hver sin måte. Alle som er med i de fellesskapene jeg har undersøkt, og vært deltakende i, er kunstnere, keramikere, pottemakere og billedhuggere. Altså, de arbeider innen et kreativt skapende fagområde. Kaufmann (Kaufmann) beskriver at personen finner nye løsninger på et kjent problem, eller at det blir gjort endringer i prosesser for å løse et kjent problem (2015).

Et fellesskap kan betegnes som en gruppe individer med en felles interesse eller mål (Kolbeinstveit, 2021). Men ordet har mange betydninger og sider ved seg. Fellesskapet per definisjon kan derfor sees og forståes i mange ulike kontekster (Tjora, 2018). Et eksempel kan være keramikere. En keramiker alene er ikke et fellesskap, men siden det finnes mange keramikere kan vi si at en keramiker er del av et faglig fellesskap. Som for eksempel en gruppe keramikere som ønsker å brenne keramikk i en vedfyrte keramikkovn. Fellesnevner for et fellesskap er at hvert individ har en tilhørighet til en større gruppe med en felles interesse, holdning, arbeidsmoral eller for eksempel livssyn (Tjora, 2018, s. 7-11). Et kreativt fellesskap kan i denne sammenhengen være en gruppe keramikere som skaper objekter og brenner disse sammen i et fellesskap. Et fellesskap kan også bety et kollegium, eller en organisasjon. I denne sammenhengen er

felleskapet et *praktisk utøvende fellesskap*, og videre et *kreativt fellesskap*. Case 1 og 2 er spesielt knyttet til det Aksel Tjora kategoriserer som et arbeidsfellesskap tilknyttet frivillig arbeid med prosjekter satt opp av foreningen Kjærrahvalen (Tjora, 2018, s. 110-113).

I artikkelen «Between the hand and the head» (Gherardi & Perrotta, 2014) blir kreativitet definert som en sosial aktivitet der hvert individ arbeider kollektivt for å produsere en ide, nå et mål, eller skape noe nytt og innovativt (Gherardi & Perrotta, 2014). Deres definisjon springer ut ifra en empirisk undersøkelse av praktisk kunnskap og kreativitet med 110 intervjuobjekter. Blant intervjuene trekkes det ut noen historier om hvordan vedkommende har reflektert over sitt arbeid både i, under og etter arbeidet. Gherardi og Perrotta (Gherardi & Perrotta) forklarer videre at denne refleksjonen som oppstår under informantenes arbeid med sine materialer legger føringer for videre vurdering hos den enkelte. Den formative vurderingen oppstår når målet for praksisen begynner å nærme seg (Gherardi & Perrotta, 2014). Under arbeid med de ulike oppgavene i praksisene, gjør individene i fellesskapene formative vurderinger underveis. En formativ vurdering har som funksjon å fremme læring i fellesskapene, og hos hver enkelt. Lærere i den Norske grunnskolen kan kjenne igjen formativ vurdering som en del av «vurdering for læring», som skolene bruker aktivt i undervisning. I skolen skal elevene vurderes etter de kompetansemål som er satt, og de overordnede målene og formålet med opplæringen. I tilfeller hvor det da skal vurderes om eleven har oppnådd kompetanse, kan ikke læreren kun benytte seg av en summativ vurdering. Og grunnen til det er at vi ikke kan regne ut en praktisk ferdighet og helhetlig kompetanse i et fag. En formativ vurdering i uformelle praksiser, er også en vurdering for å lære. Meningen med en formativ vurdering er å øke kompetanse, eller å få kompetanse innen et fagfelt. I formativ vurdering finner vi også Donald Schöns (1992) teorier om refleksjon under og etter utført praksis, som jeg kommer tilbake til senere i teorikapittelet.

Eksempel på andre kreative fellesskap

I boka «Kunstskapte fellesskap» (Varang et al., 2022) blir ulike kunstprosjekter løftet i forskjellige artikler som blant annet omhandler kunstneres opplevelser og tanker omkring det fellesskapet de arbeider sammen med og mot. En av artiklene i boka heter «Mellom fellesskapt kunst og kunstskapte fellesskap: En sosiologisk analyse av kunstneres erfaringer fra LevArt og Park.prosjektet» (Varang et al.). I artikkelen utforskes kunstneres erfaringer og opplevelser og arbeid i fellesskap med sin kunst. Forskerne bak denne analysen har intervjuet flere deltakere. I deres analyse av disse intervjuene har forskerne satt opp fem tema; 1) kunst som sosial praksis, 2) forpliktene nærhet 3) invitert samhandling. 4) kollektiv kontinuitet og 5) elastisk tid (2022, s. 162). Det diskuteres hvor vidt Kunstprosjektene er med på å skape en sosial praksis i kommunene prosjektene er satt i gang, og hvordan det er ment at prosjektene skal bidra til økt forståelse og interesse for kunsten, og for lokal identitet. I analysen deres kommer det frem at praksisen rundt å lage kunst i samspill og samarbeid med andre

kan bidra til forståelse og interesse for kunsten både hos deltakere i praksisen, og også andre som opplever kunsten i det offentlige rom (2022).

Sammenliknet med Kjærrahvalen, og det jeg har observert og opplevd der, kan jeg også se en sammenheng mellom mengde erfaringer, og forståelsen for prosessene og keramikkresultatene. Både innad i det fellesskapet som arbeider for keramikken i brenninger, og for de som opplever Kjærrahvalens brenninger utad. Analysen av LevArt og Park. prosjektet (2022) viser til at begge prosjektene har samme prinsipp som Kjærrahvalen prosjektene; de er åpne for alle. I analysen blir det også belyst at det strategiske arbeidet de ulike kunstprosjektene har for deltakelse er svært viktig for å gjennomføre sine aksjoner (2022). Blant eksemplene de kommer med innen dette temaet blir det løftet frem at *aktiv deltakelse* er essensielt for at prosjektet skal kunne fortsette i et lengre tidsforløp (2022). Altså ved at de kontinuerlig arbeider for interaksjon og deltakelse mellom deltakere, kunsten og publikum, slik at kan prosjektet gjentas. I flere av prosjektene blir det også løftet frem at det har vært fordelaktig at prosjektene har en fast plassering i byer og bygder der de gjennomføres (2022). Her ser kan jeg igjen nevne Kjærrahvalen, som har en fast plass i Kjærra fossepark, og at brenningsprosjektene har foregått på samme tid hvert år. Og hvert år er det kommet flere interesserte som har hørt om brenningen fra tidligere år. I Lev.Art og Park.prosjekt analysen kommer det også frem at det oppsto ny læring og ny kunnskap i interaksjonen mellom de deltakende og de som opplever kunstprosjektene (et. al. Varang et al., 2022, s. 162-171) .

Kunnskap og læring i praksis

I forskningen har jeg forsøkt å finne frem til hvordan felles brenninger, didaktisk sett planlegges og gjennomføres. Jeg har forsøkt å finne de didaktiske rammefaktorer som må ligge til grunn for at gjennomføring av en felles brenning skal få gode resultater. I tillegg har jeg sett på hvordan fellesskapet kollektivt vurderer kvaliteten av sitt arbeid gjennom kritisk refleksjon og formativ vurdering for læring og bygging av kompetanse.

En kunnskap kan aldri anees som absolutt, men er derimot flytende og i endring. Den *...kan forandre seg gjennom faglige og kulturelle diskurser* (Imsen, 2012, s. 272).

Praksisbasert kunnskap og læring oppstår i fellesskap der det utøves en felles praksis, om det er jobbrelatert eller i en skolepraksis. For å belyse hvordan det kreativt skapende fellesskapet arbeider i praksis, har jeg forsøkt å koble min empiriske data med praksisteori og situert læringsteori. Forskere har sett på kunnskap og læring i praksis som en konsekvens av interaksjon i sosiale fellesskap. Bland teoretikerne som er viktige i denne oppgaven vil også være Jean Lave og Etienne Wenger sin situerte læringsteori (Lave, 1991; Wenger & Havnes, 2018). Deres forskning dreier seg om uformelle læringspraksiser, der det sosiale samspillet mellom erfarne praktikere, og uerfarne praktikere kan bidra til kunnskap og kompetanse i et praksisorientert fagfelt. Eksempelvis for et slikt fagfelt, viser de til forskning om lærlingers erfaringsbaserte opplæringssituasjon. Den situerte læringsteorien viser til at kunnskap og læring kan skje uten å være direkte planlagt. Læring i dette tilfelle skjer gjennom erfaringer i

praksisfellesskapet, i det sosiale møte mellom individer. Gjennom refleksjoner, praktisk arbeid og sosial omgang med likesinnede kan vi bygge kunnskap og få lærdom om praksisen vi utfører (Imsen, 2012, s. 275-279). Situert læring viser til at læring i en sosial kontekst krever en grad av personlig investering, og kan kun oppnås ved å være aktiv deltaker i sosiale sammenhenger i praksis. og hva som skal til for at læring skal kunne bli til kunnskap gjennom praksiserfaring.

Praksisteori kan bringe frem hvilke organisatoriske og pedagogiske praksiser, fordi teoriene tar utgangspunkt i hvordan læring skjer i sosiale settinger innad i organisasjoner og uformelle praksisfellesskap. Til sammenlikning av de praksisfellesskapene jeg undersøker omhandler praksisteori og situert læringsteori menneskers samspill i en sosial kontekst. Teoriene viser til hvilke praksis de utøver for å bygge kompetanse gjennom kunnskapsdeling, erfaringsdeling og samarbeid. Blant Gherardis artikler finner vi "Between the hand in and the head", som ble skrevet sammen med Manuella Perrotta (2014). Denne artikkelen viser til hvordan kunnskapen bygges gjennom praktisk arbeid. Praksisteori viser også til hvordan læringsprosesser utarter seg under arbeid i praksis, og hvordan forholdet mellom den menneskelige aktiviteten, tenkningen og erkjennelsen formes gjennom erfaring. I deres artikkel forsøker de også å vise relasjonene mellom individets estetiske vurderingsevne, og praktiske kunnskaper som individet sitter inne med for å gjøre en estetisk vurdering i praksis (Gherardi & Perrotta, 2014).

Reflekterende praktiker

En av de teoriene som også blir viktige her i denne oppgaven er Donald Schöns (1992) teori om refleksjon i praksis, og refleksjon om praksis (Schön, 1992). Hans teori beskriver hvordan vi reflekterer over hva vi gjør, når vi utfører en handling i praksis. Og hvordan vi reflekterer over handlinger vi har utført for å bedre vår praksis, og gjennom refleksjonene, for å få en faglig utvikling. Han skriver at når vi skal utføre en handling i praksis, gjør vi det på ulike måter. Den ene måten vi reflekterer er ubevisst, vi har erfaringer som gjør at vi handler intuitivt og spontant. Et eksempel på dette kan for eksempel være daglige gjøremål og rutiner. Vi bruker de innøvde erfaringer og kunnskap uten å bevisst tenke over handlingen vi gjør, eller hvorfor vi gjør (Schön, 1992).

En del av kunnskapen som brukes av en erfaren praktiker, er de kunnskapen som ligger skjult bak lag av praktisk erfaring. Når en kunnskap brukes i praksis, men ikke blir fortalt om utad, eller at kunnskapen ikke synes, kalles kunnskapen taus (Imsen, 2012, s. 51). Gjennom erfaringer i praksis har jeg støtt på flere tilfeller hvor både jeg selv, og andre praktikere har taus kunnskap. Jeg har forsøkt å bruke en sammenfatning av Donald Schöns (Schön, 1992) teori om refleksjon i praksis, situert lærings teori og praksisteori for å belyse de faglige refleksjonene som oppstår i fellesskapene. Samtidig vil jeg vise til hvordan tause kunnskap kan dukke opp gjennom kollektive refleksjoner i fellesskapene. Og videre hvordan taus kunnskap kan være et tegn på kompetanse i praksis.

Didaktikk i praksis

Som en del av arbeidet med å finne pedagogiske praksiser, har jeg sett etter kjennetegn om didaktisk oppbygging i planlegging og gjennomføring av praksis i mine empiriske data. I en lærers didaktiske planlegging og gjennomføring av en undervisningsøkt må hen legitimere sine valg i forhold til de retningslinjer som er satt av overordnede mål og paragrafer (Imsen, 2012, s. 50-51). Av erfaring som lærer har jeg arbeidet etter gitte forutsetninger og rammefaktorer når jeg har planlagt undervisning. En del av en lærers arbeid er å planlegge og gjennomføre undervisninger med normativ og deskriptiv didaktikk. Innen normativ didaktikk drøfter læreren de normene, idealene og prinsippene som er satt for å gjennomføre god undervisning i sin institusjon, organisasjon eller skole (Imsen, 2012, s. 50-51). Jeg skal se nærmere på om det kan finnes en didaktisk sammenheng med planlegging og gjennomføring ved å se etter hva som skjer, og når ting skjer. Jeg har også sett etter de didaktiske refleksjonene som oppstår i praksis, og i hvilken sammenheng de oppstår. Og i sammenheng med didaktiske refleksjoner har jeg drøftet mine funn opp imot Deweys pedagogikk som omhandler kritisk refleksjon, læring i praksis og læring som et sosialt fenomen (Dewey 1990, referert i Imsen, 2012, s. 79-84).

Sanselig kunnskap og praksisbasert læring

For å belyse de sanselige erfaringer, og kunnskapen som bygges gjennom estetisk læringsteori, vil jeg også belyse hvilke betydning estetikk har for fellesskapets kollektive læring og kompetansebygging i sin sosiale praksis. Antonio Strati (2007) beskriver sanselig kunnskap som en kroppslig kunnskap som skjer gjennom praktisk arbeid (Strati, 2007). Hans artikkel forklarer en sammenheng mellom en sanselig erfaring, sanselig læring og kunnskapsbygging gjennom sansene i praksis (Strati, 2007). I artikkelen viser han til at kunnskap og læring i praksis handler om en interaksjon mellom menneskene, arbeidets art og de artefaktene som produseres (Strati, 2007). Når vi vedbrenner, bruker vi sansene for å lære hvordan brenningen utspiller seg. Jeg vil belyse når sanselig læring skjer i prosessen, og hva slags påvirkning sansene har for forståelsen av praksis. I denne sammenhengen vil det sanselige da innebære hørsel, syn, lukt, taktil følelse, og en erfaringsbasert indre følelse.

Mitt skapende arbeid er formet i de kreative fellesskapene som en del av mine empiriske datainnsamlinger. Når objektene skapes, blir formgivningen preget av de interaksjoner jeg har i de sosiale kreative fellesskapene. For å vise til de læringsprosessene jeg selv, og de andre individene går igjennom i praksis, har jeg forsøkt å vise hva slags estetisk læringspraksis som brukes. Det skapende arbeidet som oppstår i fellesskapene kan sees som en kollektiv estetisk læringspraksis (Austring & Sørensen, 2008).

Formidlingens og kommunikasjonens rolle for læring i praksis

Silvia Gherardis artikkel «Where learning is: Metaphores an situated learning in a planning group» (2000b) drøftes bruken av metaforer som en tankemåte for å skape en forståelse av læring. Metaforer blir brukt i vårt språk for å forstå en kunnskap i kontekst med noe nytt som enda ikke er lært, men forstått (Gherardi, 2000b).

Metaforer kan være analogier, altså en språklig visuell forklaring på for eksempel hvordan flamme, varme og aske beveger seg gjennom en vedfyrt ovn. Metaforer vil aldri være meningsbærende alene, men blir meningsbærende hos den enkelte i kontekst med en situasjon der læring kan oppstå (Gherardi, 2000b).

Av erfaring har jeg opplevd at analogier blir brukt til å forklare hvordan en brenning i vedfyrt ovn fungerer. En visuell analogi trigger vår måte å løse et abstrakt problem. Vi bruker den kunnskapen vi har fra før til å sammenligne med det nye problemet som har oppstått, og gjør refleksjoner og vurderinger for å løse et nytt problem. Vi skaper gjerne et visuelt bilde av problemet i tankene, og sammenlikner eller sammenfatter bildene for å få forståelse.

Under stabling av ovnen, må vi tenke oss til, og visualisere hvordan flammene, asken og varmen trekker seg gjennom ovnen. Et eksempel innen formidling av hvordan keramikken skal stables er en type visuell analogi der gjennomstrømningen av flamme, varme og aske sammenliknes med vannet i en elv.

Elven gjennom steinene

Se for deg at ovnen er en elv, der vannet snor seg innimellom, rundt og over steinene i elven. Når vannet treffer en større stein, vil steinen få merke av vannets kraft over tid. Når du stabler ovnen, skal du tenke på denne elven. Tenk at keramikken er steinene, tenk på at hver gjenstand som ligger foran en annen gjenstand skaper skygger. Skaper et merke som varer. På samme vis som steiner, vil tettheten eller åpningen mellom keramikken skape en motkraft og en barriere for asken, varmen og flammene. Ved å stable tett vil keramikken få mer varme. Ved å stable åpent vil varmen komme raskere ut av ovnen, og keramikken vil ikke nødvendigvis få mer effekt av brenningen. (Egne notater fra deltakende observasjon)

Eksempelet på hvordan stablingen forklares, kan høres i flere dokumentarer om kjente vedbrennere i Goldmarks Youtube-kanal. Blant de dokumentarene der eksempelet blir brukt, er om Phil Rogers, «Drawing in the air» (Goldmark, 2014, s. se fra 30min til 32 min). I denne videoen forklarer han også hva slags effekter han sikter til i en vedbrenning, og hva han selv mener er gode kvaliteter på sin keramikk. Denne metoden brukes for å forklare og formidle hvordan vedbrenningen legger sine spor på keramikk. Gjennom arbeidet med brenninger har jeg tatt del av lederrollen for å kunne kommunisere og formidle ut de viktige delene ved en fyringsprosess til uerfarne deltakere. Denne typen formidling gjennom visuelle analogier i prosessene har vært en metode for formidling som også har inspirert meg til hvordan jeg tenker når jeg skaper mine gjenstander som skal vedbrennes.

Fagopplæring og mentorordning

Historisk sett har felles firing vært ledet av keramikergupper med lang erfaring. Kunnskapen om vedfiring og keramikkerfaget har gått i arv fra far til sønn, fra læremester til lærling eller fra lærer til elev/student. Den tradisjonelle praksisen der mester lærer bort til svenn er fortsatt i bruk mange steder i verden. Eksempler på

denne fagopplæringen kan blant annet sees i Kina, Korea, Japan og India . Mester-svenn praksisen bruker erfaringsbasert kunnskap som middel for formidling (Gallery, 2014). Læremester viser sin svenn de teknikkene og metoder som de selv har lært gjennom sin karriere. Formidlingen av kunnskap blir gitt muntlig, og ved å vise hvordan arbeidet skal utføres i praksis. I tilfeller der opplæringen skjer mellom mester-svenn eller der praksiser går i arv, vil det ikke nødvendigvis være rom for feil. Ofte fordi i disse tilfellene er all økonomisk inntekt fra keramikken som skal brennes. Ofte er en lærling eller svenn under opplæring hos en mester mellom to - syv år.

I en tradisjonell mester svenn opplæring vil svenn få tydelige instruksjoner om hva som skal gjøres når, og hvorfor. Svenn blir ofte gitt en mentor som skal følge opp hvilke faglige utviklinger svennen får gjennom praksis. I andre tilfeller er det mesteren selv som er mentoren til sin svenn. En slik opplæring har vært en formell måte å oppnå kompetanse og profesjonalitet i et fagområde i veldig lang tid. Denne formelle opplæringspraksisen er organisert med en tydelig plan for læring og opplæring i praksis. I fellesskap som eksempelvis Kjærrahvalen brenninger er formidlingen av kunnskap mer uformelt. Opplæringen gis som nevnt innledningsvis, i et lite tidsrom. Formidlingen om vedbrenningens prosesser i praksis må dermed være meget tydelig. Og de erfaringene en deltaker får i praksis kan da bli til på sekunder.

Erfaringsbasert kunnskap fra praksisfellesskap

Erfaringer jeg har gjort gjennom arbeid med Kjærrahvalen har gitt meg kunnskaper om brenning i denne type ovn som er helt nødvendig for videre arbeid med vedbrenning. Gjennom interaksjon og samarbeid med erfarne og uerfarne keramikere har jeg opparbeidet erfaringer om vedbrenning av keramikk. I arbeidet med de forskjellige fyingene jeg har ledet og deltatt i, har jeg vært med på å skape keramikk sammen med andre i kreative fellesskap. Gjennom samarbeid i fellesskap der det brennes keramikk i vedfyrte ovner, og samtaler med erfarne vedbrennere og andre erfarne keramikere har gitt meg forståelse for hvordan brenninger kan gjennomføres i praksis. Men hva er betegnelsen på et godt resultat av en brenning? Og hva slags pedagogisk praksis brukes i disse fellesskapene jeg har vært en del av?

Det er noen sider ved et vedbrennings prosjekt som gjør en stor forskjell på om alle involverte er tilfredse med resultater fra brenningen. En av de faktorene som spiller inn er om temperaturøkningen har vært jevn, og høy nok for at glasurene smelter ut. En annen faktor er at keramikken får effekter fra vedbrenningen. Et resultat i en brenning handler ikke bare om de gjenstandene vi får ut av ovnen. For at resultater av en brenning skal være gode må ovnen brennes opp til rett temperatur med riktig temperaturstigning. Hvorfor ovnen må temperaturstigningen må kontrolleres på tid er en kunnskap som må kommuniseres til uerfarne deltakere. Da er det også viktig at det pedagogiske aspektet ved en felles brenning er tydelig lagt til rette for at slik kunnskap blir kommunisert til rett tid, til alle involverte. Ikke minst handler det om den kommunikasjonen og samarbeidet som skjer under prosjektet mellom keramikkerne. Et

resultat av en brenning handler også om hvilke forventninger hver enkelt har til sine resultater. Min opplevelse av hvordan jeg selv vurderer mine keramiske resultater er helt avhengig av hva slags kunnskap jeg sitter inne med. Jeg har erfart at desto mer kunnskap jeg har om askens, flammens og varmens påvirkning på leiretype og glasurer jeg bruker, desto mer tilfreds blir jeg med resultatet. Jeg har også observert at andre deltakere på brenning opplever det samme. Det har vært svært viktig for meg, og andre deltaker å bruke god tid på å reflektere over resultater raskt etter åpning av en ovn. Å kunne reflektere og diskutere med andre om egne resultat har gjort at jeg også er mer kritisk til hvilken type keramikk jeg ønsker å ha med inn i en vedbrenning.

Gode resultater i et vedbrennings prosjekt omhandler keramikeres kunnskapsgrunnlag og evne til refleksjon om brenningens effekter på deres keramikk. For å kunne vurdere om de keramiske arbeidene har vært vellykket brent, kreves det noe kunnskap om overflater og forforståelse om hva de mener kan være god kvalitet på keramikk. Når fellesskapet arbeider mot gode resultater, innebærer arbeidet også at de involverte deler sine erfaringer og kunnskap om de estetiske uttrykkene som kan fås. Deling av erfaring og kunnskap innad i fellesskapet kan derfor bli viktig for at fellesskapet, og hver enkelt skal kunne se verdien i de keramiske resultatene. Keramikere bør også ha en grunnleggende kunnskap om hvilke temperaturer som gir hvilken estetisk effekt på deres keramiske objekter, og de overflater de ønsker. Men, i Kjærrahvalen kan alle være deltakere, uavhengig av kunnskapsnivå. Det kan derfor være av interesse å undersøke hva uerfarnes forståelse av keramiske resultater er, etter en brenning. Gode resultater i en vedbrenning dreier seg om mer enn bare de keramiske objektene som kommer ut av ovnen etter brenning. Informasjonsdeling og erfaringsdeling omkring keramikens estetiske uttrykk og de mulighetene som finnes i vedbrenningen er en viktig del av læringspraksis i disse fellesskapene. En vedfyrte ovn, slik som Kjærrahvalen, er avhengig av et godt samarbeid mellom deltakere i brenningen. Arbeidet som legges i for at en vedbrenning skal være god avhenger av at alle bidrar, er tilstede og samarbeider godt under prosjektet.

Generelle fysiske forutsetninger med felles vedbrenning

Når en større vedfyrte keramikkovn skal brennes trengs det et team av engasjerte. Ovnen skal være full av keramikk. Det trengs en stor mengde ved som må være i riktig størrelse for å kunne kontrollere brenningen. Det må være nok folk til å brenne. En av forutsetningene for en slik brenning er at deltakerne samarbeider godt. Deltakere må kommunisere godt med hverandre for at brenningen skal gjennomføres. En brenning i større vedfyrte keramikkovner krever at de som er med på brenningen holder fokus og konsentrerer seg om arbeidet som skal gjøres. Gjennom brenninger i Kjærrahvalen har jeg erfart hvor stort fokus som må til for å holde kontrollen på varmen. Når det brennes må hele kroppen tolke hvordan brenningen er, og hva som skal til for å holde atmosfæren i ovnen slik en vil. Det ligger altså store deler kroppslig læring og erfaring i å brenne en vedfyrte keramikkovn.

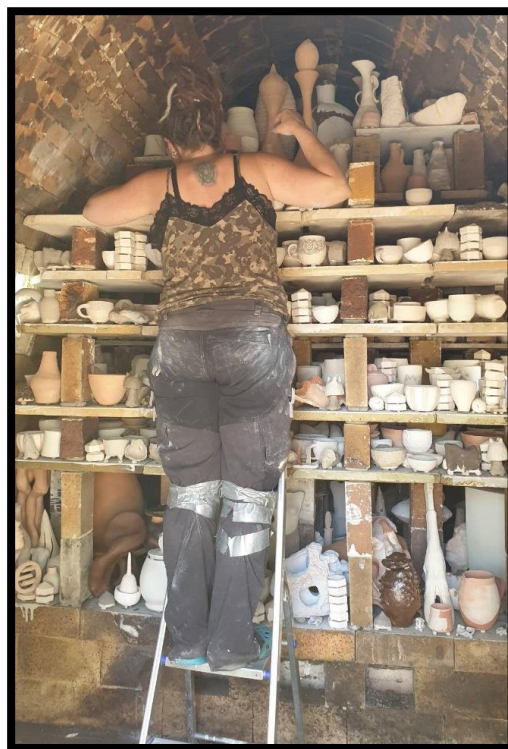
Strategi som forutsetning i felles vedbrenning

Hver brenning har en strategisk plan for hvordan brenningen burde være for å nå de ønskede temperaturene og overflatene. Strategien følges aldri slavisk, men brukes som hjelp for brenningen. I strategien for en brenning er det forklart hva slags overflater som ønskes på keramikken. Glasurer og andre dekorasjoner på keramikk avhenger av hvordan ovnen brennes for å oppnå ønskede effekter på overflater og gods. Stabling av keramikken inn i ovnen har en stor innvirkning på hva slags effekter keramikken får. Når en krukke står fremst i ovnen, for eksempel nede i glørne i fyringskammeret, kan det danne seg renner av askeglasur som varierer i farge fra hvit opak, grønn transparent, lilla opak, sort, mikrokrystaller og bruntoner. Den samme krukken kunne blitt orange, gul, rød, grå og sort om den ble plassert på øverste hylle i samme ovnskammer. Strategien for en brenning, og strategien for stablingen av ovnen har en tydelig sammenheng med det estetiske uttrykket som ønskes som keramisk resultat. Stablingen av en ovn vil alltid følge ovnskammerets utforming og design. Stablingen av keramikk i en ovn kan også være med på å kontrollere varmetap i en brenning.

Brenning av vedfyrt ovn

I starten av en brenning, må det brukes tid til oppvarming av ovnen og keramikken. I en slik fyring er det fullt mulig å sette inn rå leireobjekter. Råbrann er ikke nødvendig, men de fleste råbrenner sin keramikk for å kunne glasere og ellers dekorere gjenstandene på en sikker måte. Råbrent keramikk tåler mer fysisk påkjenning i transportering, og i brenning. Oppvarmingen av ovnen skjer ved at et lite bål blir tent på utsiden av ovnen, ved en fyringsluke i front av ovnen. Det lille bålet genererer varme som trekkes inn i ovnen, og tørker ut gjenstandene. Hvor lenge bålet blir på utsiden av ovnen avhenger av hvor mye keramikk og leire som må tørkes inne i ovnen. I denne fasen av en vedbrenning er det viktig at deltakere har informasjon om hvordan varmeøkningen skal skje for et godt resultat. Bålet kan ikke bli gjort større, eller skyves inn i ovnskammeret før vi er sikre på at keramikken inne i ovnen er tørr nok. Hvis varmen øker for raskt, kan keramikken sprekke, eller sprenges. Og dette kan videre gi problemer ved at rester av sprengt gods lander på andres keramikk.

I Kjærrahvalens brenninger har vi holdt bålet lite og på utsiden i et døgn før vi har begynt å gjøre bålet større, og videre øke temperaturen i det fremre ovnskammeret. Vi

Bilde 3- Jeg står å stabler før brenning i Kjærrahvalen 2022

bruker pyrometer¹ for å holde øye med temperaturene i starten av brenningen. En av det mest avgjørende faktorene for en brenning er temperaturen inne i ovnen. Her ligger mye av kunnskapen i brenningen i å følge med på temperaturen med hjelp av sansene. Syn, hørsel, magefølelse og luktesans blir brukt for å kjenne igjen ovnens og flammens tegn til temperatur og atmosfære. Når vi leser ovnen, dreier det seg om visuelle tegn på flammens farge, form og bevegelse. Det dreier seg også om røyken, og de flammene som kommer ut fra ovnens luker, sprekker og pipe. Keramikken har altså flere visuelt lesbare indikatorer på hvordan brenningen går. Men vi brenner ikke bare med hjelp av sansene og kroppen. Lesingen av ovnen gjøres også ved hjelp av to tekniske hjelpemidler – pyrometer og pyro cones².

Problemområde:

Det er lite forskning om hvilke pedagogiske praksiser som brukes i fellesskap som brenner vedfyrte keramikkovner sammen. I denne forskningen har jeg derfor undersøkt hvilke praksiser som blir brukt for å formidle kunnskap, dele kunnskap, og reflektere over praksisen for å kunne bygge ny kunnskap om felles brenninger.

Videre ønsker jeg å få frem de viktige løsningene på hvordan et felles skapende prosjekt ledes og gjennomføres for å oppnå gode keramiske resultater, og et godt samarbeid mellom deltakere. For å finne svaret på denne oppgaven har jeg forsøkt å finne ut hvilke forutsetninger som ligger til grunn for at kunnskap og erfaring skal kunne formidles på en god måte i fellesskapet. Jeg har også forsøkt å finne ut hvilke erfaringer som deles i fellesskapene, og hvordan fellesskapene reflekterer i, under og etter en felles brenning.

Problemstilling

Hvilke pedagogiske praksiser blir brukt i fellesskap som arbeider med felles vedbrenning av keramikk?

Metodologi

Valgt metodologi er en multipel case studie. Jeg har valgt denne metodologien som forskningsdesign for å belyse tilfeller som viser kunnskapsdeling, læring og formidling som skjer i flere praksisfellesskap. Robert E. Stake (Stake) beskriver multipel case-studier som en mulighet til å belyse det samme tilfelle i for eksempel ulike grupper, klasser eller i forskjellige settinger (Stake, 2006). Dette forskningsdesignet kan være et

¹ Et pyrometer er et teknisk målingsinstrument for avlesning av temperatur i ovnen. Pyrometeret indikerer temperatur der pyrometerets er plassert. De pyrometrene som omtales i denne oppgaven er digitale.

² Pyrocones er et teknisk hjelpemiddel for eksakte målinger av temperatur og atmosfære inne i keramikkovnen. Cones plasseres der de er synlige fra utsiden av en ovn, og inne ibland keramikken for at det skal bli en presis avlesning av temperatur. [Pyrometric Cones | The Edward Orton Jr. Ceramic Foundation | Westerville \(ortonceramic.com\)](#)

verktøy for å få en bedre forståelse for det fenomenet som studeres (Stake, 2006, s. 1-8). Hvert tilfelle studeres og analyseres separat. Videre vil resultatenes fellesnevner fra de forskjellige tilfellene, drøftes for å belyse det samme problemområdet som ligger til grunn i forskningen (Stake, 2006).

Ved å benytte multiple case i denne studien, ønsker jeg å belyse pedagogiske og organisatoriske praksiser i felles kreative skapende prosjekter i vår moderne tid. Empirien som ligger til grunn i denne oppgaven inneholder flere eksempler som skal belyse hvilke pedagogiske praksiser som blir brukt, og hvilke forutsetninger som ligger til grunn i de fellesskapene jeg har vært delaktig i. I hvert eksempel blir det fortalt om hvordan fellesskapene reflekterer i praksissituasjoner. Det vil si at jeg har et auto-etnografisk perspektiv i casene, som både belyser deler av min skapende prosesser, og de rollene jeg har hatt i forskjellige vedbrennings fellesskap. Casene belyser også hvordan jeg selv reflekterer over fellesskapets påvirkning i mitt skapende arbeid, og pedagogiske virksomhet. Multiple case studium kan gi en bredere forståelse for hvilke pedagogiske praksiser som brukes i samme typer fellesskap (Yin, 2018, s. 61). Med flere case i samme studie, kan kontraster og likheter mellom casene gi en kunnskap om casenes særegenheter, og videre gi et styrket grunnlag for svar på problemstillingen (Yin, 2018, s. 61). Og siden hver case er unik, kan det også gi en dypere forståelse av de samme tilfellene som studeres (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 63- 67).

Metoder

Bilde 4- Datainnsamling i masterforløpet

Kvalitativ empirisk datainnsamling

Denne studien bygger på kvalitativ empirisk datainnsamling. Metodene jeg har brukt for å innhente data er deltakende observasjoner i praksisfellesskap fordelt på 4 caser, en spørreundersøkelse og 9 intervjuer.

Case 1 inneholder 2 eksempler fra praksisfellesskap. Case 2 inneholder beskrivelser av en workshop. Case 3 inneholder 5 eksempler av felles vedbrenninger fra Guldagergaard. Case 4 inneholder to eksempler av mitt eget skapende arbeid i fellesskapene. (Se Bilde 4 ovenfor).

Deltakende observatør

I de casene som belyses og drøftes i denne oppgaven, har jeg gått inn som en deltakende observatør i forskjellige fellesskap for å hente mine empiriske data. Som deltakende observatør ønsket jeg å få et innsyn i fellesskapet og praksisen driftes i egne og i andre vedfyringsteam. Observasjonene i casene utgjør hovedtyngden av denne oppgaven.

De praksisene jeg har observert, kan sees som pågående menneskelig aktivitet. De kreative fellesskapenes sosiale praksis omhandler felles skaping av keramikk, og brenning av keramikk av fellesskapene. Observatørrollen jeg har hatt i disse fellesskapene kalles for en «deltaker-som-observatør» (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 113-115). Jeg har vært aktiv deltaker i flere fellesskap der jeg har observert fellesskapets utøvende praksis. Det har tidvis vært utfordrende å stoppe opp min deltakende rolle i fellesskapene for å skrive ned nødvendige observasjonsnotater. Noe av grunnen til at det har vært utfordrende, er at jeg har hatt forskjellige observerende og praktiserende roller i fellesskapene.

I Case 1 har jeg hatt en tydelig lederrolle i fellesskapet. I noen tilfeller under observasjonene har jeg da måtte veksle veldig ofte mellom lederrollen og observasjonsrollen. Til sammenheng med eksempler på en aktiv deltaker med en «medlemskapsrolle», kan min posisjon i Case 1 sees i lys der en lærer studerer sine kollegaer (Postholm & Jacobsen, 2018). Samtidig har min aktive deltaker rolle i Casene jeg belyser en naturlig sammenheng med at jeg er aktiv i disse fellesskapene ut av egen interesse for felles vedfyringer (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 115-117).

I mine deltakende observasjoner har som sagt hatt flere roller. Rollene har gjort at jeg har hatt forskjellige perspektiver når jeg har observert. Jeg har sett etter de pedagogiske grepene som gjøres av individer i fellesskapene som forsker. Som pedagog har jeg sett etter hva slags type formidling som gjøres i fellesskapet, og når læring skjer i praksis. Det pedagogiske perspektivet har krevd at jeg ser etter de didaktiske løsningene som gjøres for å fremme et godt arbeids-, og læringsmiljø i fellesskapene. Jeg har sett etter hvilke didaktiske hjelpemidler blir brukt av ledere av prosjekter, hvordan de brukes, og hvorfor de brukes. Samtidig har jeg også hatt et auto etnografisk perspektiv på egen kunstnerisk utvikling, og egen pedagogisk praksis i praksisfellesskapet. Jeg har brukt erfaringer fra praksis til å skape keramikk i, og med fellesskapene.

Observasjon i kvalitativ forskning betraktes som den *mest fundamentale metoden* for datainnsamling (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 113). Ved å benytte deltakende observasjon, kunne jeg både se, erfare og oppleve hvordan brenningene skjedde i praksis. Jeg var med som en aktiv deltaker i observasjon i brenningsprosjektene i

Kjærra, både i workshop og i brenningene generelt. Under Project Network var jeg en *fullstendig observatørrolle*, og en *aktiv deltakende observatør* (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 113-117). Under arbeid og samarbeid i felleskap har jeg observert hvordan læring skjer, og hvordan kunnskap deles for felleskapets og individets forståelse av prosessen med å fyre vedfyrte keramikkovner.

Deltakende observasjon med workshopdeltakere

Jeg gjennomførte en workshop i forbindelse med fyringsprosjekt i Kjærrahvalen 2022 som presenteres som Case 1, eksempel 1 og 2. Workshopen som presenteres som Case 2, var en utprøving der jeg observerte mine pedagogiske metoder i formidling, hva deltakerne lærte under workshop-helgen, og hva de satt igjen med av kunnskap og erfaring etter brenningen i Kjærrahvalen.

Under workshopen var jeg deltakende observatør, slik som i de andre fellesskapene. Ved å bruke observasjoner fra egen formidling og deltakernes respons på formidlingen ønsker jeg å finne en sammenheng mellom deres opplevelse og inntrykk av refleksjon, læring og kunnskap i vedbrennings fellesskapet på Kjærra. Det var planlagt fra min side, at jeg kunne ha åtte deltakere på workshopen, som senere skulle delta på en del av brenningsprosjektet i Kjærrahvalen som startet tre uker etter workshopens slutt. Deltakere i workshopen var uerfarne innen keramikkfaget, og hadde aldri vært med på et vedbrennings prosjekt. I den perioden hvor ovnen ble klargjort for brenning fikk workshop deltakerne en innsikt i hvordan et slikt skapende fellesskap arbeider. Jeg fikk tre informanter med på workshop.

Forskning i eget skapende arbeid

I denne masteren, har jeg undersøkt min pedagogiske virksomhet i fellesskapene, og mitt skapende arbeid som kunstner i fellesskapene. Forskningen bærer derfor preg av mine narrativer som også tydeliggjøres i casebeskrivelsene. Denne studien inneholder derfor et auto etnografisk perspektiv (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 78). Case 4 beskriver mitt skapende arbeide med leire, glasurer og brenning. Jeg skal undersøke utviklingen i mitt estetiske uttrykk i de fellesskapene jeg deltar i. Til brenningen i Kjærrahvalen, ønsket jeg at det formestetiske uttrykket skulle gjengi noe av ovnens design. Jeg har latt meg inspirere av fellesskapet i ferdigstillingen av keramikken. Jeg har også invitert flere keramikere inn for samhandling i mine skapende prosesser for å se hvilke uttrykk jeg kunne få. Under mitt opphold på Guldagergaards Project Network, har jeg undersøkt en videre utvikling av de estetiske uttrykkene jeg har fått gjennom Kjærrahvalen fellesskapet. Guldagergaards fellesskap blir trukket inn i mitt skapende arbeid ved å gi sine spor på former jeg har skapt. Her vil jeg undersøke hvordan fellesskapets inngripen i min skapende prosess påvirker min videre formgivning og estetiske læringsprosess.

Det kvalitative forskningsintervjuet

Intervju er en type kvalitativ datainnsamlingsmetode som kan brukes for å finne informantens egne synspunkter på de temaer som skal undersøkes (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 117). Jeg har også holdt ni kvalitative, semi- strukturerte intervjuer

av vedbrennere for å få en innsikt i hvordan de mener læring og kunnskapsdeling skjer, og hvilke organisatoriske faktorer de mener er viktig for at et felles vedfyringsprosjekt skal kunne gjennomføres på en god måte. Et semi- strukturert intervju er gjerne satt opp med veiledende spørsmål som omhandler problemstillingen, og de teamene som skal undersøkes (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 121). I intervjuene vil jeg som forsker stille spørsmål om informantenes synspunkter, erfaringer og refleksjoner omkring felles brenning av keramikk i vedfyrte ovner. Under intervjuene arbeider jeg med å analysere hva som blir sagt, og stiller ytterligere oppfølgende spørsmål for at jeg skal få et godt innblikk i informantenes meninger og holdninger til felles vedbrenning. Den analyseringen som pågår i mine semi-strukturerte intervjuer, er en pendlende analysemetode mellom deduksjon og induksjon som beskrives som en abduktiv metode (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 103).

Intervju- godt erfarne vedbrennere

Informantene ble valgt ut ifra deres lange erfaring som ledere av fellesbrenninger av vedfyrte ovner. Informant 1 ble innhentet via interessegruppe på Facebook. Informant 2 og 3 ble innhentet ved at jeg tok kontakt med dem via e-post. Informantene arbeider profesjonelt som kunsthåndverkere, og har lang erfaring med vedbrenning i fellesskap. Alle tre har lang ledererfaring og de er kjent som gode formidlere av sine fagkunnskaper. Informant 1 er fra USA, Informant 2 og 3 er fra Norge. Informant 2 og 3 har arbeidet sammen med felles vedbrenning over flere år. Informant 3 arbeider med vedbrenning av keramikk på internasjonalt plan.

Intervju av tidligere brennere Kjærrahvalen

Hver av de tre informantene valgte jeg ut fordi de har ulik mengde erfaring med felles vedbrennings prosjekt i Kjærrahvalen. Informant B har vært aktiv utøver av felles vedbrenning i flere år. De to andre informantene Informant A og C, har vært med i Kjærrahvalen prosjekt to ganger. Informant A har lang erfaring i keramikkfaget. Informant B har arbeidet med felles fyringsprosjekter siden 2016. Informant C har erfaring med to felles brenningsprosjekter i Kjærrahvalen.

Intervju av workshopdeltakere

Etter endt workshop og brennings prosjektet i Kjærrahvalen 2022, utførte jeg et intervju av hver enkelt deltaker. Ved å intervju mine workshopdeltakere, ønsket jeg få informasjon om deres opplevelse av workshopen. Om hvordan de opplevde informasjonen om workshopen, om de var forberedt på prosjektet, og om hva de følte at de hadde erfart og lært i workshop og deltakelse i vedbrennings prosjektet i Kjærrahvalen. Intervjuspørsmål som ble stilt var blant annet *Hva lærte du om vedfyrte keramikk under workshopen? Hvordan opplevde du åpningen av ovnen? og Var det noen du pratet med om resultatene under åpningen?*

Under intervjuene stilte jeg en rekke oppfølgingsspørsmål for å få mer informasjon om informantenes meninger og synspunkter.

Bruke sosiale media for å innhente deltakere og kommunisere prosjekter

I planlegging av felles brenninger i Kjærrahvalen, har jeg innhentet deltakere for fellesbrenning ved å legge ut innbydelse til brenningsprosjekt på sosiale media. Innbydelsene for felles brenningsprosjekt er laget sammen med andre engasjerte i foreningen Kjærrahvalen. For å innhente data og deltakere til min forskning, benyttet jeg ulike Facebook grupper og min private Instagram. I interessegruppene har jeg lagt ut informasjon om case studiene for å innhente deltakere til brenningene i Kjærrahvalen. Jeg har også benyttet meg av sosiale media for å innhente respondenter til en spørreundersøkelse jeg har laget som omhandler vedbrenneres oppfatning av hvordan felles vedbrenninger planlegges, hvordan informasjon blir gitt, og hvor vidt erfaring hos vedbrennere har betydning for gjennomføringen av et felles vedbrenningsprosjekt. På Facebook er jeg medlem i flere forskjellige interessegrupper der medlemmer legger ut sine arbeider med keramikk. Interessegruppene kan deles opp i fire grupper. Gruppe 1 er fire ulike norske keramikkgrupper som sammenlagt har ca. 3500 medlemmer. Gruppe 2 er to skandinaviske keramikkgrupper som sammenlagt har ca. 700 medlemmer. Gruppe 3 er to internasjonale keramikkgrupper der det er om lag 100 000 medlemmer sammenlagt, og gruppe 4 er fire Internasjonale keramikkgrupper for vedbrent keramikk som også har om lag 100 000 medlemmer. Gruppe 3 og 4 er hovedvekten av medlemmene fra Amerika. Jeg la ut innlegg på disse interessegruppene med åpen delingsmulighet for å innhente deltakere til både spørreundersøkelse, workshop, intervju og deltakere til Kjærrahvalen brenninger.

Spørreundersøkelse

Som en del av studien valgte jeg å lage en kvalitativ spørreundersøkelse med 17 spørsmål. For å bevare respondentenes personvern i spørreundersøkelsen, valgte jeg å holde svarene helt anonyme. I praksis betyr det at respondentenes navn, alder, kjønn, epost adresse og IP adresse er anonymisert også for meg som forsker når besvarelsene ble sendt i retur til meg. Innledningsvis i spørreundersøkelsen, og i deler av undersøkelsen la jeg inn informasjon om at respondentene ikke skulle nevne navn på oven, ovens eller brenningers plassering, eller navn på hverken seg selv eller andre de gav svar om. Som en del av undersøkelsen ble respondentene spurt hvilket land de bor i. Undersøkelsen inneholdt både faste svaralternativ og lengre forklaringsalternativer. I noen av spørsmålene ønsket jeg en utfyllende kommentar eller notater for at informantene skulle kunne begrunne sine svaralternativer. Undersøkelsen ble delt i sosiale media, i overnevnte interessegrupper.. Spørsmålene i undersøkelsen ble utformet på grunnlag av de organisatoriske og praktiske erfaringene jeg har fra tidligere prosjekter i Kjærrahvalen. Noen av spørsmålene jeg stilte i undersøkelsen var rettet mot hvor stor grad av erfaring deltakere følte de hadde, og hvor vidt erfaring spiller en rolle for muligheten til å lære nytt i fellesskapet. Svarene jeg ønsket å finne svar på handlet om hvordan keramikere har kommunisert sine kunnskaper og erfaringer, hvilke meninger respondentene har om organiseringer, og ledelse av felles brenninger, og hvor ofte respondentene opplever deling av kunnskap og erfaring i fellesskap. Jeg hadde et ønske om å få svar fra flere norske vedbrennere, i tillegg til internasjonale vedbrennere i forsøk på å se hvor mange vedbrennere som svarte fra

ulike land. Jeg lagde derfor to like undersøkelser, en skrevet på norsk og en skrevet på engelsk. Jeg lagde den engelske spørreundersøkelsen med en variabel, at respondentene skulle skrive inn hvilket land de kom fra. Undersøkelsen ble sendt ut som link til nettsiden www.nettskjema.no i alle de interessegruppene jeg var medlem av på Facebook.

Loggføring

Av erfaring med felles brenninger, brukes loggføring fra tidligere brenninger som hjelp til å legge en strategi for hver enkelt brenning som skal gjennomføres. Loggføring av temperaturøkninger i brenningsprosesser gjøres av fellesskapet for å forstå brenningsprosessene. I loggføringene noteres det også ned om cones, kommentarer om bruk av spjeld og andre tekniske hjelpemidler for lufttilførsel og trekk i ovnen. Og om det er noen tydelige likheter og ulikheter i loggføringene. Videre brukes loggen fra brenningene til å bedre strategi for nye brenninger. Jeg har sett hvordan fellesskapene i de forskjellige casene har brukt loggføringer i sin formidlingspraksis. Og hvordan loggføringen brukes som et verktøy for den enkelte deltaker i arbeidet i brenningsprosesser, også i planlegging og i gjennomføring av brenninger. Loggføringen jeg har vært med på å skrive i Kjærrahvalen, har en funksjon i kollektiv planlegging av vedbrennings prosjekter. Den brukes også til å sette opp vaktplan, og timelister for brenningsprosjektene. I loggføringene skjer det en del kommunikasjon gjennom kommentarer om vakter og situasjoner som har oppstått, som deltakerne bruker til å finne ut hva som har skjedd, og hvorfor. Dette gjelder da fellesskapets loggføringer. Jeg skal se nærmere på om loggføringen kan være et virkemiddel i fellesskapenes pedagogiske praksis.

Dagbøker

Under observasjonene skriver jeg ned stikkord og små notater om de situasjoner jeg er i. Notater og stikkord blir skrevet ut som loggføringer på situasjoner jeg mener kan være interessante for oppgaven. For at jeg som forsker og aktiv deltaker skal få en bedre forståelse av loggføringen, har jeg også valgt å skrive ut tankeskriv i dagbokform i de fellesskapene jeg er delaktig observatør i. Jeg har også fått tilgang på to dagbøker fra en av Kjærrahvalens engasjerte deltakere, som jeg bruker for å finne likheter og ulikheter mellom mine egne, og hans dagbokføringer.

Etikk og personvern

I denne forskningen har alle informanter, deltakere og aktører fått skriftlig informasjon om hvordan jeg tenker å bruke deres bidrag i oppgaven min. Det har vært viktig for meg å ivareta de personene som har vært del av denne forskningen. Derfor har alle individer som har blitt invitert med i forskningen, er også blitt informert om hva deres deltakelse vil bety for deres personvern. Alle deltakere i denne forskningen også blitt informert om at deres deltakelse var helt frivillig, og at de kunne trekke seg fra deltakelse når om de ville det. Informantene har blitt anonymisert i analyse, resultater og drøfting. Selv om jeg har skriftlig tillatelse til å bruke navn på enkelte av informantene, syntes jeg det var mer rett å anonymisere. Informantenes identitet er derfor skjult bak kodenavn og kjønnsnøytralt pronomen, *hen*, for at hverken kjønn

eller navn, etnisitet, alder o.l. skal kunne identifiseres. For å opprettholde deres integritet og personvern, har alle involverte signert et samtykkeskjema. Fordi jeg har hatt deltakende observasjon, workshop, intervju og spørreundersøkelse, har jeg også skrevet og sett til at samtykkeskjemaene samsvarer med det personvernet som kreves for hvert tilfelle. Alle fotografier i denne oppgaven er brukt med samtykke fra fotograf, og de menneskene som er skildret. Prosjektet med alle samtykkeskjema, informasjonsskriv og intervjuguider er godkjent av NSD på forhånd av forskningens praktiske utførelse. Godkjenningen og skjema som omhandler personvern er vedlagt i innleveringen av denne masteroppgaven.

Spørreundersøkelsen i denne forskningen, ble lagt ut på sosiale media i form av en link til Nettskjema.no. Respondentenes svar i undersøkelsen inneholder ingen detaljer som kan vise til hvem de er, alder, kjønn eller hvor de bor med unntak av at respondentene kunne fortelle hvilket land de oppholdt seg i. Før intervjuene, har hver informant blitt kontaktet gjennom epost der jeg har informert om hvilken betydning deres deltakelse vil ha for deres personvern. For å sikre at mine informanternes meninger og uttalelser skulle bli transkribert og tolket ordrett, er alle intervju blitt tatt lydopptak av. Intervjuobjektene er blitt informert om lydopptak, og har skrevet under et informert samtykkeskjema på forhånd av intervjuet. Som nevnt, er hver informants navn og kjønn blitt anonymisert ved å gi hver enkelt et kodenavn. Deltakere og aktører i fellesskapene som er vist gjennom casene i denne forskningen har også blitt informert om min forskning på forhånd av deres deltakelse.

Presentasjon av Case studiene

De case studiene som presenteres her viser eksempler på ulike situasjoner som oppsto i fellesskapene. Hver case viser også til hvilke organisatoriske valg som er blitt gjort før, under, og etter hendelsene for å bedre gjennomføringen av prosjektene i praksis. Case studiene henger direkte sammen fordi eksemplene bygger på hverandre. Case 1, 2, Case 3 eksempel 4, og Case 4 er delt opp i faser for å tydeliggjøre hvilke prosesser jeg og fellesskapene arbeider med i praksis.

Case 1- Kjærrahvalen, felles vedbrenning i Norges største anagama

Organisering av brenninger

Jeg har tatt et utvalg av eksempler fra brenninger i Kjærrahvalen for å vise de organisatoriske sammenhengene mellom erfaringer i en brenning til en annen. Jeg har vært deltakende observatør i dette eksemplet. Det har vært en utfordring for meg og de andre som er med på organiseringen å kunne vite eksakt hvordan vi skal gjennomføre en brenning. På mange måter har brenningsprosjektene i Kjærrahvalen mellom 2016 til 2021 vært felles organisatoriske utprøvinger. Etter brenningen 2020 fikk jeg en bedret forståelse av hvor mange deltakere vi hadde behov for, hvor mye keramikk vi burde ha med i brenningen, og hvor mye ved vi hadde behov for til et brenningsprosjekt. De eksemplene jeg nå skal vise til, er bygget på de erfaringer jeg har gjort sammen med andre i fellesskapet. De to eksemplene jeg viser her i Case 1 er

dokumentert med felles notater i fellesskapet, notater i personlig dagbok, via mailkorrespondanse, innlegg i interessegrupper på Facebook og loggføringer i fellesskapet. Når jeg viser til spesifikk kommunikasjon og observasjon av individer i casebeskrivelsene, har disse individene blitt omtalt som eksempelvis Deltaker 4 fra Kjærrahvalen, mens individer fra Guldagergaard omtales til som aktører. Deltakere som blir omtalt som erfarne deltakere, er deltakere som har erfaring fra mer enn 5 felles vedbrenninger. Uerfarne deltakere har ikke deltatt i felles vedbrenning tidligere.

Eksempel 1- brenning 2021

Fase 1- Planleggingen av felles fyring 2021 startet allerede i oktober i 2020. I desember 2020 startet jeg planlegging av en frivillig forening for keramikkbrenningen i Kjærrahvalen som er ment til å kunne hjelpe til med organisering av fellesfyring, og bruk av ovnen. Foreningen ble godkjent i Brønnøysundregistrene i mars 2021. Det ble vedtatt at jeg skulle være styrets leder. Når foreningen ble godkjent var vi en leder, en nestleder, kasserer og to varastyremedlemmer i styret.

Bilde 5-Infoskriv for brenning 2021, lagt ut på Facebook 6. februar 2021

Foreningens styre satte opp en plan med tidspunkter for gjennomføring av prosjektet. Vi satte opp en tidsplan for prosjektet der vi la frem en plan for dugnad der vi skulle forberede ved, når vi skulle møtes for å sette opp telt og forberede området for prosjektet, samt levere keramikk. Erfaringsmessig har vi opplevd at flere ønsker å glasere sine ting på Kjærra, og lage gjenstander for brenning. Vi satte derfor opp noen punkter for hva som kunne gjøres den helgen vi skulle møte alle

for prosjektstart. Blant punktene som ble skrevet opp var tid for *Glaseringsdager*, *Stableuka* og *Brenneuka*. Jeg lagde et skriv på Facebook i Kjærrahvalens gruppe der jeg informerte om tidspunkt for brenning, og oppfordret alle som var interessert til å delta på brenningen 2021.

For å holde god oversikt over arbeidstider, arbeidsoppgaver og gjøremål i prosjektet, lagde jeg et vaktskjema for alle involverte i brenneuka. Vi i styret diskuterte hvor lenge hver vakt skulle vare, og når vaktene var. I tidligere brenninger hadde vi erfart at seks timers vakter var veldig lenge for noen av de tidligere deltakerne. I alle brenningene har vi holdt oss til to døgn med tørkebrann under 600 grader for å tørke ut all fuktighet i ovnen, og i leire og glasurer i ovnen. Videre har vi operert med fire dager økning i temperatur til ca. 1280 grader, og et siste døgn for å være sikre på at vi har nok folk hvis noe uventet skulle skje i brenningsplanen.

Arbeidet som skulle utføres på en vakt kunne være svært krevende fysisk, og vi ble derfor enige om at det kunne være en bedre løsning med fire timer vakt. Vi har også erfart at det var hensiktsmessig å ha tre eller flere på brennevakt om gangen. I starten av brenneuka er det ikke så mye fokus på fyringen fordi vi holder temperaturen lav,

men det er mye ved som skulle kløyves og kappes. Så vi satte opp vaktene slik at det kunne arbeides med veden de første dagene av brenningen. Og i slutten av brenningen satte vi opp flere deltakere pr vakt for å lette på arbeidsmengden pr person. For at vi skulle være sikre på at arbeidsoppgavene i prosjektet skulle være mest mulig likt fordelt på alle involverte, satte vi i styre en nedre grense på seks vakter pr deltaker i brenneuka.

Videre i planleggingen av prosjektet drøftet styret i foreningen om hvilke sikkerhetsmessige hensyn vi skulle ha. Vi fikk en liste over regelverk for parken fra Stiftelsen Kjærra fossepark der det blant annet sto at vi i foreningen forpliktet oss til å holde orden på området rundt ovnen. Vi skulle holde det rent og ryddig, og kaste avfall vi samlet opp. Fordi vi var forpliktet til å holde orden, skrev vi opp rydding og kast av søppel som en egen arbeidsoppgave for alle involverte i prosjektet. For at alle deltakere i denne brenningen skulle få lik informasjon om prosjektet, skrev jeg et informasjonsskriv med generell informasjon om prosjektet. Infoskrivet inneholdt tidsplan for levering av keramikk, stabling av ovn, brenning og åpning av ovn. Infoskrivet inneholdt også tips til arbeidstøy, utstyr deltakerne burde ha med seg, materialer som egnet seg til brenningen. Informasjonen i skrivet ble drøftet i foreningens styre, og godkjent av alle styremedlemmer før det ble sendt ut sammen med vaktlisten. Vaktlisten gjorde lagde jeg en link til i google disk, slik at alle deltakerne kunne sette seg opp på de vaktene de ville ha. Vi fant ut at vi skulle holde et fellesmøte for alle deltakere samme dag som prosjektet startet i Kjærra fossepark for å informere om planen for gjennomføringen av prosjektet.

Fase 2- Gruppen med deltakere til brenning i 2021 hadde ulik erfaring med vedbrenning. Vi ble 23 deltakere i denne brenningen. Vi var 10 deltakere som hadde erfaring fra tidligere brenninger i Kjærrahvalen. Til sammen var det 13 deltakere med erfaring fra andre vedfyrte ovner. En av de erfarne deltakerne har deltatt på en rekke vedfyringer både innenlands og utenlands. Hen har deltatt på de aller fleste brenningene i Kjærrahvalen fra den først ble tatt i bruk i 2016. Siden hen har mye erfaring med brenninger i vedfyrte ovner, og erfaring med brenning i Kjærrahvalen ønsket hen å være delaktig i planleggingen av brenningsstrategien for 2021. Vi i foreningens styre utnevnte hen til Fyringsmester 2021, slik at vi sammen kunne bruke hverandres erfaringer og synspunkter i planleggingen av brenningen. Styret satte opp teamledere på hver brennevakt for å sikre fremgang i brenning, og forståelsen av brenningen hos nye deltakere. Fordelingen av erfarne deltakere i team ble planlagt sammen med de erfarne deltakerne på forhånd i planleggingsfasen.

I planleggingen av brenningsstrategi diskuterte Fyringsmester, jeg og styret om hvilke typer keramiske resultater vi ønsket fra brenningen. Vi snakket om hva slags leire og glasurer vi ønsket å bruke, og hvilke effekter vi ønsket å få på vår keramikk. Ganske raskt i diskusjonen ble vi enige om hvilke temperaturer vi burde nå for at glasurer skulle få smelte ut slik vi ønsket. Temperaturen vi ble enige om var 1300°C i front av ovnen. Fyringsmester fortalte at hen hadde fyrt noen ovner tidligere hvor de hadde hatt samme type glasurer. I de brenningene hadde hen erfart at ovnen kunne brennes

på lavere temperatur over lengre tid for å oppnå samme effekt på keramikken. Fyringsmester mente at hvis vi brant opp til 1250°C, og holdt temperaturen i to døgn, så ville den atmosfæriske temperaturen være lik eller kanskje høyere enn 1300°C som vistes på pyrometrene. Og dermed ville vi likevel nå målet om å smelte ut de glasurene vi ønsket. Vi diskuterte hvilke påvirkning det ville ha på mengden ved vi hadde. Om vi kom til å bruke mindre, eller mer ved fordi vi skulle holde temperaturen oppe så lenge. Vi diskuterte videre om det ville være enklere arbeid for fellesskapet om vi heller brant gradvis opp til det viste 1300°C på pyrometeret.

En av foreningens styremedlemmer kom med et forslag at vi kunne drøfte mulighetene med deltakerne når vi var samlet til prosjektets start. Ved å vente kunne vi få en oversikt over hva slags keramikk de andre deltakerne hadde med seg til brenningen. Vi endte til slutt opp med å avvente å sette den endelige strategien for brenningen til prosjektstart slik at deltakerne kunne være med å bestemme hvor høy temperatur de ville ende opp med. I tidligere brenninger hadde vi tegnet en graf over temperaturstigningen som skjedde under brenning. Det vi hadde erfart fra tidligere brenning var at grafen også kunne brukes for å se hvilke punkter i fyringen som kunne være utfordrende. Vi ble videre enige om at vi skulle tegne en graf over ønsket temperaturstigning. Grafen skulle tegnes på en stor plakat som vi satte opp under teltet foran ovnen. Vi ønsket at deltakerne kunne bruke grafen, sammen med loggføringsboken for brenninger for å se hvor mye de skulle øke temperaturen pr vakt til vi nådde temperatur. Ved å bruke ønskegrafen kunne vi mulig få et bedre innblikk i hvordan brenningsprosessen faktisk ble i forhold til de ønskene vi opprinnelig hadde før brenning. Og videre håpte vi på å få en bedre forståelse for hvordan ovnen brenner.

I tiden mellom 6. februar og 15. juni ble det 23 påmeldte deltakere på brenningen. Alle møtte opp på fellesmøte den 23.juni. Under møte tok jeg ordet som møtets formidler av informasjon om prosjektet. Jeg fortalte om vår brenningsstrategi, og hva det innebar å være på brennevakt, felles regler for oppmøte og deltakelse, og videre om de organisatoriske strategiene vi i foreningen hadde satt opp for gjennomføringen av prosjektet. Deltakerne fikk muligheten til å stille spørsmål om alt de følte var uklart under møtet. Det var noen spørsmål som dukket opp angående vaktlisten og hvilke andre oppgaven som kunne gjøres om det ble for fysisk krevende for enkelte deltakere. Vi gjorde avtaler med de det kunne gjelde. På den måten kunne vi legge til rette for at alle kunne være med selv om de ikke klarte å gjennomføre alle de fysisk krevende oppgavene.

Fase 3- Under glaseringshelgen lagde vi stasjoner for å rense stablemateriell, glasering og wadding av gjenstander, sortering av keramikk, og kløyving av ved. Deltakerne fordelte seg jevnt over stasjonene. Keramikken ble sortert etter høyder og plassering i ovnen. De gjenstandene som ikke behøvde høy temperatur, ble samlet nærmest ovnen. Under sorteringen av keramikken overhørte jeg en rekke samtaler mellom tre av deltakerne. Samtalene dreide seg om hva slags leire de hadde brukt, hvilke glasurer og begittinger. De deltakerne som hadde vært med tidligere pratet om hvilke effekter

de hadde fått på keramikken sin i tidligere brenninger. Jeg ble veldig nysgjerrig på noen av deltakernes valg av glasurer, og ble med inn i en av samtalen med to andre deltakere. Selv hadde jeg tatt med innkjøpte glasurer fra forhandler. De glasurane jeg ble nysgjerrig på, hadde deltakerne laget selv etter oppskrifter de hadde funnet i et internettforum. Deltakerne hadde ikke brukt disse glasurane før. De hadde laget de for å se hvordan de så ut i vedfyringen i Kjærrahvalen. Under samtalen med dem kom det også frem at to av dem hadde samarbeidet om hvem som skulle lage hvilken glasur. Den ene deltakeren hadde tatt med seg kompressor og lakksprøyte for å glasere sine ting på Kjærra. Deltakeren viste meg bilder av glasurane de skulle prøve ut. Jeg hadde med meg en større krukke som deltakeren hadde observert at var uglasert, og spurte meg om jeg ville prøve noen av glasurane deres på krukken min. Vi pratet om hvilke muligheter glasurane kunne ha på min krukke, og under denne diskusjonen viste vi hverandre bilder fra nett som viste bruk av liknende glasurer. Jeg glaserte krukken med tre av fire glasurer med veiledning av deltakeren fikk jeg bruke glasursprøyten hens. Alle tre glasurane var ulike shinoglasurer.

Samtidig som jeg glaserte krukken min arbeidet resten av deltakerne med klargjøring av ovn, ved og keramikk. Jeg kunne høre de samtale om brenningsstrategi, og at noen av deltakerne spurte om vedens størrelse. Fyringsmesteren fortalte deltakerne at størrelsen på veden kunne hjelpe med å holde, eller øke temperaturen. Hen fortalte at hvis veden var tynn og lang, ville varmen stige fort, og ved som var tykk ville gi en langsom varmeøkning og glør. Videre fortalte fyringsmester at vi skulle ha lange tynne pinner i sideinnkastene bak når temperaturen hadde nådd tusen grader bak. Den store veden skulle være til innkast foran i fyringskammeret.

Bilde 6-Fyringsmesters tørrmurte vegg bak i ovnen

Fase 4- Arbeidet med forberedelsene fortsatte i tre dager før vi kunne starte med stablingen. Fyringsmester hadde tidligere samme år vært med på en vedbrenning der eier av ovnen hadde satt opp en vegg bakerst i ovnen for å hjelpe til med temperaturstigning. Under de tre dagene med forberedelser stablet fyringsmester en slik vegg innerst i ovnsrommet på Kjærrahvalen. Veggen gjorde at vi fysisk sett ikke kunne stable keramikk inn i åpningen mot pipa som vi hadde gjort før. Jeg og fyringsmester pratet om hvilke erfaringer vi hadde fra tidligere fyringer i Kjærrahvalen, der vi hadde opplevd at det var vanskelig å få opp temperaturen bak i ovnen. Fyringsmester var ikke

helt sikker på om denne veggen ville ha stor effekt på temperaturen bak, men at veggen i alle fall kunne hjelpe til med å bremse varmeutgangen mot pipa. Vi ble enige om at vi skulle ta noen ekstra notater i fyringsloggen for å holde øye med temperaturen bak.

Når vi satte i gang med stablingen var vi 11 deltakere tilstede ved ovnen. Av oss 11, var 4 av deltakerne uerfarne. Flere av deltakerne skulle komme tilbake for brennevakter senere i brenneuka. Jeg og Fyringsmester hadde hovedansvaret for å stable, men siden det er tungt og krevende arbeid gjorde vi en kollektiv avgjørelse at vi skulle bytte på hvem som var inne i ovnen, og hvem som bar keramikken til ovnsrommet. Flere av deltakerne ønsket å bidra for å kunne forstå prosessen av stablingen. Jeg og fyringsmester, sammen med en erfaren deltaker kom på en ide om at en erfaren stabler skulle lære opp en uerfaren i stablingprosessen. Og når den uerfarne følte seg kapabel til å ta over, skulle en ny uerfaren deltaker ta over for den erfarne. På den måten kunne vi ha en kontinuitet i stablingen, og ha mulighet til å ta pauser uten at prosessen stoppet opp.

Bilde 7- Ovnen ferdig stablet. Det ble plassert noen få gjenstander til i ovnskammeret

Inne i ovnen opplevde jeg mange tilfeller av kunnskaps-, - og erfaringsdeling. Det ble også mange historier fortalt om tidligere brenninger. De uerfarne deltakerne spurte om alt mulig. Flere spurte om historien til vedbrenning av keramikk. Hvor praksisen var mest vanlig, om det var en vanlig praksis i det hele tatt. Alle uerfarne ville vite om anagamaovnen, om historien bak og om vedbrenningens historie. De ville vite hvorfor vi brukte vater for å påse at alle steiner og plater var rette. Jeg kunne fortelle at hvis de ikke var i vater var sjansen større for at noe veltet. Og hvis noe veltet under stablingen, var vi nødt til å evaluere hvor stor skaden var før brenning. I verste fall måtte vi avbrutt hele brenningen. Hvis det hadde veltet under brenning kunne det også ende med katastrofe. De uerfarne spurte også

om plasseringen av keramikk. Hvordan effektene kunne bli, og hva som påvirket keramikken til å få effekter. Jeg gjenfortalte hva jeg selv hadde opplevd og lært i de tidligere brenningene. Om hvordan mine egne gjenstander hadde blitt der de var plassert, og effektmulighetene plasseringen kunne gi andres keramikk. Videre spurte de om hvorfor wadding³en ble brukt, og hvorfor det var viktig med plasseringen av

³ Wadding er et engelskspråklig ord for den leiremassen som typisk brukes som stills under keramikken for at keramikken ikke skal feste seg til underlaget i brenning. Wadding blir trillet i kuler og limt symmetrisk på undersiden av keramikken. Blandingen er veldig høy på aluminiumoksyd, noe som gjør at den er lett å ta av etter en glasurbrann. Det er foreløpig ingen norske ord for wadding, men i Kjærrahvalen prosjekter har det blitt kalt «Dutter», og at vi holder på med «Dutting».

wadding på enkelte gjenstander. Jeg fortalte det jeg hadde erfart om wadding, at hvis de var plassert ved glasur, kunne glasuren feste seg på waddingen. Hvis waddingen var plassert ujevnt fordelt kunne gjenstanden velte i brenningen og skade andres arbeider. Jeg opplevde at alle de erfarne som arbeidet inne i ovnen fikk mengder av spørsmål om prosessen med stabling og brenning de de stablet ovnen med mer uerfarne deltakere. Når de spurte om plassering, og tettheten av keramikken som ble stablet, gjenfortalte jeg samme analogi som jeg selv var blitt fortalt, om *Elven og steinene*.

Fase 5- Under første del av brenningen arbeidet alle tilstede med å kløyve ved. To av deltakerne utmerket da de kløyvde. De hadde en veldig god teknikk som gjorde de mer uerfarne deltakerne direkte oppspilt. De to gode kløyverne viste og forklarte hvordan de arbeidet. De hjalp alle med å vise frem teknikken, og gi veiledning og tilbakemeldinger på hvordan teknikken kunne bedres.

Bilde 8- Deltaker og fyringsmester 2021

I starten av brenneuka var det to og tre deltakere på vakt av gangen. Hver vakt hadde en erfaren deltaker som hadde ansvaret for å lære opp de nye deltakerne i innkast og brenningsteknikk. Jeg observerte at de erfarne viste og forklarte tydelig hvordan et innkast skulle utføres gjennom hele prosessen. Vi hjalp hverandre med å rette opp i teknikker når det begynte å bli varmt. Under hele brenningen deltok jeg i samtaler med alle deltakere om hvilke erfaringer jeg og de andre erfarne hadde hatt tidligere. Vi delte kunnskapen vi hadde om ulike

materialers utseende etter en brenning, og om hvordan vi trodde denne brenningen ville påvirke vår keramik i denne brenningen. Det ble også veldig mange samtaler om ved, om hvilken påvirkning ulik kvalitet på ved kunne ha i brenningen og hva ulike arter ved kunne påvirke overflatene på keramikken via flyve asken.

I slutten av brenneuka hadde fellesskapet samarbeidet om å få utjevnet temperatur foran og bak i ovnen. I loggføringene skrev de ned notater under hver vakt for at fellesskapet skulle ha oversikt på temperaturøkningene. De skrev ned hvilke valg de hadde tatt i brenneteamet på vakt for å forsøke å øke temperaturen på forsvarlig vis. Blant notatene som ble skrevet ned av hvert team på vakt var mengde ved i innkast for å øke temperatur, og hvordan de hadde utført innkastene. De skrev ned kommentarer om variasjoner de hadde gjort i innkast for å utlikne temperaturen. Det ble også skrevet ned om de hadde satt ovnen i reduksjon eller oksidert brenning ved å justere lufttilførsel foran, eller ved å justere spjælet i pipa. I slutten av brenneuka klarte fellesskapet å utlikne temperaturen foran og bak med under 100°C forskjell. Dette var

helt spesielt fordi det har vært over 150°C forskjell foran og bak i alle andre brenninger før denne.

De aller fleste deltakerne var på plass foran ovnen de siste to vaktene av brenningen. Vi diskuterte og reflekterte sammen om hvilket tidspunkt det ville være mest forsvarlig å avslutte brenningen og tette ovnen før nedkjøling. Vi valgte å avslutte brenningen klokken 23.00, fem timer etter diskusjonen om avslutningstidspunkt. Fyringsmester satte i gang en avsluttende seremoni da vi avsluttet. Alle deltakere sto på rekke og kastet inn en siste pinne i ovnskammeret før vi lukket ovnen. Vi avsluttet med et stort heiarop for alles arbeidsinnsats og samarbeid.

Fase 6- Vi møttes til åpning av ovnen en uke etter brenneuka. Vi i foreningen hadde annonsert offisiell åpning av ovnen tidligere, og det var ventet om lag 100 besøkende som ønsket å få med seg åpning denne dagen. Vi holdt et fellesmøte om hvordan vi skulle utføre åpningen for at vi i fellesskap skulle få muligheten til å reflektere over de keramiske resultatene vi hadde. Jeg tok ansvaret for å lede møtet. Jeg fortalte om de erfaringene jeg hadde fra tidligere åpninger, hvor besøkende kom for å oppleve fellesskapets keramikk. Blant de erfaringer jeg delte var at besøkende hadde flyttet på keramikk vi tok ut før vedbrennerne hadde hatt muligheten til å reflektere over resultatene. For å ha oversikt over keramikken som kom ut av ovnen, pleide vi å sortere keramikken etter hvilken hylle, høyde og reol den hadde stått på. Hvis keramikken ble plassert på en annen plass enn den merkede plassen den opprinnelig sto, ville vi få problemer med å se eventuelle sammenhenger mellom plassering, temperaturer og effekter. Jeg fortalte fellesskapet om min plan om å ta ut av ovnen før besøkende kunne plukke opp keramikk. Og at vi alle skulle ha en evaluering og refleksjon om vår keramikk i fellesskap før besøkende kunne slippe til. Jeg la frem spørsmål om hvordan deltakerne opplevde prosjektet. Jeg spurte dem om hva de hadde lært under prosessen med stabling og brenning. De aller fleste uerfarne deltakerne gav uttrykk for at de hadde erfart en enorm læring når de var med å stable ovnen. Og at de hadde fått mengder av gode og utdypende svar fra de erfarne deltakerne gjennom hele prosessen. Flere av de uerfarne deltakerne fortalte at de ikke hadde opplevd å lære så mye om keramikk på så kort tid. Og at de ønsket å være med neste år for å lære mer.

Vi sto manngard mellom ovnsrommet og bordene vi skulle plassere keramikken systematisk på. Hver hylle ble fotografert før vi tok ut keramikken fra ovnen. Under arbeidet med tømning av ovnen ble hver enkelt gjenstand studert av samtlige deltakere. Det oppsto faglige diskusjoner om hva som hadde vært forventet av resultater, og hvordan de opplevde resultatene nå. Fellesskapet diskuterte muligheter for bedring i brenningsstrategi for å bedre resultatene i forhold til hvordan de ønsket resultatene å bli. De erfarne deltakerne delte sin kunnskap om effekter og eventuelle endringer som kunne gjøres for endring i resultatene. Det ble delt oppskrifter på glasurer, navn på leireblandinger, kunnskap om teknikker og metoder i produksjon av keramikk. Fellesskapet drøftet endringer som kunne bli gjort med organiseringen for å lette arbeidet, og øke produktiviteten i arbeidet. Det ble også reflektert over hvilke

mulige problemer som kunne oppstått hvis vi hadde gjennomført brenningen med mindre deltakere. Videre i møtet ble det diskutert mulighetene for å lage en oversikt over egne gjenstander på vedbrennernes felles Facebookgruppe for å kunne dele sine vurderinger og refleksjoner om sin keramikk til fellesskapet. Flere ønsket å legge ut før, - og etter bilder av keramikken sin med forklaringer om eventuelle glasurer, plasseringer i ovnen og refleksjoner om effektene keramikken hadde fått.

Eksempel 2- brenning 2022

Fase 1- Brenningen 2022 ble organisert på samme måte som brenningen 2021, med to unntak. Styret bestemte seg for at prosjektet skulle forskyves to uker senere enn brenningen 2021. Vi ønsket at vi skulle få med flere deltakere med forskyvningen fordi prosjektstart da ble etter skoleslutt. Flere av deltakerne, meg inkludert, arbeider i skole. Den andre variabelen i planleggingen av brenningen 2022, var at styret lagde en tidslinje. Baktanken med tidslinjen var at deltakerne, og styret skulle få en tydeligere, og mer visuell oversikt over prosjektets lengde, tidspunkter, gjøremål og strategi. Vi organiserte brennevaktene med teamledere for brenningsvakter, den samme typen mentorordning som i 2021.

Fase 2- Vi var til sammen 21 deltakere i starten av prosjektet. 7 av deltakerne hadde vært med på noen brenninger i vedfyrt ovn tidligere. Vi var 12 deltakere som har vært med på brenninger i Kjærrahvalen. Det var 5 uerfarne deltakere med. I løpet av brenneuka ble det igjen 8 deltakere til å fyre de siste tre dagene. Jeg var fyringsmester i dette prosjektet. Strategien for brenningen var lik den vi hadde i 2021. Vi skulle holde jevn temperaturstigning opp til 1250 i front, og forsøke å utlikne temperaturen bak i ovnen. I brenningen 2021 kunne vi se at 1250 bak i ovnen var nådd, og at mange av resultatene der ble vellykket. Og siden flere av leiretypene som var tatt med i 2021 tålte opptil 1250 grader, var det da ikke ønskelig å ha høyere temperaturer bak enn dette i 2022.

Fase 3-Oppstart av glaseringshelg og stableuken startet med et fellesmøte for alle deltakere som året tidligere. Det jeg observerte under møtet i 2022 var at spørsmålene deltakerne hadde angående prosessen hadde endret seg noe. De uerfarne brennerne spurte om mer tekniske utfordringer, fordi de hadde hørt om komplikasjoner som oppsto tidlig i brenningen 2020. I denne brenningen var det problemer med pyrometrene. Vi var ikke i stand til å lese av temperaturene i ovnen i oppstart av brenningen, noe som medførte at temperaturøkningen var alt for kraftig i tørkeperioden av brenningen. Erfarne brennere som var med på brenningen 2020 delte sin erfaring om dette, og forklarte hva deltakere skal se etter i båletets glør og flammer, og at deltakerne kunne se på gjennomstrømming av damp i ovnen ved å sette et par brilleglass ved en åpning bak i ovnen for å undersøke om vanddampen fra ubrent gods var fordampet.

Videre i fellesmøtet la jeg frem strategien for brenningen. Jeg, og de andre i foreningens styre var blitt enige om at vi skulle brenne ovnen til 1300°C, slik vi hadde gjort året før. Jeg viste frem loggboken der vi skriver ned temperaturer og

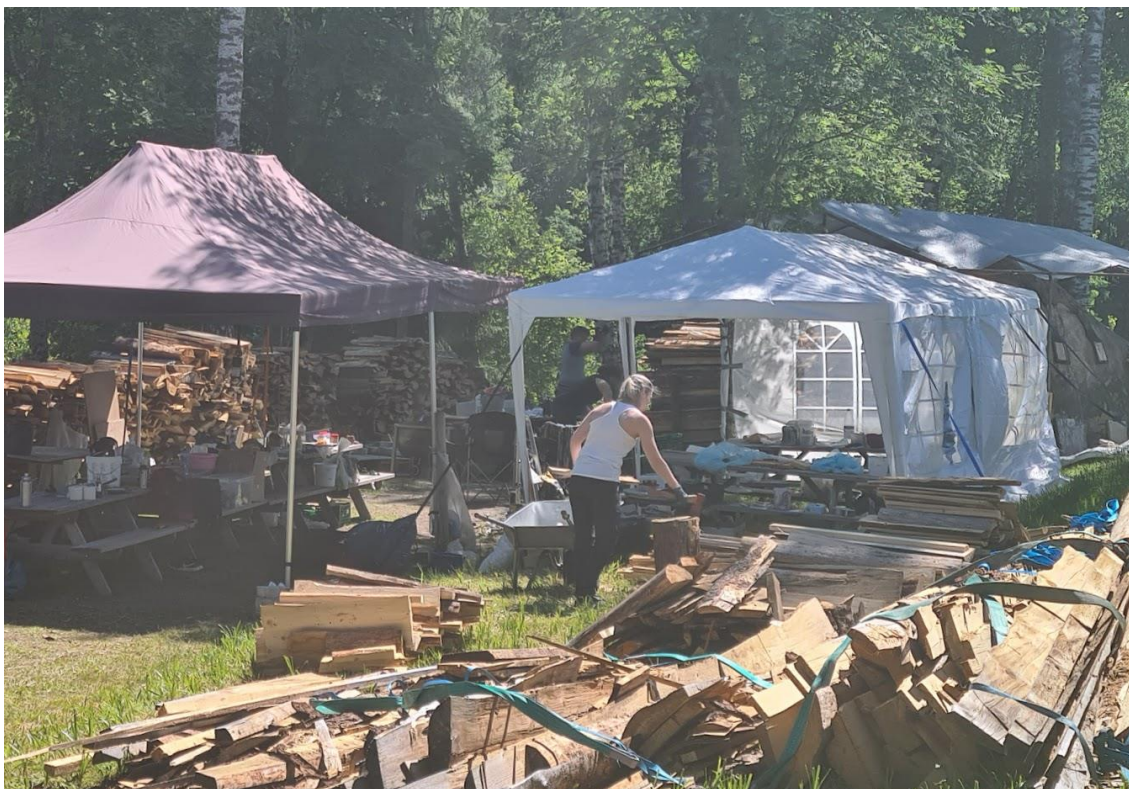
observasjoner vi har gjort underveis i en vakt. Jeg viste dem også grafen vi skulle tegne ned etter hvert som temperaturen steg. Videre formidlet jeg viktigheten med å kommunisere godt oss imellom for at brenningen skulle bli en god opplevelse for oss alle. Jeg ba alle om å skrive ned notater av hva de lærte og hva de opplevde gjennom prosjektet. Fordi jeg skulle reise bort den tredje dagen i brenneuka, måtte jeg også informere om at de som hadde ansvaret for teamene, og de andre styremedlemmene skulle ha hovedansvaret for brenningen imens jeg var borte. Jeg fortalte at jeg skulle være borte i tre dager, og at jeg ville komme tilbake de siste dagene i brenningen. Og hvis det skulle oppstå problemer mens jeg var borte, kunne de ta kontakt med meg. Hvis problemer oppsto med for lite folk på brenning, kunne jeg komme tilbake for en vakt før jeg dro igjen. Flere av deltakerne lurte på hvem som var fyringsmester mens jeg var borte, og jeg sa at det blir styremedlemmene som har hovedansvaret for prosjektet. Og at teamledere hadde ansvaret til å si ifra til styremedlemmene om alle komplikasjoner de behøvde hjelp med.

For at brennevaktene skulle være godt rustet til ulike utfordringer i brenningsprosessen, fordelte fellesskapet erfarne brennere seg på alle vakter. Hver vakt skulle ha med en erfaren brenner, slik at det ikke ville oppstå problemer med brennings strategien. Tanken var en type mentorordning på vaktene. En teamleder på hver vakt hadde ansvaret for å følge opp og lære opp de nye deltakerne. Når en ny deltaker følte seg sikker på teknikker og på strategien, kunne denne deltakeren være ansvarlig for neste vakt. Meningen bak var at kunnskapsdeling og erfaringsdeling kunne bidra til at de uerfarne fikk forståelse for arbeidet, og viktige oppgavene i en brenning.

For at alle skulle forstå at jeg forsket på denne brenningen, la jeg frem hva jeg hadde tenkt å undersøke i prosjektet. Alle deltakere fikk et samtykkeskjema utdelt, med informasjon om forskningen og sine rettigheter som deltaker i, eller utenfor forskningen. Selv om deltakerne skulle være anonyme i denne rapporten, ville jeg fortsatt ha et skriftlig samtykke fra dem om at det var i orden at jeg kunne bruke mine observasjoner fra hele fellesskapet. Jeg fortalte dem også om workshopdeltakerne som skulle være med på deler av brenningen. Et av mine ønsker var at workshopdeltakerne skulle få oppleve hvordan det var å arbeide i et slikt fellesskap.

Etter fellesmøtet, satte alle deltakerne opp stasjoner foran ovnen for å klargjøre og glasere sin keramikk. To av deltakerne hadde et veldig spennende glasurprosjekt på gang (deltaker 4 og 5). De lagde glasurprøver som skulle fordeles i ovnen. De fortalte fellesskapet om sitt prosjekt, og viste bilder av hvordan noen av glasurene kunne bli i vedfyrt ovn på porselen og steingods. Glasurprosjektet skulle ende som et kunstprosjekt. Flere av deltakerne fikk oppskrifter på noen av glasurene. Deltaker 4 og 5 hadde forsket noe på glasurer i brenningen 2021, nå skulle de gjøre en større forskning på glasurer. To av de uerfarne deltakerne fikk stille spørsmål om både glasurer og gods. En av de uerfarne deltakerne hadde tatt med seg gjenstander som allerede var høybrent i el-ovn. Hen spurte om hvilke effekter denne keramikken ville få om de ble med i Kjærrahvalen. Flere av gjenstandene hans var dekorert med oksyd-

vask. Jeg kunne fortelle at disse oksydene mest sannsynlig kunne ende opp i sorte toner. Vi pratet om forskjellene som kan oppstå som effekt på keramikk på forskjellige plasser i ovnen. Jeg delte alt jeg kunne om de erfaringene jeg har hatt med keramiske effekter i Kjærrahvalen. Deltakeren spurte videre om hvordan stablingen skulle være, om vi erfarte hadde en preferanse til hvordan stablingen ble utført. Vi gikk inn i ovnen for at hen skulle få muligheten til å se for seg hvordan stablingen ville foregå. Jeg pekte og forklarte hvor reolene ble plassert i ovnen, og hvordan vi målte opp for å kunne forutsi hvordan hver enkelt reol skulle stables. Jeg forsøkte å gi deltakeren en god forklaring på hvordan varmen beveger seg gjennom ovnen. Jeg brukte analogien om *Steinene i elven*, og forklarte at flammene og asken vil flykte om mellomrommene mellom keramikken var for stort. Jeg forklarte videre at høydene på hyllene også må

Bilde 9- Deltakere arbeider med ved og setter opp stasjoner for wadding og sortering av keramikk. være i ulike høyder. At hvis nederste hylle i en reol er to steiner høy, må neste reols nederste hylle være i en annen høyde for at asken og flammene skal kunne presses inn mellom gjenstandene. Jeg fortalte videre at hele stablingen er en gjennomgående visualisering og vurdering om hvordan keramikken kunne få effekt. Og i tillegg en vurdering av hvordan vi kan kontrollere temperaturøkning og varmetap i brenningen. Vi oppholdt oss inne i ovnen under hele min erfarings,- og kunnskapsdeling. Utenfor ovnen under formidlingen om stabling, var de andre deltakerne i full gang med å forberede waddingmasse og sortering av keramikk (Bilde 11).

Et annet viktig didaktisk grep styret ville gjøre i denne brenningen, var grundig opplæring i stabling. Året før hadde jeg observert at mye av læringen og delingen av kunnskap skjedde inne i ovnen under stabling. Jeg hadde derfor et ønske om at alle

skulle være med på å stable inne i ovnen. Og for at all keramikk skulle være klar for stabling, delte jeg også et ønske om at alle skulle bidra med å wadde sine egne gjenstander, før de fortsatte på andres. Vi erfarne deltakerne diskuterte forskjellige fremgangsmåter vi kunne gjøre for å gjennomføre waddingen på en god og produktiv måte. En av de godt erfarne deltakerne la frem et forslag om at vi kunne ha en egen waddingstasjon, der to eller flere deltakere kunne ha waddingkule-produksjon og to eller flere deltakere kunne feste waddingen på ting. Videre forklarte deltakeren at det ville være fint å sortere all keramikk etter høyder, straks de var waddet. Når deltakeren kom med dette forslaget, ble enda en deltaker engasjert i å fortelle om sine erfaringer med sortering. Hen fortalte at i de felles fyingene hen hadde deltatt på i sitt hjemland, hadde hen hatt jobb som sorterer av keramikk. Hen kom med et forslag at alle som var ledig, kunne plukke ting fra alles keramikk som var i samme høyde, og plassere disse i egne kasser før de ble gitt til waddingteamet. Hen fortalte videre at de beste erfaringene hen hadde hatt om sortering, var når alles keramikk var sortert og samlet slik at de kunne få oppleve plasseringer i hele ovnen. Denne type strategi syntes fellesskapet var en veldig god løsning på at alle skulle få ting i hele ovnen. Samtidig virket det som en veldig god løsning på å få waddet alles ting. Vi ble derfor enige om at vi skulle sette opp to campingbord hvor vi waddet, at keramikken skulle sorteres etter høyder i kasser. Og at alles gjenstander skulle finnes i alle kassene. Vi samlet de første kassene inne i ovnen, sammen med stablesteiner og skulpturer som egnet seg godt i bakerste reol.

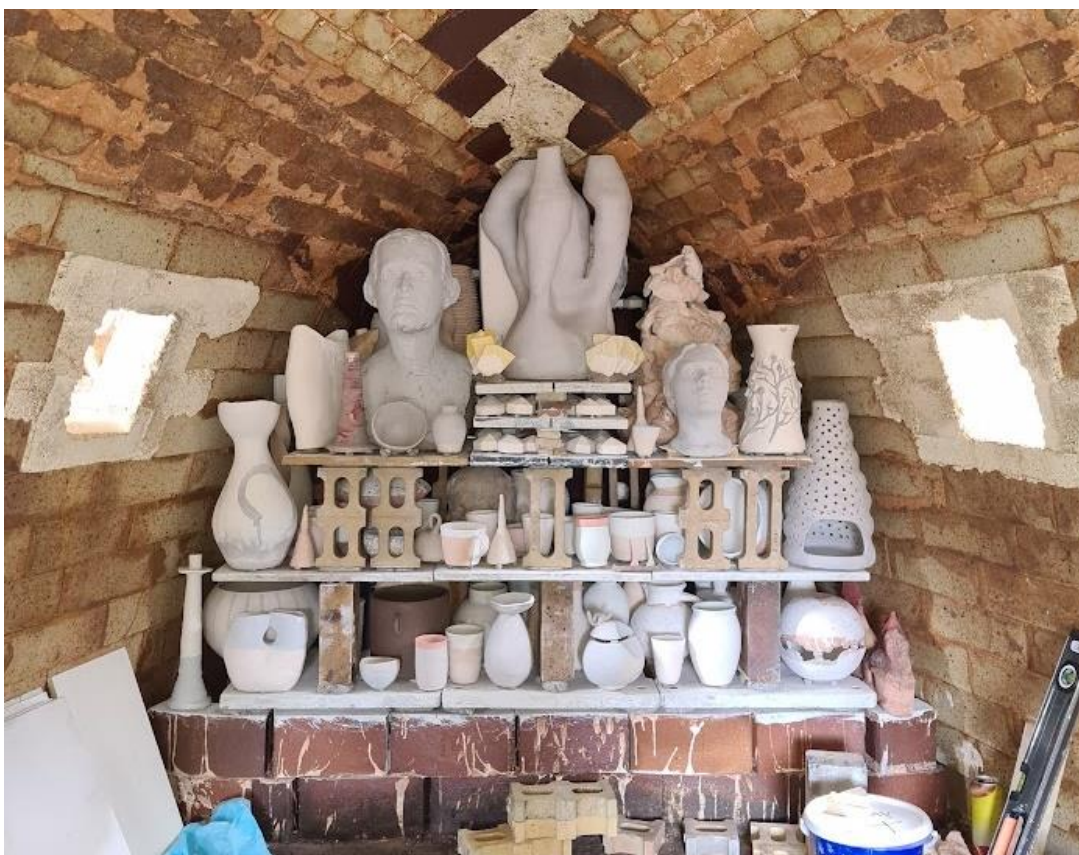

Bilde 10- Første forsøk på å stable Deltaker 10s inn plater med små objekter i første reol.

Fase 4- Første stabledag dukket det opp flere komplikasjoner for fellesskapet. Tre av deltakerne som hadde meldt seg på kunne ikke delta på selve prosjektet av forskjellige grunner. Fellesskapet som skulle være med i hele prosessen fikk derfor litt mer arbeid enn planlagt. Jeg og styret ble enige om at de kunne få andre oppgaver, for eksempel

lage mat for fellesskapet. Vi fikk sagt ifra til deltakerne at hvis, eller når de hadde mulighet, var det flott om de kunne lage mat til oss under stable,- og brenneuka. Deltakerne kom innom for å levere keramikken sin. Den ene deltakeren waddet sine gjenstander, og hjalp til i fellesskapet en liten stund før hen dro hjemover.

En annen deltakerne hadde med seg et stort antall mindre objekter som skulle setter inn i ovnen på egne plater (Bilde 12). Deltakeren kalles *Deltaker 10* i dette eksemplet. På forhånd av stablingen hadde jeg hatt samtaler med vedkommende om hens ønske om å fordele platene ut igjennom ovnen, slik at hen kunne få ulike effekter på de etter hvor de ble plassert. Deltaker 10 har arbeidet med vedbrenning flere ganger før, og er en godt erfaren og dyktig keramiker. Selvfølgelig ville jeg bidra til at hen fikk de overflatene som var ønsket.

Bilde 11-ferdig stablet bakerste reol

I første lag av stablingen ble noen av objektene til Deltaker 10 plassert inne i åpningene i bakveggen, sammen med noen av tingene fra workshopdeltakerne mine. Første stablelag var en stor utfordring fordi platen med objektene til Deltaker 10 ikke helt passet inn med Kjærrahvalens plater. Jeg og tre andre deltakere diskuterte mulighetene vi kunne ha for å stable om hele bakre reol for at denne platen skulle passe inn. En av deltakerne som var med på å stable, var en vedbrenner med lang erfaring. Hen kalles *Deltaker 12* i dette eksemplet. Deltaker 12, jeg og de to andre erfarne deltakerne forsøkte å flytte på alle gjenstandene i reolen mange ganger før vi

til slutt ble enige om en løsning. Vi diskuterte mulighetene for å fjerne platen for å heller plassere gjenstandene løst inn og imellom den andre keramikken. Men waddingen under objektene på platen var ikke limt, og det ville ta ekstra lang tid å lime de sammen om vi skulle plassere de utenfor platen. Vi fortsatte å arbeide til det ble mørkt, og fortsatte stablingen morgenen etter.

Diskusjonen om,- og arbeidet med stabling av Deltaker 10s objekter tok særdeles lang tid. Dagen etter, dag 2 i stablingen, jeg ringte til Deltaker 10 for å fortelle om komplikasjonene med objektene, og hvilken løsning vi hadde kommet frem til under refleksjoner under første stabledag. Deltaker 10 var litt overrasket over at det hadde blitt komplisert for oss å stable inn hens plater med ferdig stablede objekter. Deltaker 10 kom innom stabledag 2 for å lime waddingen på plass på objektene. Hen rakk ikke å lime alle, men det var flere deltakere som ønsket å hjelpe til. Objektene ble limt sammen som tårn i ulike høyder, slik at de kunne bli plassert og tett «hull» i mellom annen keramik i hyllene. Jeg skrev ned hvilken erfaring fellesskapet hadde fått ved å stable ferdig hyller som var i en annen størrelse, slik at vi kunne se hva slags løsninger som er nyttige i en liknende situasjon i en annen brenning.

I løpet av dag to var vi ti deltakere som hadde vært med å stable ovnen. Deltaker 12 hjalp til veldig mye inne i ovnen. Hen fortalte meg og de andre som stablet, om noen tanker hen hadde gjort seg om stablestrategien. Vi forsøkte å stable så tett vi kunne bakerst for å hindre varmen fra å flykte (Bilde 11, og 12). De tre bakerste reolene var

Bilde 12-tredje og fjerde reol

helt tettpakket. Vi fulgte noen av instruksene til Deltaker 12. Hen sa, hold det så tett dere bare kan i toppen, og løsne litt ved neste topp. Hen mente på at strategien om å holde det veldig tett stablet i toppene kunne være en løsning for å forsikre om minimalt varmetap, og maksimal temperaturøkning. En av Deltaker 12s erfaringer var fra et fellesskap der deltakere i fyringer har sine spesifikke arbeidsstasjoner. Hen fortalte om noen bekymringer for noen fyringslag der nye deltakere ikke får opplæring i stabling, slik vi gjør på Kjærra. Selv hadde hen ikke vært med på mange stablinger, nettopp fordi hen hadde en annen arbeidsstasjon. Jeg, Deltaker 12 og et par andre deltakere diskuterte mye om temaet kunnskapstap imens vi stablet opp tredje reol.

Det ble også diskutert mye rundt brenningsstrategi inne i ovnen. Flere av de mer uerfarne deltakerne ønsket å vite om de ulike innkastene. De ville vite hvor mye ved som skulle kastes inn, og om det faktisk ble *kastet* inn. Vi erfarne måtte fortelle igjen hvordan innkastene gjøres, og vise de hvor veden skulle lande ved innkast.

Bilde 13- Siste reol før fyringskammeret er påbegynt.

Dag tre var det andre erfarne deltakere som tok ansvaret for stablingen, og for opplæring av de nye uerfarne deltakerne. Jeg observerte hva resten av deltakerne pratet om utenfor ovnen, imens de arbeidet med wadding og glasing av de siste gjenstandene. Jeg deltok i de fleste samtaler. Det vi pratet om, og diskuterte der ute var om hvor viktig det var å dele kunnskap om keramikkfaget. En av deltakerne var veldig tydelig på at deling av kunnskap og erfaringer i keramikkfaget var noe av det viktigste vi kan gjøre for å bevare tradisjoner og fremme fagkompetanse. Hen mente at det verste med å holde hemmeligheter om faget var at deler av faget kunne bli glemt.

En annen deltaker tok til ordet og mente at alle keramikere og pottemakere holdt noen hemmeligheter, for eksempel glasuoppskrifter de selv hadde laget. Denne deltakeren mente at hvis vi delte alt med andre engasjerte nybegynnere i faget, kunne det bli problemer noen ganger. Hen mente at det var veldig mange som kopierte både design og fargepalett fra anerkjente keramikere og pottemakere. Og at dette begynte å bli et større problem når sosiale media kom. Diskusjonen var mangfoldig, da alle involverte var både enige og uenige i begge situasjoner. Både at deling kan være problematisk hvis det kopieres, og at det vil fremme faget og tradisjonene i faget.

Siste stabledag kom det beskjed til meg inne i ovnen at en av deltakerne hadde fått påvist covid-19. Vedkommende ble sendt hjem, og fikk ikke delta på brenningen. Vi som var på Kjærra denne dagen diskuterte om hva ville da skje med brenningen, og om hva vi kunne gjøre hvis mange av oss gjenværende skulle bli syke. Jeg måtte lytte til alle deltakeres synspunkter om hvilke regler vi burde sette opp for at prosjektet kunne fortsette. En av deltakerne mente at vi måtte bruke maske, sprit og to meter avstand til hverandre for resten av prosjektet. En annen deltaker ønsket at vi skulle holde oss til faste brenneteam med faste tidspunkter, og på den måten kunne minimere sjansen for smitte mellom teamene. Selv mente jeg at nå som restriksjonene fra regjeringen ikke

Bilde 14-Kjærrahvalen ferdig stablet. Eget foto

lenger er fastsatt, at vi selv måtte bestemme om vi skulle fortsette med avstand, eller om vi skulle velge å trekke oss.

Senere samme dag fikk jeg beskjed om fire deltakere ikke ønsket å delta på grunn av covid. Noen av disse deltakerne hadde blitt redde for at syke deltakere likevel ville fortsette prosjektet. Jeg forsøkte å forsikre dem om at de som er syke må holde seg for seg selv, og at de som skulle arbeide måtte være friske, og holde avstand og hygiene på topp. Jeg nevnte for hele fellesskapet at hvis det ble for problematisk i brenneuka, så kunne vi ha faste team på faste tidspunkt. Og at vi alle kan teste oss ofte for å påse at vi ikke var smittet før vakt. På dette tidspunktet hadde jeg og tre andre erfarne deltakere diskutert mulighetene for å innhente mer hjelp til brenneuka. Fordi det var blitt enda færre med i prosjektet etter covidutbruddet måtte jeg og de andre i styret også diskutere mulighetene for at flere ville få påvist covid.

Vi samlet inn alle hjemmetester vi kunne få tak i på kort tid. Jeg og styret ble enige om at alle skulle ta en test før vi kom på vakt, slik at vi kunne være sikre på at ikke flere ble syke. De som ikke hadde vakt, ble sendt hjem for å minke smittemuligheter. Vi som var igjen da holdt avstand til hverandre, og gjorde en ekstra innsats for at stablingen skulle fullføres.

Bilde 15- Diskusjon om brenningen med deltaker

Fase 5- Brenneuka ble noe spesiell på grunn av covid. I løpet av de første to dagene med brenning ble det ytterligere to deltakere med påvist infeksjon. Vi var da 10 deltakere som var igjen. Jeg ble med, og tok på meg både doble og tredoble skift de første tre dagene. Flere av de andre deltakerne gjorde det samme. En av workshopdeltakerne kom for å bistå med brenningen de to første dagene. Hen gjorde en formidabel innsats med både vedarbeid og brenning. Vi

hadde tidligere hatt besøk ved ovnen fra to folk som ønsket å bidra på fyringsvakter

i brenneuka. Vi satte dem opp på vakter, og kontaktet samtidig flere vi kjente fra området om de kunne bidra litt i brenningen.

Den tredje dagen i brenneuka hadde jeg en trippel vakt før jeg måtte reise på kvelden. I løpet av vakta fikk jeg vite at noen deltakere syntes det var kritikkverdig at jeg ikke var tilstede gjennom hele brenningsprosessen. Det hadde vært snakk om at jeg som fyringsmester hadde et ansvar for hele prosjektet, og at jeg alene var ansvarlig for å være tilstede og holde oversikt. Vi diskuterte problemet, og alle var enige om at vi var flere som hadde oppgaven som ledere av prosjektet. Jeg hadde lagt frem på fellesmøtet at jeg skulle bort, og jeg hadde gitt beskjed om hvem som skulle ha ansvaret når jeg var borte. En av deltakerne sa i diskusjonen at siden jeg hadde vært

Bilde 16- Jeg har undersøkt hvor stor glodhaugen er i fyringskammeret, dag 3 i brenneuka. Fotograf Anette Gravdal. Foto brukt med tillatelse

tilstede på Kjærra de siste fire ukene, hadde jeg min fulle rett til å reise. Og at dette ikke skulle være noe problem fordi vi på dette tidspunktet var nok folk som deltok på brenningsvakter. En annen deltaker trodde kritikken skyltes at jeg ikke hadde vært tydelig når jeg fortalte at jeg skulle bort. Vi forsøkte å reflektere over hva som hadde blitt formidlet, og om jeg da hadde vært tydelig nok. Det kom også frem at jeg som fyringsmester ikke var eneansvarlig for prosjektet. Og at de andre i styret helt klart hadde like mye ansvar for at prosjektet skulle gå bra. Vi reflekterte også over hvordan det var blitt gjort i andre brenninger i Kjærrahvalen. Tidligere fyringsmestere har ikke vært tilstede på Kjærra i hele

prosjektets lengde, men har heller lagt til rette for at stablingen skal bli god, og at strategien for brenningen er satt for fellesskapet. Vi diskuterte rundt nettopp dette, om hva fyringsmesters ansvar er i en felles brenning. Deltaker 12 kom innom under diskusjonen. Hen kunne fortelle at i andre fellesskap hen hadde arbeidet hos, var det fyringsmester som satte strategien, og hadde oversikt over arbeidets gang. Fyringsmestere hen kjente til hadde vært tilstede mesteparten av brenneuka, men hadde ikke måtte vært der om flere erfarne var tilstede som kjente til prosessen og strategien fyringsmester hadde satt. Hen sa at summen av arbeidet som gjøres i slike prosjekter er at det Fellesskapets oppgave sammen å fullføre en brenning. Alle skal bidra til at brenningen går bra. Det er alles ansvar i et fellesskap å holde et godt samarbeid, og en god arbeidsmoral.

Imens jeg var på reisen, var det 10 erfarne, og to uerfarne deltakere på Kjærra. Tre av de erfarne deltakerne var styremedlemmer i foreningen. Ifølge to deltakeres dagbøker, og loggføringen til fellesskapet, har det oppstått flere situasjoner i løpet av disse døgnene som har ført til diskusjoner og videre refleksjon i teamene. Samme kveld som jeg reiste, hadde to av deltakerne på vakt hatt en veldig god samtale om hvordan vi skal lytte til ovnen. Blant disse to deltakerne var Deltaker 12. Fra tidligere fyringer hadde jeg og de andre erfarne fra Kjærrahvalen hørt flere ganger fra nye erfarne deltakere, at det gikk ikke var mulig å lytte til ovnen. Det er en durenende lyd i ovnen når den begynner å bli varm. Og vi kan høre veden spraker når vi nettopp har gjort innkast.

Men noen ganger kan denne lyden overdøves noe av susen fra elva og fossen som ligger noen få meter ifra ovnen. Flere tidligere deltakere har ikke villet være med i brenninger senere, blant annet fordi de ikke kunne høre ovnen. Deltaker 12 fikk vite dette av den andre deltakeren, og reagerte med å si at dette er bare tull. Hen hadde sagt «Jeg hører ovnen rope! Hun skriker etter mer ved! Det er umulig å overhøre lydene dette beistet av en ovn lager.» Deltaker 12 fortsatte samtalen med å vise den andre deltakeren de visuelle og auditive observasjonene hen gjorde for å lytte til ovnens ønsker. Hen hadde fortalt at det i mange tilfeller ville være viktigere å lytte og observere ovnen, enn å følge med på pyrometeret. Deltaker12 kalte pyrometeret «Devils digits», og forklarte at pyrometeret kan vise feil temperatur i forhold til brenningens atmosfære. Hen viste til eksempler fra erfarte brenninger der hen hadde opplevd at pyrometeret også hadde vist helt feil tall. Og at observasjonene om ovnens lyd, flammens form og bevegelse, røyk og flammer fra pipa hadde vært det avgjørende observasjonene for å vite hvordan brenningen faktisk var, og om når ovnen hadde krevd mer ved for å vedlikeholde eller øke temperatur.

Bilde 17- Foto av ovnen da piperøret hadde bøyd seg. Fotografi av Helene Skuterud. Foto brukt med tillatelse

De siste tre dagene med brenning hadde vært krevende for fellesskapet. I dagbøkene står det beskrevet at de fleste var slitne etter mange brennevakter. Og at det derfor hadde blitt diskusjoner omkring brennings strategien. De hadde reflektert over problemer som ville oppstå om de holdt høy temperatur for lenge, og flere hadde ment at det var på tide å avslutte brenningen et døgn tidligere enn planlagt. Jeg fikk bilder og videosnutter fra flere deltakere i fellesskapet hvor det viser seg at piperøret i pipa har smeltet og begynt å bøye seg (Bilde 19). Flere av

ovnslukene var slitt ut, og deltakerne måtte improvisere for å lage nye, eller reparere ovnslukene. Dagbøkene forteller at deltakerne hadde diskutert om de skulle senke temperaturen i ovnen det siste døgn. Og at det kunne være lurt for å unngå at keramikken ble overbrent. Andre deltakere ville holde kursen mot 1300-målet som var satt i strategien for siste og syvende døgn av brenningen. De erfarne brennerne som

hadde ansvaret imens jeg var borte var uenige om hva som skulle gjøres de siste dagene. De hadde etter en tid blitt enige om å holde temperaturen på om lag 1270 til dagen etter, og heller gjøre et siste forsøk på å nå 1300 grader på morgenen.

Morgenen etter var jeg på vei hjem fra turen. Jeg hadde fått påvist covid under turen, og hadde vært isolert i et døgn. Jeg ble oppringt midt på dagen av teamet som arbeidet med brenningen. De fortalte at temperaturen hadde vært på om lag 1270 i et døgn, og at de nå ville vite om jeg ville de skulle avslutte eller ikke. Jeg spurte om hvilke cones foran og bak som var gått, og jeg fikk svar at cone 13 var gått foran, og cone 10 var helt nede bak. Det tilsvarer 1350 foran, og 1300 bak. Altså om lag 50 grader høyere enn ønsket. Jeg fortalte at min mening var å avslutte så raskt som mulig, fordi de hadde nådd høyere enn ønsket temperatur.

Bilde 18-Vi tar ned ovnsdøra. Eget foto

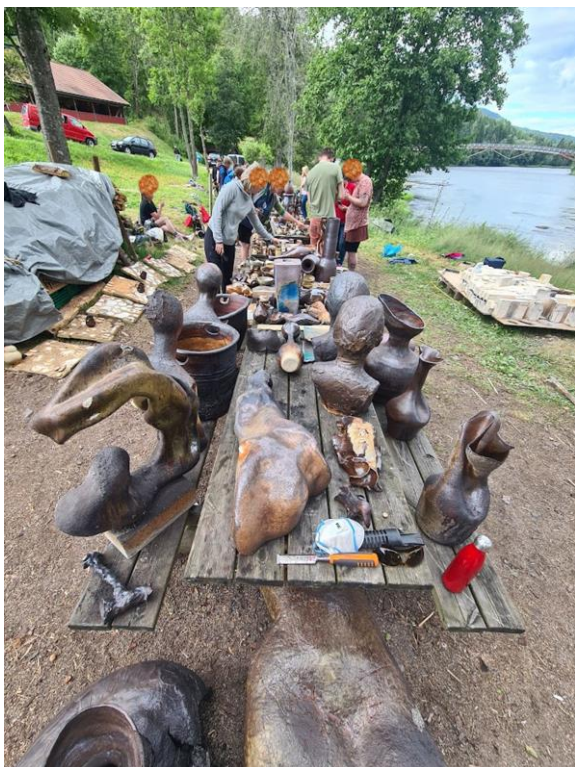
Fase 6- Den store åpningsdagen. Dagen da alle skulle få se hva som hadde skjedd i ovnen, og alle skulle få ta del i samtaler og diskusjoner om hvordan prosessen hadde vært. Mine tre workshopdeltakere var på plass med sine familiemedlemmer. Alle deltakere i brenningen var tilstede, de fleste med en ekstra hjelpende hånd. Jeg hadde pådratt

med dobbel øyekatarr, og var fortsatt preget av covid infeksjonen jeg hadde hatt uken før. Planen min var at jeg skulle ta del i å ta ut av ovnen, slik at jeg fikk tatt foto av alle hyller før alt ble stablet ut på bordene. Men fordi jeg både hadde pustebesvær og øyekatarr, måtte de andre fordele denne jobben mellom seg. Jeg fikk tatt noen bilder i fyringsrommet før deltakerne begynte å ta ut aske og keramikk fra ovnen.

Jeg startet med et fellesmøte for alle deltakere og deres hjelpere. Jeg fortalte hvordan foreningen hadde tenkt å utføre åpningen for at vi alle skulle få diskutere resultatene. Flere deltakere lurte på om det fortsatt var fare for covid. Jeg forklarte da at alle de som hadde vært rammet av infeksjon hadde testet negativt før de ankom Kjærra dagen i forveien. Og at alle tester var negative denne dagen også. Men at vi skulle holde avstand, og påse at vi holdt hygiene retningslinjene om spriting av hender før og etter vi hadde tatt i noe. Og at vi måtte holde hender unna ansiktet mens vi tok ut av ovnen, frem til vi var ferdige med manngarden.

Jeg fortalte fellesskapet at det var viktig for oss at vi kunne bruke tid på å reflektere over brenningen og resultatene. Jeg fortalte at siden jeg ikke kunne være inne i ovnen

når vi skulle tømme den, at deltakerne kunne påse at det ble tatt bilder av hver hylle før de fjernet keramikken. Og at bildene av hyllene kunne være en hjelp til å kunne reflektere videre over hvordan resultatene hadde blitt. Samtidig at bildene kunne legges ut for at alle skulle få se hver enkelt hylle før og etter brenning. I tidligere åpninger av Kjærrahvalen hadde vi brukt litt for mye tid på å diskutere resultatene når keramikken var på vei ut av ovnen. Noe som resulterte i at vi brukte litt for lang tid på å tømme ovnen. Jeg og styremedlemmene i foreningen fortalte videre hvordan vi skulle tømme ovnen, og sortere alle hyller på bordene utenfor ovnen. Og videre at vi skulle forsøke å unngå lengre samtaler om resultatene under manngarden.

Bilde 19- Deltakerne ser igjennom alle resultatene fra brenningen. Eget foto

Under tømningen sto jeg i manngarden utenfor ovnen og observerte hvordan de andre reagerte på gjenstandene. Det var ingen av de jeg kunne se som reagerte på annet vis enn total lykke og overraskelse. Det ble mange litt lengre samtaler om flere objekter som kom ut. I disse samtalen stoppet manngarden opp i flere minutter. Samtalene og refleksjonene om disse objektene var faglige, og om de estetiske effektene objektene hadde fått. Flere av de uerfarne deltakerne spurte andre erfarne deltakere om farger, askepåføringer, effekter fra flammene, og ofte spørsmål om hvorfor steingodsene var blitt mørke. De erfarne deltakerne delte sine synspunkter og kunnskap med dem.

Da all keramikken var tatt ut av ovnen, var min plan å samle til et fellesmøte hvor vi kunne fortelle om våres opplevelser omkring resultatene i brenningen. Alle i fellesskapet var svært opptatt med å ta en runde rundt bordene for å se på alle resultatene. Alle tok bilder og filmet bordene. Alle deltok i samtaler om resultatene med hverandre på en eller annen måte (Bilde 19). Jeg kunne se at det ville være vanskelig å samle fellesskapet til et fellesmøte. Jeg hadde ingen ønske om å avbryte de samtalen som pågikk fordi det virket som at alle var involvert i noen dype refleksjoner, enten med en deltaker, eller med en tilskuer eller medhjelper.

To av mine workshopdeltakere kom bort til meg mens jeg så på resultater på bordene. De spurte om fellesmøtet, om når det skulle være. Og jeg forklarte dem at jeg ikke ville stoppe den prosessen de andre deltakerne var i. Men at alle workshopdeltakere kunne ha en runde hvor vi reflekterte over resultatene. De tok en liten pause imens jeg filmet bordene og fotograferte. Jeg forteller mer om dette i Case 2.

Bilde 20- resultater fra fyringskammeret. Deltakere står og diskuterer med meg om hvor høy temperatur vi har nådd. Deltaker 2 forteller at cones 13 på øverste hylle i fyringskammeret har smeltet helt. Eget foto

Etter noen timer med individuell refleksjon i fellesskapet, og diskusjoner om resultatenes kvaliteter i fellesskapet, begynte alle deltakerne å samle inn og pakke ned sin keramikk. Dagen etter var det satt opp til et marked i Kjærra for de som ønsket å selge noe av sin keramikk. Flere valgte derfor å sortere keramikken de skulle ha med på marked. Imens denne sorteringen foregikk observerte jeg at noen av deltakerne kastet større antall objekter. Jeg gikk bort til deltakerne for å høre hva som var feil. Deltakerne viste meg noen eksempler der godset hadde sprukket opp veldig. Andre ting var det store sprekker i glasurene, og glasurer som hadde smeltet helt av. Disse tingene hadde hatt plass lengre frem i ovnen (Bilde 20). Glasurene skulle vært brent på høyst 1280 grader. Jeg og deltakerne reflekterte over hva som kunne være grunnen til alle sprekker og glasurefeil i andre typer brenninger vi hadde erfart. Vi var enige om at nettopp disse feilene var grunnet alt for høy temperatur over lang tid. Vi tok en titt på conespakker som hadde vært plassert i nærheten, og der kunne vi se at cone 12 var nede. Noe som tilsvarer om lag 1305 grader. Vi reflekterte over de siste dagene med brenning, og hva som kunne vært gjort annerledes for at disse feilene ikke hadde oppstått. Deltakerne gav meg tips om å lage en enda tydeligere strategi og veiledning til hva vedbrennere skal se etter i en brenning. Og at det skulle inngå i denne oversikten at conespakker er viktigere å følge med på enn pyrometeret i en brenning. Deltakerne ønsket at brennings strategi, veiledning i å lese ovnen, avlesning av cones og pyrometer burde inngå i et magasin vi kunne lage til neste års brenning. Vi diskuterte mulighetene for at jeg kunne lage en fullstendig veiledning for brenningen 2023 hvor alle detaljer om prosessen skulle være beskrevet med tekst og tilhørende bilder. Etter noen timer med refleksjoner i fellesskapet, fordelte flere deltakere seg på stasjoner som arbeidet med å rense stablemateriell og plater og å rydde området. Alle hjalp til med opprydding. Senere samme kveld reiste de aller fleste hjem.

Dagen etter var jeg med på markedsdagen. Vi var 11 deltakere tilstede. Denne dagen var det mange besøkende innom for å se på keramikken fra Kjærrahvalen. Før de besøkende kom, hadde vi som var tilstede noen samtaler om hverandres keramikk. Om hva vi mente ble flott og gode resultater. Og om de gjenstandene vi ikke syntes var blitt like bra. Noe av keramikken hadde fått noen overaskende resultater som vi brukte lengre tid på å reflektere over. Vi snakket om hvor de beste tingene var plassert, hvilke glasurer og annet vi hadde dekorert med, og hva vi hadde trodd skulle skje. Flere av oss hadde fått noen resultater som var helt uventet.

Jeg og fem av de andre deltakerne på markedet diskuterte hva de faglige refleksjonene hadde gjort for oss. Og om hvordan faglige diskusjoner om erfaringer og kunnskap om keramikken gjorde med vår forståelse av brenningen. En av deltakerne sa at de samtalene hen hadde hatt under åpningen, både med deltakere og besøkende, hadde vært veldig lærerike. Ikke bare fordi hen måtte uttrykke sin kunnskap på en forståelig måte for besøkende. Men også at det gav hen selv muligheten til å reflektere på nytt over de kunnskapene hen hadde. Og at den refleksjonen hen gjorde med godt erfarne gjorde hen mer bevisst på hvilke effekter keramikken hadde fått på nettopp den plasseringen i ovnen, fordi den andre erfarne hadde vist noen eksempler som liknet under diskusjonen.

Case 2- Workshop

Forberedelser - 1. fase workshopen

Første helgen i mai holdt jeg workshop på Kjærra. Deltakere på workshopen fikk et helgekurs der jeg instruerte i modelleringsteknikker og formskaping i leire, et mini foredrag om hvordan vedfyring i Kjærrahvalen fungerer rent praktisk. Det ble noen diskusjoner i gruppen om leirens påvirkning på hjernen, og hvordan de mente leire og arbeid med elementene kan bidra til en rik opplevelse. Under workshopen noterte jeg ned hvilke kunnskap deltakerne spurte etter, hva som ble formidlet og hvordan.

Gruppen med workshopdeltakere ble oppfordret til å delta mest mulig i arbeidet med brenningen. Jeg ønsket at de skal få en veldig god oppfatning av hvordan det er å arbeide med et slikt fyringsprosjekt som Kjærrahvalen. Workshopdeltakerne fikk oppleve formidling og kunnskapsoverføring fra prosjektets hoveddeltakere. Etter gjennomføringen av brenningsprosjektet i Kjærrahvalen intervjuet jeg hver enkelt workshopdeltaker for å kunne få en innsikt i hvordan de opplevde prosjektet. De svarte på hvordan de reflekterte, hva de reflekterte over og hva de lærte under workshop og deltakelse i fellesskapet. Intervju av både workshopdeltakere og de ordinære deltakerne kan også gi noen utfyllende svar for forskningen. Jeg intervjuet tre tidligere deltakere fra prosjekter i Kjærrahvalen for å se på likhetene og forskjellene i opplevelser av læring og refleksjon i praksis. De siste intervjuene jeg utførte i denne forskningen var av tre anerkjente keramikere som i hovedsak er kjent for sine vedbrente gjenstander. De er også kjent for sine kursvirksomheter og workshops, formidlingsvirksomheter, evner og engasjement for formidling av kunnskap om keramikk.

Jeg fikk inn 8 innmeldinger til workshopen. Av de 8 var det 3 deltakere som ble med. Jeg planla at denne skulle vare 2 dager. Workshopens kurshelg ble gjennomført første helg i juni 2022 i en av Kjærra Fosseparcs lokaler. Fordi workshopen skulle være gratis, var det nødvendig at jeg hadde alle materialer tilgjengelig for dem. Jeg ville at de skulle ha frihet til å forme så mange gjenstander de ville, og så stort de kunne. En av ønskene jeg hadde for workshopdeltakerne var at de skulle kunne lage hva enn de ønsket, og jeg ville at de skulle få se hvordan de kunne bedre seg i arbeidet med leire ved å øve på teknikker. Samtidig ville jeg at påvirkningen av vedbrenningen skulle komme tydelig frem på deres keramikk. Deltakere i workshopen kunne være helt uerfarne med leire, og av erfaring kunne det være interessant for meg å se progresjon i arbeidet deres ved å ta vare på alle objekter de lagde.

For å kunne gjøre min formidling god for de tre deltakerne, var det viktig for meg å bli noe kjent med deres forkunnskaper. To av deltakerne var bekjente av meg. Den ene bekjente har noe erfaring med leire. Hun har deltatt på et mindre kurs med meg tidligere, for å friske opp kunnskapen om materialet og om prosessene når en lager keramikk med elever. Den andre bekjente av meg har ingen erfaring med leire. Tredje deltaker var ukjent for meg. Hun hadde startet på studier om keramikk for flere år siden. Men fullførte ikke studiet. Hun har både dreid og håndbygget tidligere. Hun hadde derimot ikke erfaring med å brenne keramikk i en vedfyrt keramikkovn. De tre deltakerne viste seg å ha ulike forkunnskaper om leire som materiale. Men alle tre hadde lite, eller ingen anelse om hva en vedfyring av keramikk kunne innebære.

Fase 2-Jeg startet workshopen ved at jeg introduserte meg selv og det jeg hadde planlagt for workshopen. De tre deltakerne fortalte om sine erfaringer med leire og brenning av keramikk. Det ble straks en diskusjon om hva slags påvirkning leire har hatt for oss alle fire. Jeg delte ut leire i mellomtiden jeg fortalte om de estetiske uttrykks- mulighetene deltakerne hadde i en vedbrenning i Kjærrahvalen. Og videre ble det samtaler om hva de selv mente de kunne få gjennomført av arbeidsoppgaver i workshophelgen, og i brenningsprosjektet med fellesskapet. Jeg hadde med eksempler på keramikk jeg hadde brent i Kjærrahvalen. Jeg viste, og fortalte om plasseringen de hadde hatt i ovnen, om hvilke effekter som hadde oppstått der. For at workshopdeltakerne skulle få en bedre forståelse av brenningens effekter og hvordan det praktiske arbeidet skulle utføres for brenning, tok jeg de med til ovnen.

Foran ovnen var det levert 18 kubikkmeter med ved. Veden var ikke stablet, og massen av ved gjorde stort inntrykk på workshopdeltakerne. Jeg fortalte hvordan fellesskapet hadde arbeidet for å stable og sortere veden, og hva størrelse på ved kunne gjøre med brenningsprosessen. Jeg fortalte videre om de teknikkene og utstyret vi pleide å benytte for bearbeiding av veden. Jeg tok frem eksempler på for store stokker, viste eksempler på ved som var god å kløyve til mindre biter for sideinnkast, og for frontinnkast. For at de skulle få kjenne på arbeidsformen og teknikken med å legge inn sideinnkast, demonstrerte jeg hvordan et innkast burde se ut inn i ovnen. Jeg lot workshopdeltakerne prøve selv også.

Når vi var ved ovnen, arbeidet vi også med å stable noe ved. Under arbeidet med veden ble jeg spurt flere spørsmål knyttet til organisatoriske forberedelsene av et felles brenningsprosjekt i Kjærrahvalen. Imens vi stablet ved, forklarte jeg dem om alle de administrative og praktiske oppgavene foreningen har for å planlegge et prosjekt. Jeg fortalte om informasjonsbrev, og facebookgrupper, mailkorrespondanse med deltakere, og om de dugnadene som pleide å gjennomføres før en brenning. Workshopdeltakerne spurte videre om hvordan ovnen var bygget, og om det var mulig å korte ned tiden på brenningen om prosjektet ikke hadde nok deltakere.

Jeg viste workshopdeltakerne innsiden av ovnen, og forklarte hvordan ovnen er bygget. Jeg viste dem stablemateriellet, og forklarte hvordan en stabling foregår i praksis. For å forklare om stablingens innvirkning på ovnstrekken og mulighetene for effekter på keramikken, forklarte jeg ved å bruke eksemplet om Elven mot steinene. Videre forklarte jeg at en halvfull ovn vil fortsatt behøve lang brenning, fordi det er lengden og intensiteten av brenningen som gir de effektene vi ønsker oss på keramikken. Og at en halvfull ovn derfor ville være lite effektivt med tanken på at vi ville behøve omtrent like mye ved og brenningsdøgn uansett. Og hvis det ville vært for lite deltakere til felles brenning, eller for lite keramikk å brenne, så ville prosjektet bli satt til en senere dato.

Bilde 21-Workshopdeltakers gjenstander. Skapt med tromleteknikk og noe pølseteknikk. Eget foto

På dag to av workshophelgen, arbeidet workshopdeltakerne og jeg med å fullførte de de leireobjektene vi hadde laget (Bilde 21). Imens vi arbeidet med leiren kom det frem flere spørsmål om brenningsprosessen og organiseringen. Jeg repeterte det vi hadde snakket om dagen før, og forsøkte å forklare mer konkretisert og konsis hvordan hele prosjektet fungerer. Når jeg hadde formidlet det jeg kunne om hva det innebar å være med på en felles brenning, kom det frem at to av deltakerne ikke kunne delta mer enn selve workshopen og åpningen av brenningen. Den ene deltakeren som kunne være med på deler av prosjektet kunne bidra med noen dager. Workshopen ble senere avsluttet med en felles diskusjon om hva de hadde lært gjennom workshophelgen. Vi snakket om de leireobjektene alle hadde laget, og om de forhåpningene

workshopdeltakerne hadde til sine ting. Før de reiste hjemover, gav jeg alle tre en sekk med leire. Jeg fortalte dem at hvis de fant tid til å komme innom ovnen i stableuken, kunne dem få med flere ting i brenningen.

Fase 3- Workshopdeltakeren kom for å bistå med stabling av ovnen. Hen hadde ikke fått laget flere ting til å ha med i brenningen. Jeg og workshopdeltakeren arbeidet sammen med stablingen i noen timer. Workshopdeltakeren bisto også med å hente keramikk og kløyve ved. Jeg observerte at flere ordinærdeltakere hadde flere faglige samtaler om brenningen og keramikken de hadde produsert til brenningen. Workshopdeltakeren var med i stabling og annet forefallende arbeid i noen dager. Vi hadde flere samtaler om det rent organisatoriske med prosjektet, der workshopdeltakeren hadde reflektert over hva jeg hadde formidlet under workshophelgen. Workshopdeltakeren uttrykte takknemlighet for å bli inkludert i prosjektet.

Fase 4- Under brenneuka kom deltakeren tilbake for å bidra, og for å oppleve brenningsprosessen. Hen deltok på en brenningsvakt sammen med meg den første dagen av brenningen. Under vekten arbeidet vi mye med veden. Vi arbeidet med å holde temperaturen i fyringskammeret under 200 grader gjennom hele vekten som varte i fire timer. Etter vekten pratet jeg og workshopdeltakeren om når brenningen begynte å bli intens, og hva som skjer i ovnen når temperaturen er på topp. Workshopdeltakeren fikk ikke muligheten til å komme tilbake før åpningen igjen.

Fase 5- Når vi åpnet ovnen, brukte alle deltakere og workshopdeltakere tid på å diskutere hvordan de syntes sine gjenstander hadde blitt etter brenning. De diskuterte hva de synes om sine egne ting, og hva de ønsket skulle vært annerledes for å bedre sine keramiske resultater. Workshopdeltakerne ble med noen av ordinærdeltakerne i samtaler omkring brenningen, hvordan det hadde vært å arbeide i prosessen, og hvordan ordinærdeltakernes keramikk hadde blitt. Flere av ordinærdeltakerne hadde blitt spurt om hvordan brenningsprosessen hadde satt effekt på deres keramikk. Workshopdeltakerne hadde da fått flere meget detaljerte forklaringer på hva slags keramikk de hadde designet. Workshopdeltakerne fikk svar på hvorfor formen på deres objekter var slik de var, hvilke glasurer og leire de hadde brukt. Og videre hvordan de syntes at det helhetlige estetiske uttrykket hadde blitt.

Workshopdeltakerne kom bort til meg og fortalte hva de hadde hørt og sett. Flere av ordinærdeltakerne hadde fått overbrente ting. Keramikken deres hadde sprukket i gods eller glasuren var krakelert og falt av godset. Noen av glasurene var smeltet helt av. Workshopdeltakerne fikk se noen av de mislykkede gjenstandene, og gav ordinærdeltakerne flere spørsmål om hvordan dette kunne ha skjedd. Det workshopdeltakerne hadde lagt merke til, var at flere av de ordinære deltakerne hadde gitt dem forskjellige svar på hvordan keramikken var blitt skadet. Workshopdeltakerne var derfor blitt litt forvirret over hva årsakene var. Jeg forklarte at det er en rekke med forklaringer på hvorfor keramikken kan bli skadet i en slik brann. Og at det derfor kan være vanskelig å påpeke en enkelt årsak.

Workshopdeltakerne hadde tidligere, under workshophelgen blitt fortalt av meg at vi skulle ha en felles refleksjon over brenningsprosessen og resultatene ved åpningen av ovnen. På åpningsdagen var det vanskelig for meg å samle alle til den kollektive refleksjonen, fordi flere av ordinærdeltakerne skulle hjem. Flere av de var også veldig opptatt med å prate med hverandre eller tilskuere også. Jeg fortalte derfor workshopdeltakerne at det ville være vanskelig å ta en kollektiv refleksjon med hele fellesskapet, men at vi fire kunne ta en runde for å se, og snakke om keramikken og brenningsprosessen.

Under refleksjonen ble det mindre prat om brenningen som hadde vært. Og mer om keramikken vi fikk oppleve. Workshopdeltakerne fant frem de gjenstandene de selv hadde hatt med i brenningen, og begynte å spørre ut om de effektene de kunne se. Flere av gjenstandene hadde tydelige lag med aske, som workshopdeltakerne la merke til, og reflekterte omkring plasseringen denne tingen hadde hatt, og hva som hadde stått ved siden av. De nevnte flere ganger at «elven av flammer hat truffet her», og «her er skyggen av gjenstanden foran, der har ikke flammene truffet».

Case 3- Guldagergård Project Network

Eksempel 1

Da jeg ankom Guldager var det fire av oss i Project Network, og elleve andre i artist residency. Vi var i alt seksten keramikere som bodde i hovedhuset de første to ukene. Tre av keramikere i artist residency arbeidet med å planlegge en serie brenninger da jeg ankom. Jeg fikk observere dem i prosessen, og tok observasjonsnotater av deres prosess. Jeg deltok ikke i brenningen deres, men observerte hva de gjorde, hvordan det ble gjort, og kommunikasjonen dem imellom.

Alle tre har bakgrunn som keramikere, og de hadde studert sammen tidligere. To av de hadde deltatt på flere vedbrenninger, og hadde god kunnskap om brenningsprosessen. Alle tre var opptatt av hvordan overflatene ville bli i brenning når de introduserte ulike ingredienser i glasurer og begitting. Under brenningen var det en av keramikere som hadde noe mer lederskap over hvordan fyringsprosessen skulle gjennomføres. Selv om en av de hadde en tydeligere lederrolle, var det tydelig for meg at de hadde en gruppedynamikk hvor alles kunnskaper, refleksjoner og meninger om prosessen og de ferdige resultater var likeverdige.

For at de skulle få mest mulig læring av sitt opphold la de en plan om å fyre ovner flere ganger etter hverandre. De noterte alle brenninger med detaljerte forklaringer om hvordan de stablet ovnen, hvor mye ved de skulle bruke og hvilken type ved de brukte. De skrev også ned hvordan de la inn ved under brenning. For at de skulle ha god kontroll på hvordan brenningen ble gjennomført, og hvordan ovnen brant, skrev de detaljert loggføring med notater om temperatur per time og om røyk og flammer fra pipe. De skrev også ned notater om observasjoner av pyrocones som de plasserte på strategiske områder i ovnen under stabling. De tok dokumenterende fotografier av hver hylle da de stablet for å se hvordan stablingen hadde påvirket resultatet i ettertid. Når første brenning var unnagjort diskuterte de hvilket utfall de trodde keramikken

skulle få, og hva slags resultater de ønsket fra brenningen. De diskuterte også mulige scenarier der deres keramikk ikke hadde fått de resultatene de ønsket. Og hva de kunne endre i teknikker og strategier for neste brenning for å bedre mulighetene for et mer kontrollert og forutsigbart resultat på sin keramikk. Deres refleksjon omkring planlegging av brenning, og felles drøfting av mulige utfall var veldig lik måten jeg har erfart vi reflekterer og planlegger brenningene i Kjærrahvalen.

Når de tømte ovnene, fotograferte de hver hulle før de tok ut keramikken. De fylte en ny ovn vurderte de resultatene fra foregående firing for å se om de skulle endre metoden for stabling. Keramikken de stablet inn var stort sett dekorert med glasurer og begittinger. Noen av objektene var ren leire eller porselen. De brukte en variasjon av ingredienser til flere forskjellige glasurer og begittinger for å kunne få frem carbontrapping og flashings fra reduksjonsbrenningene. Når de reflekterte omkring brenningene sine, vurderte de variasjonene av effekter, farger og overflater på objektene sine. Når de diskuterte sine resultater med hverandre, fortalte de hverandre om hva de syntes om mengden effekter. De diskuterte hva de syntes var gode, og mindre gode effekter, og hva de mente passet deres keramikk best. De objektene som kom frem som minst vellykket, ble enten brent på nytt i ny brenning, eller kastet. Men keramikken ble aldri kastet før de hadde diskutert mulighetene for hvorfor keramikken ikke fikk de effektene de ønsket. Refleksjonene deres ved ovnen før, under og etter brenningen gjorde gruppen mer sikker på hva de måtte endre for å bedre neste brenning. Og videre få en dypere forståelse for prosessen og erfaringene de hadde fått. Gruppen delte sine refleksjoner omkring brenningene sine med oss andre i studio, og med besøkende som kom for å hilse på de under brenningene.

Eksempel 2

Guldagergård leier ut ovnene sine til keramikere utenfor residency programmene. Andre uken i Project Network kom det en keramiker for å brenne Guldagergårds sodaovn. Keramikeren kunne fortelle at hen kom innom flere ganger i året for å brenne sine ting i de vedfyrte ovnene der. Keramikeren har arbeidet profesjonelt med soda, og vedfiring i lang tid. Når keramikeren skulle brenne, var alltid et team med i prosessen. Hen inviterte meg til å observere noen av firingene hen gjennomførte. Under observasjonene fikk jeg se at hen gjorde de samme type notater, diskusjoner med teamet om stabling, og mulige effekter på keramikken som beskrevet i eksempel 1. Hen gjorde også refleksjoner omkring teknikker og metoder for brenningene når resultatene ble tatt ut fra ovnen etter firing.

En av firingene keramikeren utførte i sodaovnen i desember kunne blitt katastrofal. Jeg observerte ikke stabling eller starten av denne firingen, men jeg hjalp til med litt av oppryddingen da hen gav beskjed om at brenningen var avblåst. En av platene keramikken var stablet på knakk av under firingen da temperaturen hadde nådd over 1200- grader. Firingsteamet til keramikeren oppdaget raset da de skulle undersøke pyrocones. De fikk se at hyllen var veltet ned mot ene veggen. De avbrøt firingen kort tid etter oppdagelsen og håpte på at mesteparten av keramikken ville klare seg nok til å bli brent en gang til. Teamet gjorde en kollektiv avgjørelse ut ifra hva de hadde erfart

fra tidligere fyringer. Keramikeren hadde siste ord i avgjørelsen, men ikke før teamet hadde fortalt sine meninger om situasjonen.

Når keramikeren og hans team kom for å hente ut av ovnen etter nedkjølingen, var de glade for hvordan resultatene ble. Raset hadde forårsaket flere skader på flere objekter som keramikeren vurderte som ubrukelige og ikke salgbare. Men største delen av objektene i ovnen hadde klart seg såpass godt, at keramikeren valgte å brenne de en gang til i samme ovn. De objektene som kunne reddes bar preg av at temperaturen ikke var nådd for at overflaten skulle blitt som keramikeren ønsket. Keramikeren sammen med en fra hans team diskuterte hvordan overflaten kunne bli bedre ved neste brenning. De diskuterte også hvilke grep de skulle ta for å sikre at brenningen gikk bra. En av de valgene de tok for å sikre at neste brenning var vellykket, var å undersøke alle de platene de skulle bruke for å stable neste runde keramikk. De undersøkte platene for sprekker og ujevnheter i alle platene. I tillegg var de ekstra nøye med å sikre at stablingen var helt stabil og i vater.

Jeg observerte ikke neste brenning. Men jeg observerte når de tømte ovnen etter den neste brenningen. Og alt klarte seg fint.

Eksempel 3

Jeg fikk delta i å hjelpe med brenningen til to keramikere som skulle brenne i Bourrybox ovnen første uken av mitt opphold i Danmark. Jeg fikk observere dem under forberedelsene og planleggingen av fyringen deres. Deres brenning ble planlagt samtidig som sodaovnen i eksempel 2 ble fyrte. Det var viktig for meg å kunne få være observatør og i tillegg få være delaktig i prosessen deres, da jeg senere i mitt opphold skulle brenne i den samme ovnen. Jeg har ingen forkunnskaper om denne typen ovn siden jeg kun har brent keramikk i Kjærrahvalen. At jeg da kunne være med på å observere disse to under hele prosessen fra start til slutt var veldig nyttig for å kunne planlegge og gjennomføre min egen brenning sammen med mine to andre Project Network deltakere. I dette eksempelet er jeg deltakende observatør.

En av de to hadde ikke vært med på en vedfyring tidligere. Men hen har arbeidet med keramikk i flere år. Den andre keramikeren har vært delaktig i flere vedbrenninger. Det kom tydelig frem at den ene keramikeren med brenningserfaring tok litt styringen i brenningsprosessen. Men likevel hadde de to likeverdige meninger om hva de ønsket av resultater og hvordan de ønsket brenningen skulle være. De to diskuterte temperaturene de ønsket for å oppnå best resultat for sine keramiske objekter. De valgte ut de typene leire de skulle benytte, begittinger og glasurer, og hvilke former de ville ha på sine objekter for mest effekt fra aske og flammer. De hadde samtaler med Guldagergårds ovnsteknikkere om hvordan de skulle fyre ovnen, og hvor lenge. Ovnsteknikkeren gav tips om hva slags typer ved de skulle bruke, og hvor store kubbene skulle være. Ovnsteknikkeren gav også tips om noen innkast-teknikker som var nyttig å vite om i tillegg til å henvise de til en spesifikk fyringslogg fra en tidligere brenning i denne ovnen. Guldagergaards ovnsteknikkere tar vare på fyringsloggføringene fra alle brenninger. Loggene er satt inn i mapper for hver ovn.

Loggen er enkel men detaljert nok til at den kan brukes for å kunne vurdere hver brenning i forhold til resultater. I tillegg fungerer loggføringene som hjelpemiddel og mal for mer uerfarne brennere som skal fyre på eget ansvar. Jeg fikk være med i diskusjonene med ovnsteknikkeren for å kunne lettere planlegge brenningen jeg selv skulle gjennomføre på et senere tidspunkt.

Keramikerne som fyrte bourrybox ovnen, møtte et par utfordringer underveis. En av deres største utfordringer var å presse varmen bakover i ovnen. Under planleggingen av denne brenningen hadde vi diskutert flere muligheter for hvordan vi kunne få opp varmen bak. Men selv om ovnsteknikkeren hadde en del erfaring med å høyne temperaturen bak, så hadde hen ikke noe eksakt metode for å sikre at temperaturen steg nok bak. Ovnens design var en stor faktor i dette problemet. Ovnsteknikkeren hadde bygget opp ovnen for å få plass til sideinnkast, nettopp for å enklere kunne få opp temperaturen bak. De valgte likevel ikke å bruke sideinnkast i sin brenning. De ønsket heller å brenne ovnen slik den var ment til å brennes da den ble bygget. Det var klart for dem at de ville få utfordringer med temperaturen. og på grunn av disse utfordringene endret de plan for stablingen. De satte inn keramikk som ikke behøvde store mengder aske og varme bak. Noe av denne keramikken var glasert med kobberholdige glasurer, som kan gi reaksjoner med andre glasurer og overflater slik at disse blir rosa, og lakserøde. Den ene keramikeren ønsket ikke å få disse rødtonene på sine objekter. Hen plasserte keramikken sin lenger frem, foran de kobberholdige objektene for å unngå de pyrokjemiske reaksjonene.

Eksempel 4

Under observasjonene av de ulike brenningene til de andre residency deltakerne fikk jeg gode tips om hvordan jeg og de andre i Project Network kunne gjennomføre vår egen brenning. Vi var to deltakere fra Project Network som hadde flest gjenstander til denne brenningen. Vi to fikk med oss en til fra Project Network for å hjelpe oss med brenningen. Og en siste til å hjelpe med noe av brenningen. Som de tidlige eksemplene fra Guldagergård var vedfyringsassistent og vedfyringstekniker med på deler av prosessen, og når vi hadde behov for hjelp. Jeg sto som leder av fyrings organisering. Eller fyringsmester som det også kalles på fagspråket.

Fase 1- For å planlegge brenningen godt brukte vi loggføringene fra tidligere brenninger i bourrybox ovnen vi skulle bruke. Vi fikk alle tre være med på å hjelpe og observere to brenninger i denne ovnen før vi skulle i gang med vår egen brenning. Ene eksemplet der vi var delaktige i brenningsprosessen er beskrevet i eksempel 3. Vi hadde noen veiledende samtaler med ovnsteknikkerne for å forstå hvordan ovnen burde brennes for å oppnå de resultatene vi ønsket. Ovnsteknikkerene viste oss loggføring fra de brenningene der temperaturen i ovnen hadde vært best, altså at varmen hadde nådd bakre del nok til at glasurere smeltet, og asken gav effekter på keramikken. Bourrybox ovnen var noe utfordrende å fyre, på grunn av ovnens design. Ovnsrommet der keramikken blir plassert er flat, den har ingen helling mot pipa. Noe som gjør det noe mer utfordrende å få flammene og temperaturen til å nå hele veien

bak. Informasjonen om hvordan ovnen brenner, og utfordringene med designet på ovnen var vi fortalt og forklart av ovnsteknikkeren i eksempel 3.

Fase 2- Den ene ovnsteknikkeren hadde bygget opp ovnsrommet noe høyere for å få lage noen åpninger til sideinnkast for ekstra ved. Hen hadde forsøkt å bruke sideinnkast for å lettere kontrollere temperaturstigningen bakover i ovnen. Hen fortalte om noen teknikker som kunne hjelpe oss med å få opp temperaturen bak. Vi ble vist hvordan flammene vandrer mellom gjenstandene og bakover i kammeret. Hen gav instruksjoner ved å vise oss egne teknikker for både stabling og innkast også før vi begynte fyring. De veiledende samtalene vi hadde sammen med ovnsteknikkeren gav oss en bedre forståelse for hvordan prosessen med brenning i denne ovnen kunne gjøres for å nå målene vi hadde.

Bilde 22- Keramikken ble sortert etter høyde. Bourrybox ovnen sees til høyre i bildet. Eget foto

Fase 3- For at vi skulle ha en god oversikt over størrelsen på stablemateriellet, sorterte vi keramikken etter høyde (Bilde 22). Stablemateriellet kom i ulike høyder, og det var viktig for oss at vi lett kunne se hvilke objekter som skulle hvor under stablingen. Jeg brukte mine erfaringer med stabling i Kjærrahvalen som utgangspunkt for stablingen i bourrybox ovnen. I Kjærrahvalen er ovnen designet slik at vi stabler fra bakre del ved pipa, og frem mot fyringskammeret. Bourrybox ovnen har et helt annet design. Ovnskammeret fylles ovenfra. Den er formet litt som en kiste. Designet på ovnskammeret er slik at vi kunne ha stablet opp keramikken på mange forskjellige måter. Men jeg valgte å stable en reol av gangen, fra bakre del ved pipa og frem mot fyringskammeret. Vi diskuterte plassering av de ulike objektene skulle ha for best resultat. Noen av de objektene vi hadde med var uglasert for at vi skulle se effekten av flammer og aske på leiren. De objektene som ikke var glasert ble vi enige om at kunne plasseres rundt i hele ovnen. Vi ble også enige om at et utvalg av objektene var avhengig av å komme nærmere fyringskammeret. Når vi hadde satt opp all keramik etter størrelse, kunne jeg gjøre en vurdering på hvor mye av keramikken vi ville få plass

til. Jeg vurderte mengden keramikk opp imot størrelse på ovnskammeret og stablemateriellet for å kunne gjøre en beslutning om vi skulle ha sideinnkast. Om vi skulle ha sideinnkast i brenningen måtte vi ha stablet opp keramikken slik at det var plass til vedpinner inn imellom keramikken. Jeg reflekterte over mulighetene for sideinnkast sammen med de to andre Project Network deltakerne og med ovnsteknisk assistent. Vi kom frem til at hvis vi skulle ha sideinnkast, så ville vi ikke ha plass til all keramikken vi ønsket å brenne. Vi valgte derfor å ikke ha sideinnkast.

Bilde 23-Bakre og midtre del av ovnsrommet i Bourrybox evnen. Eget foto

Fase 4- Under stablingen av ovnen diskuterte vi hvordan vi skulle sette opp brenningsvakter. Vi var tre personer som skulle fordele oss på tjue timer med brenning. Jeg var den med mest erfaring av oss tre, og tok på meg en rolle som leder av brenningen for å kunne holde en oversikt over brenningsstrategien vi hadde blitt enige om. Vi ble enige om at vi kun hadde behov for en på vakt de første åtte timene. Ovnsteknisk assistent ønsket å være deltakende i prosessen for å kunne få erfart hvordan bourrybox ovnen brentes. Vi planla at assistenten skulle være med på åtte timer vakt sammen med en av oss andre. Assistenten var med da vi stablet ovnen. Jeg delte mine erfaringer om hvordan brenningsvakter var fordelt i Kjærrahvalen prosjektene. Vi diskuterte hvor mye vi selv

mente vi kunne arbeide før vi trengte en pause. Vi ble aldri helt enige om et eksakt timeantall per vakt. Det vi ble enige om var at vi skulle sende en melding til hverandre når vi hadde behov for et vaktskifte. Vi ble også enige om tidspunktet vi skulle starte brenningen. Tidspunktet for brenningen bestemmer når vi kan åpne ovnen. Hvis vi skulle ha muligheten til å brenne en gang til, var vi avhengige av når vi kunne tømme ovnen. Vi hadde også et tidspres på oss til når denne brenningen måtte være ferdig, fordi denne ovnen var leid ut for brenning bare fire dager etter stabledagen. Vi hadde på forhånd av stablingen, under planleggingssamtalene med ovnsteknikeren, fått beskjed om når ovnen var leid ut. Vi hadde derfor et tidsperspektiv til å gjennomføre brenningen.

Bilde 24- To fyrer Bourrybox trainkiln. Eget foto

Fase 5-Den første ideen vi hadde om oppstart av brenningen var at vi skulle begynne å fyre når den var stablet klart. Stablingen tok lenger tid enn vi hadde tenkt. Vi ble derfor enige om å starte fyringen morgenen etter. En av Project Network deltakerne startet fyringen klokken seks på morgenen. Jeg kom til første vakt klokken ti. Vi startet med å holde temperaturstigningen på mellom tjuefem og femti grader timen de første fem timene for å tørke ut godset i ovnen. Da jeg kom klokken ti var ovnen tilsynelatende ok å fyre. Jeg hadde en lengre samtale med min kollega om hvordan vekten hadde vært, og hvordan ovnen brant. Det var noe som var litt annerledes med glohaugen i fyringskammeret i forhold til de to andre brenningene jeg og min kollega hadde deltatt på. Det virket som at ovnen var litt kald, men

at den brant opp ved kjapt, og at den hadde en drastisk økning i temperatur på veldig kort tid. Ovnen var litt vanskeligere å fyre enn vi trodde den skulle være. Etter 14 timer med brenning i ovnen oppdaget vi en feil med pyrometeret. Vi hadde sett feil tall på pyrometeret hele veien. Det var stilt inn på fahrenheit. Vi gjorde noen raske avgjørelser før fyringen fortsatte.

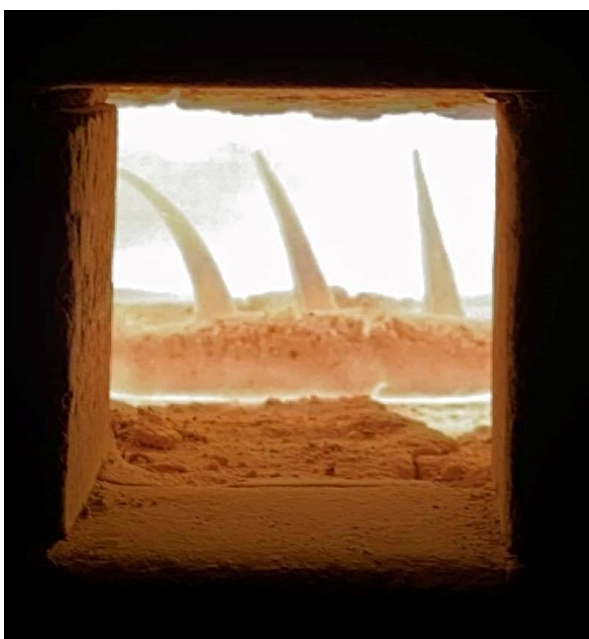
Da vi fikk stilt inn pyrometeret riktig så vi at vi lå om lag hundre grader lavere i temperatur enn planlagt. Siden vi hadde sett feil på pyrometeret, var den eksakte temperaturøkningen på ca. 15 grader celsius i timen. Og vi hadde ladet på litt over 400 grader på 14 timer. Siden vi ikke hadde nådd det kritiske kvartspunktet som er på om lag 600 grader, bestemte vi oss for å øke temperaturen med ca. 50 grader i timen til vi nådde 500 grader celsius.

Under arbeidet med videre temperaturøkning hadde vi en samtale med en av keramikere som var på kunstneropphold. Hen ønsket å bidra for å gjengjelde den hjelpen vi hadde gitt i hans brenning en uke tidligere. Jeg forsøkte å forklare hva vår plan var for videre brenning, blant annet når vi håpet på å bli ferdig med brenningen. Hen skulle komme for å hjelpe med en vakt senere på kvelden, slik at en av oss skulle få noen timer søvn før nattevakt. Vi ble enige om at hen skulle komme klokken ti på kvelden for å ta over for meg, og at jeg skulle komme på vakt klokken 3 på natten. På dette tidspunktet var det fire av oss til stede. To av oss hadde vært på vakt i mer enn tolv timer.

Da jeg kom tilbake på vakt etter en hvil fikk jeg se at hen som skulle hjelpe ikke var der. De to som var igjen var svært slitne etter mange timer arbeid. Jeg spurte hvor hen var, og fikk svar at hen hadde vært med i brenningen i en time før hen hadde gått igjen. Jeg

ble veldig forvirret, fordi jeg trodde hen skulle bli på vakt til jeg kom. Tydelig hadde vi hatt en misforståelse om hva teamet behøvde, og hva hen kunne hjelpe til med. Ovnsteknikkeren kom innom for å se hvordan det hele gikk for seg. Hen spurte meg om hvordan vi hadde brent de siste timene, og hva vi hadde planlagt fremover. Siden jeg ikke hadde vært der på noen timer, henviste jeg til de to som hadde vært der.

De to fortalte oss at hadde slitt med å få opp temperaturen bak, slik vi hadde forutsett. De hadde forsøkt flere teknikker med innkast av ulike størrelser og mengder ved for å nå temperaturene. Klokken tre hadde de nådd kjele 7 bak, noe som tilsvarer 1239 grader celsius (bilde 25). Ovnsteknikkeren fortalte oss at det kunne være vanskelig å nå høyere temperaturer bak. Og at hen selv hadde klart det ved å brenne på høy temperatur i om lag 5 timer. Brenningen ovnsteknikkeren hadde gjort, hadde vart i 30 timer. Vi i Project Network hadde forespeila oss en brenning på ca. 20 timer, like langt som vi hadde kommet da ovnsteknikkeren kom for å undersøke om vi klarte oss bra. Ovnsteknikkeren og vi diskuterte om vi da skulle fortsette å brenne i mange timer til for å nå temperatur. Ovnsteknikker trodde det var mulig at vi hadde brent lenge nok, men at vi skulle fortsette så lenge vi selv ville.

Bilde 25- Cone 7 har blitt myk og begynt å gå. Midtre del av Bourryboxovnen. Eget foto

Vi hadde håpet på å nå kjele 9, 1260 grader celsius bak i ovnskammeret. I arbeidet med Kjærrahvalen hadde jeg fått vite at ved lengre brenninger på samme temperatur, vil atmosfæren i ovnen bli mer pressende slik at den aktuelle temperaturen er høyere enn det pyrokjegler og pyrometer viser. Og derfor kunne det i teorien være mulig at glasurer og leire som behøver høyere temperaturer hadde smeltet på lavere temperatur på grunn av holdetiden. Det var det samme vi hadde fått informasjon om fra ovnsteknikkeren dagen i forveien, da vi holdt på å stable ovnen.

Den siste timen hadde de bestemt at de skulle få ovnen inn i en siste reduksjonsbrann. De hadde holdt temperaturen mellom 1250 og 1280 grader i front siden klokken tolv. Vi diskuterte litt hva vi skulle gjøre videre. De to hadde holdt temperaturen i et par timer, og siden jeg og den ene Project Network deltakeren hadde erfaringer fra tidligere brenning, bestemte vi oss for at vi skulle holde reduksjonsbrannens temperatur i ytterligere en time før vi fylte opp ovnen med ved for en siste større reduksjon. Jeg sendte teamet mitt inn for å hvile, imens jeg ryddet opp området etter vi hadde avsluttet brenningen.

Imens ovnen kjølte seg ned tok vi oss tid til å diskutere hvordan brenningen hadde vært. Vi var enige om at organiseringen av brenningsvakter kunne blitt gjort annerledes. Det ble veldig mange timer arbeid for noen, og det gjorde at arbeidsfokuset ble noe redusert.

Bilde 26-Bakerste rad, øverste plate der varmen har vært høyest. Eget foto

Fase 6- Under åpningen av ovnen reflekterte vi over hvordan vi kunne fått opp temperaturen bak (Bilde 26). Vi visste at temperaturen var for lav til at glasurene ville ha smeltet ut. En av mulighetene vi kunne ha brukt var å fyre ovnen lenger. Hadde vi gjort det, kunne vi ha forsøkt å presse varmen lenger bak ved å justere spjeldet i pipa. Og muligens kunne vi fått opp temperaturen om vi satte ovnen i reduksjon over lengre tid også. Jeg følte absolutt at jeg skulle vært til stede under brenningen mer enn jeg var. Jeg angret veldig på at jeg gikk for å hvile. De andre i Project Network så på meg som en leder av fyringen, fordi jeg hadde mer erfaring enn de. Siden vi ikke nådde de

målene vi ønsket oss, følte jeg at lederskapet mitt og formidlingen av hvordan vi kunne ha gjennomført brenningen ikke var god nok.

Ved å sortere keramikken med samme metode som jeg hadde erfart på Kjærra. De bakre hyllene var matte i overflatene. Glasurer var ikke smeltet ut, og heller ikke asken var smeltet på flere av objektene. Vi tok oss god tid til å kjenne på og se nøye på hver gjenstand. Både egne, og hverandres. Når vi fant objekter vi syntes var spennende, diskuterte vi hvilke leire og eventuelle glasurer som var brukt. Vi reflekterte i fellesskap om objektenes potensiale for bedringer ved en ny brenning.

Da vi hadde snakket sammen en stund om de resultatene vi hadde fått i brenningen, kom vi frem til at grunnen til at vi ikke hadde nådd de temperaturene vi ønsket oss, var at vi hadde brukt litt liten tid i siste del av brenningen. Jeg forsto da at jeg skulle ha tatt mer ansvar for å brenne ovnen lenger, og presse varmen lenger bak. Jeg tenkte at hvis jeg hadde jobbet i et par timer til med temperaturøkning og reduksjon, så kunne jeg ha fått opp temperaturen nok bak til at glasurere hadde smeltet, slik vi ønsket oss. Ovnsteknikkeren kom innom for å se hva vi hadde fått til. Hen så at de bakre hyllene ikke hadde fått nok varme. Jeg og Project Network deltakerne reflekterte omkring hvilke grep vi kunne tatt i prosessen for at resultatene skulle blitt bedre. Ovnsteknikkeren nevnte at vi kunne få til en ny brenning i bourryboxovnen før vi reiste fra Guldagergaard. De andre Project Network deltakerne hadde allerede bestemt seg

Bilde 27-Jeg reflekterer over brenningen, og hvordan jeg kan gjennomføre en ny brenning for å bedre mine keramiske resultater.

for at de skulle bruke en annen vedfyrte ovn for sin neste brenning. De skulle brenne i en vedfyrte sodaovn. De spurte Ovnsteknikkeren om hvordan de teknisk skulle gjennomføre denne brenningen for at keramikken skulle få best mulig effekt. Ovnsteknikker fortalte da om en loggføring fra en brenning i sodaovnen som hadde gitt gode resultater. Jeg, ovnsteknikker og Project Network deltakerne diskuterte videre hvilke av den underbrente keramikken som kunne få gode effekter av sodabrenningen.

Keramikken som hadde stått nærmest pipa og på gulvet bak i bourrybox ovnen var underbrent. Jeg hadde tidligere i oppholdet sett hvordan sodabrent keramikk kunne se ut, og jeg synes det estetiske uttrykket var interessant, men det var ikke et uttrykk jeg ville ha på min keramikk. Etter diskusjonen med ovnsteknikkeren og de andre Project Network deltakerne, bestemte jeg meg for å brenne den underbrente keramikken i Super E ovnen.

Case 4 Estetisk skapende arbeid

Eksempel 1

Jeg skapte både skulpturer, bruksgjenstander og større skulpturelle krukker for brenningen i Kjærrahvalen 2022. Når jeg arbeider med leire, lar jeg ofte fantasien og intuisjonen min lede formgivningen. Likevel starter jeg vanligvis prosjektene mine med å skissere ideer på papir. Tegning gir meg rom for å reflektere over formuttrykk jeg ønsker å skape. Jeg former en grunnleggende form i leire før jeg endrer den. Jeg bruker hånddreining og pølseteknikk som mine viktigste byggeteknikker når jeg skaper bruksgjenstander og større skulpturelle krukker.

Det meste av keramikken er laget i et skapende kollektiv på forhånd av brenningen. Jeg og en annen erfaren deltaker (Heretter kalt Deltaker 6), deler keramikstudio. Jeg og Deltaker 6 har arbeidet sammen med hver våre prosjekter før brenningen i Kjærrahvalen 2022. Under arbeidet har vi pratet mye om de erfaringene vi har om vedbrenninger i Kjærrahvalen. Mine objekter er laget med utgangspunkt i egne erfaringer omkring fellesskapet på Kjærra. Og jeg ønsket at de tingene jeg lagde til brenningen 2022, skulle være min kunstneriske, og uttrykksmessige tolkning av den lærdommen jeg har fått ved interaksjon med andre deltakere i felles fyringsprosjekt i Kjærrahvalen. Jeg og Deltaker 6 har samarbeidet om å vurdere hverandres arbeider. Vi har gitt hverandre veiledning og hjelp i prosessen med å skape keramik for vedbrenningen i Kjærrahvalen.

Bilde 28- Eksempel brukt i diskusjon om flammens påvirkning på keramikken. Det tydelig lyse området er skygge der flammer og aske ikke har nådd.

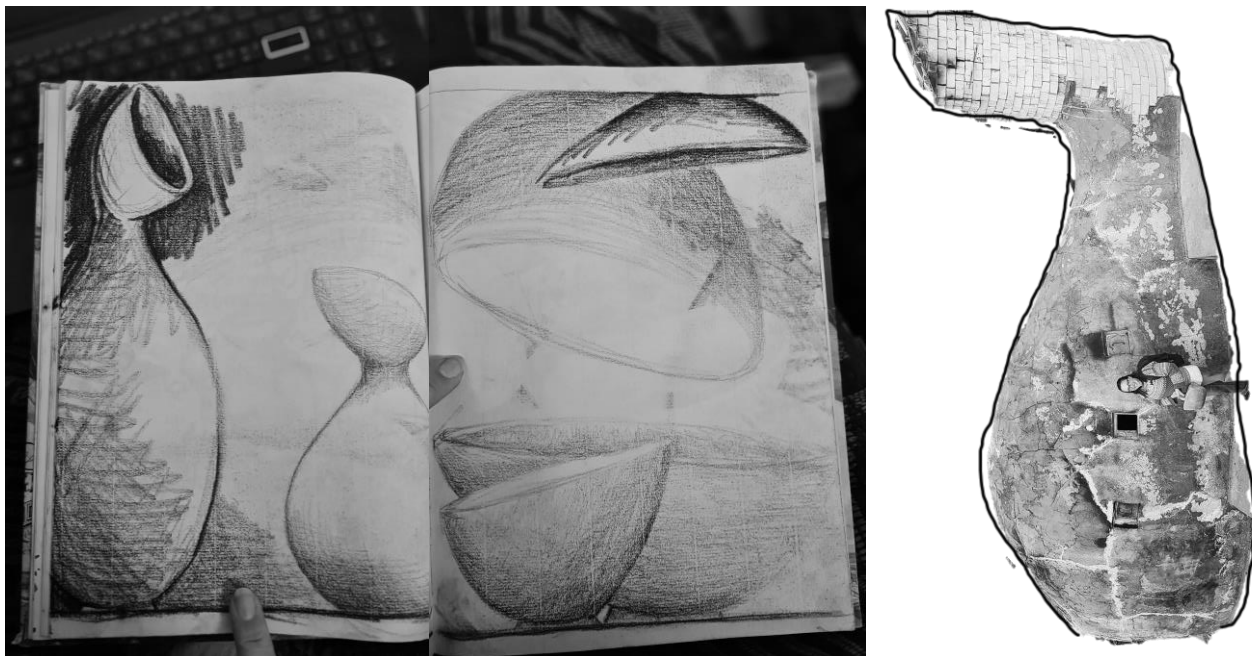
For at leser skal ha god oversikt over min skapende prosess, har jeg valgt å dele opp prosessen i fem faser. Fasene har jeg valgt å kalle *Fase 1 idemyldring*, *Fase 2 skapende*, *Fase 3 Glasering*, *Fase 4 Stabling*, *Fase 5 kollektiv refleksjon*. Videre har jeg valgt å vise dette eksemplet om min skapende prosess for Kjærrahvalen som to grupper. Gruppe 1 er bruksgjenstander og Gruppe 2 er større skulpturelle krukker.

Fase 1- Idemyldring

For å starte min skapende prosess, diskuterte jeg og Deltaker 6 mulighetene for hvordan designet av min keramik i Gruppe 1 kunne være utformet. Vi diskuterte omkring former som var brede i foten, og smalere i toppen, og omvendt. Vi har tidligere erfart at formen på keramikken, om den er konkav eller konveks, kan påvirke hvordan flammene og asken treffer keramikken. Vi har også erfart at keramikens størrelse og form

kan bidra til tettere stabling, og at en tettere stabling vil gi oss mer rom til mer keramikk i ovnen. forklaring på hvordan flammene, varmen og asken beveger seg i ovnen, og treffer objektene. Når vi diskuterte omkring brenningens effekter på keramikens estetiske uttrykk, pratet vi om hvordan flammene og asken ville bevege seg gjennom ovnen på samme måte som vannet i en elv ville flyte mellom, og over steiner. Vi diskuterte videre om hvordan asken ville legge seg på formenes volum og koppers og vasers åpning. Jeg tok frem noen eksempler fra tidligere brenninger i Kjærrahvalen, der effektene var tydelig påvirket av gjenstander som sto ved siden av under brenningen. Eksempelene viste tydelig tegn til at de hadde stått delvis i skyggen av en annen større gjenstand. Flammene og asken hadde lagt seg på eksemplene der det var en åpning mellom andre gjenstander som hadde stått foran. Det estetiske uttrykket på eksemplene, og den faglige diskusjonen med Deltaker 6, gav meg ideer til ulike formestetiske virkemidler jeg kunne bruke på min keramikk for å fange så mye effekter fra brenningen som mulig.

Da jeg startet med å skisse objekter til Kjærrahvalen, hadde jeg en tanke om at formen på objektene skulle være inspirert av ovnens form. Inne i ovnen har jeg samarbeidet med flere dyktige vedbrennere. Alle jeg har arbeidet med har delt sin kunnskap om hvordan flammens bevegelse gjennom ovnen, påvirkes av ovnskammerets utforming. Og de har gitt meg, og andre vedbrennere i fellesskapet kunnskap og grunnleggende lære om hvordan keramikken er stablet. I ovnen har det oppstått så mange læringssituasjoner. Jeg fikk dermed en ide om å skape skulpturelle uttrykk der jeg brukte ovnens design som inspirasjon.

Bilde 29-Skisser av skulptur ideer, tegnet på papir og digitalt. Ovnens design som inspirasjon til former

Som bildene over viser, arbeidet jeg frem noen skisser på papir der ovnens design er hovedinspirasjon til videre arbeid i leire. Det digitale arbeidet vist ovenfor er enkelt maipulert fotografi med meg foran ovnen. Jeg roterte bildet nitti grader, og tegnet en konturlinje for å forsterke ovnens kontur. Jeg arbeidet videre med å gi skissene mer, og

mindre volum. Videre skisset jeg noen eksempler hvor jeg lekte meg med volum i form. Jeg tenkte på at formene skulle være enkle å stable intil hverandre, og på den måten tvinge flamme og aske inn i mellom, og rundt formen for mest mulig effekt av vedbrenningen. Samtidig ville jeg at formene skulle minne om Kjærrahvalens design.

For å komme i gang, begynte jeg forming og skissing i leire. I tidligere brenninger i Kjærrahvalen, hadde jeg opplevd at porselen kunne få noen effekter jeg gjerne ville forsøke å få på de nye objektene mine. Porselen kan få noen klare orange og lyse rød overflater fra flammer, og gråblå flater fra asken. Jeg hadde ikke brukt porselensleire selv, men jeg hadde sett andres bruksgjenstander av porselen i brenningen. Deltaker 6 og jeg diskuterte mulighetene for at formene jeg skulle lage utifra skissene kunne være godt egnet til å fange de effektene jeg var ute etter. Hen sa at det ville være interessant å se effektene på porselen på ulike hyller i ovnen. Vi hadde diskutert hvilke muligheter vi hadde for å se ovnens effekter. Og vi hadde diskutert muligheten for å lage en oversikt med bilder av gjenstander som kunne vise til mulighetene i ovnen, og plasseringene keramikken hadde for å få ulike visuelle effekter. Jeg fikk dermed ideen om at jeg kunne skape keramikk som kunne brukes av fellesskapet som et eksperiment for å se ovnens effekter. Jeg og Deltaker 6 kontaktet de andre i foreningens styret for å fremlegge ideen om at min keramikk kunne være en del av fellesskapets analyse av brenningens effekter på porselen og steingods. Vi holdt et møte hvor vi diskuterte hvordan vi alle kunne bidra til at prosessen med brenningen ble godt dokumentert slik at min forskning kunne få inn gode data, både da det gjaldt deltakende observasjon av pedagogisk praksis, men også om fellesskapets estetisk skapende prosesser. Vi diskuterte mulighetene for at jeg kunne finne data om den kollektive læringen som kan oppstå ved at keramikken brukes som eksempler til faglige diskusjoner om brenningen. Og videre at det ville være en god måte å bygge en bedre forståelse av hvordan ovnen brenner.

Fase 2- Skapende

Bilde 30- De første vasene, designet etter Kjærrahvalens form og teksturert med ostehøvelrasp. Eget foto

Jeg skapte kopper og boller som skulle plasseres på hver enkelt hylle i Kjærrahvalen, slik at fellesskapet kunne bruke disse som grunnlag til faglig diskusjoner og refleksjoner om brenningens resultat i fellesskapet på Kjærra. Koppene i Gruppe 1 tomlet jeg i porselen, den samme porselensleiren jeg bygde vasene med. Jeg ønsket at koppene og vasene skulle ha likhetstrekk i designet. En av de effektene jeg ønsket å få på porselenet var orange overflater fra flammene. Jeg hadde sett at tekstur i overflater på porselen kunne fange mer av fargeeffekten. Jeg valgte derfor å

teksturere vasene og koppene med samme verktøy, en ostehøvelrasp. Jeg lagde til sammen 4 porselensvaser og 36 porselenskopper. Vasene lagde jeg med variasjoner i volum, men med samme tekstur og designelement. Alle fire med tomløst bunn, vegger/kropp bygget opp med pølseteknikk og med en skålformet avslutning i vasenes åpning. Skålformen er tenkt som en gjengivelse av Kjærrahvalens pipetopp, som er designet etter en halefinnes diagonale linje. Videre i arbeidet med både kopper og vaser skapte jeg til sammen 20 kopper, hvor 4 var i en blandingsleire. Disse 4 koppene har tydelige marmoreringer av ulike typer leire, resirkulert og eltet lett sammen før koppene ble formet med tomring. 15 kopper ble formet av k129-leire med tomring. En grovere type leire, som av erfaring tar til seg en del fargeeffekter fra vedbrenninger. Jeg lagde 50 boller i resirkulert blandingsleire med store deler kaolin, og med høyt jerninnhold.

For at all keramikken skulle klare kjøreturen ned til Kjærra, ble alle vaser, kopper og boller råbrent før prosjektets start. Alle gjenstander ble skapt i studio med andre keramikere, blant annet Deltaker 6.

Bilde 31- tre vaser fotografert på Kjærra for dokumentasjon. Eget foto

Da jeg kom til Kjærra med keramikken, sorterte jeg alt jeg hadde laget, og fotograferte keramikken i grupper (bilde 31). Jeg skrev hvor mange eksemplarer det var i hver gruppe på fotografiet, og regnet ut ca. hvor mange gjenstander jeg kunne ha pr hylle i ovnen. Ifølge utregningen min, kunne det bli opptil 100 hyller i ovnen. Jeg hadde da med nok keramik til at alle hyller kunne ha en kopp, vase eller bolle, eller skulptur.

Jeg skapte to større krukker med de samme formmessige designtanke som de mindre vasene til brenningen i Kjærrahvalen (Se bilde 32 på neste side). Tidligere har jeg eksperimentert med å blande ulike typer leire og porselen når jeg har bygget større skulpturer. En av grunnene til at jeg jobber inn forskjellige leirer, er fordi leirene får ulike farge og overflate i vedbrenningen. Jeg har arbeidet med å blande ulike leiretyper i flere år. Materialiteten og de visuelle effektene som kommer til syne når en skulptur av ulike leiretyper blir brent i Kjærrahvalen, appellerer til meg. En annen grunn til at jeg har arbeidet med å blande leiretyper i samme skulptur er at brenningen kan gi uforutsette endringer i godset. Noen ganger har jeg opplevd at en av leirene har krympet mer enn jeg hadde trodd etter brenning, og jeg hadde et ønske om at brenningen kunne gi skulpturene noe ekstra, en sprekk eller vridning i form som kunne løfte det kunstneriske uttrykket. Håpet mitt var også å få frem brenningsprosessens

kraftfulle påvirkninger ved at de ulike leiretypene gav sprekker og vridninger i skulpturenes ferdige uttrykk.

Bilde 32-Jeg arbeider opp en stor skulpturell krukke som ble fraktet ned til Kjærra i lærhard tilstand. Krukken ble skapt med en blanding av ulike leiretyper. Fotograf Anne Siri Eriksen

Jeg satte opp begge krukkene i fellesskapets arbeidstelt, og forberedte leirepølser for videre arbeid. Imens jeg sto der og arbeidet med krukkene deltok jeg i flere diskusjoner med de andre i fellesskapet. Det var ti andre deltakere som arbeidet både med glasering, bygging av skulpturer og bruksgjenstander til brenningen. Flere av de erfarne deltakerne gav meg tips om formgivning, leiretyper og strategiske plasseringer i ovnen for å oppnå mest mulige effekter fra brenningen. En av deltakerne har flere år bak seg som kunsthåndverker og undervisning i skulpturelle uttrykk i leire (Heretter kalt Deltaker 10. Sist nevnt i Case 1, eksempel 2). Deltaker 10 kom bort til meg da jeg var i gang med å avslutte formgivningen av de store skulpturelle krukkene. Hen spurte meg om hvordan jeg hadde tenkt å avslutte de. Jeg svarte at jeg følger magefølelsen, men at jeg foreløpig var usikker på om

jeg skulle fortsette å bygge, eller om jeg skulle avslutte. Deltaker 10 gav meg et hint om hvor jeg burde avslutte for at skulpturen skulle bli formmessig best mulig. Jeg viste Deltaker 10 skissene av former jeg hadde tegnet for denne skulpturen. Vi diskuterte hvor jeg kunne avslutte formen for at helhetsinntrykket skulle kunne bli best mulig. Hen mente at hvis jeg fortsatte å bygge, kunne jeg ende opp med et helt annet uttrykk enn jeg hadde skissert. Hen satte en linje i toppen av skulpturen min, og førte meg litt unna skulpturen slik at vi kunne se linjen fra avstand. Deltaker 10 pekte og forklarte at formuttrykket kunne fort endre seg fra å være en beholder, en vaseskulptur, til å gi et uttrykk av en fortsettelse av form. Og videre at hvis jeg ville avslutte formen på dette tidspunktet, kunne det være interessant om den ble avsluttet til å gi en følelse av en beholder noe kan helles ut av. Deltaker viste meg videre hvor mye jeg kunne endre for at det skulle bli en god balanse mellom nedre og øvre del av krukken. Deltaker 10 veiledning i formgivningsprosessen fikk meg til å tenke, og visualisere de mulighetene skulpturen kunne få. Jeg endret noe på linjen deltakeren hadde satt for å få en mer tydelig diagonal linje som avslutning. Og før jeg sa meg ferdig med krukkene, formet jeg de siste detaljene for å få på plass en bedre balanse og dynamikk i det ferdige

uttrykket. Jeg pakket begge inn i plast, og startet arbeidet med glasering av mindre vaser, kopper og boller.

Fase 3- Glasering

Samtidig som jeg arbeidet med de store krukkene, forsøkte jeg å planlegge hvordan bruksgjenstandene mine kunne glaseres. Jeg hadde med meg noen ferdig kjøpte glasurer, blant annet en tenmoku glasur som er mye brukt på bruktgjenstander i vedbrenninger, og en hvit opak porselensglasur. Begge disse glasurene har fungerer meget godt i vedbrenninger i Kjærrahvalen tidligere. Jeg hadde også med meg en del ingredienser til å lage nye glasurer. En av glasurene jeg hadde lyst til å lage var en shinoglasur.

Imens jeg satte opp alle kassene med keramikk som skulle glaseres under arbeidsteltet, sto fire erfarne deltakere og diskuterte om hvilke glasurer de selv hadde tatt med. De diskuterte de erfaringene de hadde med sine glasurer, og hvordan de trodde keramikken ville se ut etter brenningen. Den ene deltakeren (Deltaker 9), fortalte de andre at hen hadde vedbrent en av glasurene i en annen vedfyrt ovn tidligere, og at en av glasurene ble annerledes enn hen hadde trodd. Deltaker 9 hadde hatt en forventning om at hens shino-glasur skulle bli hvit, med lyserøde flater hvor flammene hadde truffet. Og at glasuren skulle fått carbontrapping. Men isteden hadde glasuren blitt heldekkende hvit, med noen orange flater, og ingen carbontrapping. En av de andre deltakerne (Deltaker 8), spurte hvor de shinoglaserte gjenstandene hadde stått i ovnen, og hvor høye temperaturer vedbrenningen nådde. De diskuterte frem og tilbake hva som kunne gjort at Deltaker 9s shinoglasur hadde blitt slik den ble. De kom frem til at en av grunnene kunne være at reduksjonen i vedbrenningen ikke hadde vært kraftig nok. Deltaker 8 hadde tatt med seg samme shinoglasur. Deltaker 9 ble vist noen eksemplarer fra en vedbrenning hvor Deltaker 8s shino var blitt brukt. Jeg ble med i diskusjonen da de begynte å diskutere forskjellene mellom vedbrenningene de hadde deltatt på. Deltaker 9 hadde brent sin shino i en trainkiln, og Deltaker 8 hadde brent sin i Kjærrahvalen året før. Shinoen til Deltaker 8 hadde fått både carbontrapping og noen lyserøde flater. Jeg spurte dem om de hadde brukt samme ingredienser til å lage glasurene. De to deltakerne fant frem oppskriftene de hadde brukt, og de notatene de hadde tatt da de hadde blandet glasuren. Vi fant ut at de hadde brukt samme ingredienser. Men deltaker 9 hadde påført glasuren i et tynnere lag enn Deltaker 8. Jeg nevnte at det kunne være påføringen av glasuren som gjorde forskjellen mellom deres resultater. Deltaker 8 fortalte da, at shinoglasuren helst skulle påføres i tykkere lag for at effektene skulle bli gode i en vedbrenning, og at det var noen triks som ofte gjøres for å oppnå mest mulig carbontrapping i glasuren. En av triksene var å la den nyblandede glasuren stå i minimum en uke før brenning. Jeg spurte om den da kunne påføres gods, og at godset kunne stå en uke før brenning, og fikk svar at glasurens ingredienser kunne like gjerne være i bøtta, som på godset. Deltaker 9 fortalte etter en stund at hen hadde laget glasuren samme dag som hen hadde brent godset, og at glasuren dermed ikke hadde fått stå lenge nok for å få til carbontrapping.

Da jeg hadde pratet med deltaker 8 og 9, kom jeg i prat med enda en deltaker om shinoglasur. Deltaker 13 hadde også med en shino, men denne var noe annerledes enn deltaker 8 og 9s shino. Deltaker 13 sin shino kunne bli hvit med gule og lys røde flater og med store mengder carbontrapping. Jeg fikk se noen eksempler fra et internettforum, hvor deltaker 13 hadde funnet oppskrift. Deltaker 13 spurte om jeg ville bruke denne shinoglasuren på noe av min keramikk. På dette tidspunktet i samtalen, hadde jeg tatt frem 6 små porselenskopper på arbeidsbordet mitt. Deltaker 13 tok opp en kopp, og sa at porselen hadde hen ikke prøvd sammen med hens shinoglasur før. Og at det ville vært spennende å se hvordan den var på mitt porselen. Jeg fikk bøtten med glasur fra Deltaker 13 for å glasere seks av koppene jeg hadde fremme. Deltaker 5 kom med en bøtte med glasurer hen ikke visste helt hva var. Deltaker 5 hadde tatt med seg denne glasuren for at hen skulle teste den i kombinasjon med andre glasurtester. Hen hadde tenkt at glasuren kunne være et spennende eksperiment også på mine ting, fordi jeg jobbet intuitivt med glaseringen, og at jeg brukte litt av alles glasurer på mine ting.

Da de første seks koppene var glasert fikk jeg ideen at jeg kunne dele resten av koppene i sett på seks. De ulike settene kunne jeg glasere i forskjellige glasurer jeg hadde med, og kombinasjoner av disse. Jeg fikk se at de andre deltakerne begynte å byttelåne glasurer. De diskuterte hvordan deres keramikk kunne bli med de andres glasurer, og hvordan ulike leiretyper også kunne bidra til ulike effekter med glasurene. De diskuterte også hvor de helst ville at deres ting skulle plasseres i ovnen. Noen ville ha mest mulig temperatur, fordi deres glasurer smeltet ut på om lag 1280 grader. Andres smeltet ut på omtrent 1250 grader. Deltaker 4 og 5 hadde blandet sammen en masse testglasurer. De hadde med seg mange kasser med små former som de skulle glasere med testene og plassere utover alle hyller i ovnen. Alle deres glasurtester inneholdt mye jern. De håpet på at testene deres ville få store deler brune toner, men også gyldne fargetoner.

Samtidig som jeg sorterte all keramikken i sett, begynte det å regne kraftig. Jeg måtte hjelpe til å pakke inn både min egen og andres keramikk som sto under åpen himmel. Noe av keramikken min ble våt under arbeidet med å dekke til alt. Jeg var helt fokusert på at alt skulle dekkes, og jeg hadde glemt at de to store krukkene mine sto rett i regnet. Da jeg kom på at krukkene kunne ha blitt våte, var det allerede litt for sent. Begge krukkene hadde fått store mengder vann på seg. Jeg var nødt til å bruke svamp og håndklær for å tørke de både inni, og utenpå. Jeg kunne se at den ene store krukken som Deltaker 10 hadde hjulpet meg med, hadde fått en horisontal sprekk rett ovenfor bunnen.

Bilde 33-Eksempel på harefur effekt med jernholdig glasur og askeglasur, vedbrent. Hentet fra <https://ceramicartsnetwork.org/ceramic-recipes/recipe/Oil-Spot-and-Hares-Fur-Glazes#>

for keramikere på internett. Glasurene skulle bli lyse, med duse fargeinnslag av blått og grønt, ifølge oppskriftene.

Bilde 34- Deltaker 4 glaserer to av mine gjenstander med sine glasurprøver. Eget foto

Deltaker 4 kom bort til meg og fortalte at hen håpte på å få frem harefur effekt i noen av glasurprøvene. Jeg visste ikke hva harefur effekten var, men jeg hadde en anelse av hva det kunne være. Hen forklarte at harefur er når det oppstår små fjærliknende strukturer av farge i glasuren. Hen viste meg noen eksempler på hvordan harefur kunne være (se bilde 43). Jeg kunne se på eksemplene hen viste meg, at jeg faktisk hadde fått slike effekter på noe keramikken jeg hadde glasert med tenmoku og askeglasur i Kjærrahvalen brenningen 2020. Vi ble dermed stående og diskutere om jeg skulle lage en askeglasur for å eksperimentere med både min egen tenmoku med en askeglasur, og Deltaker 4 sine jernholdige testglasurer.

Jeg satte straks i gang med å lage to askeglasurer. En askeglasur med aske fra gran og furu, og en glasur med aske fra osp, or og bjørk. Begge askeglasurene fant jeg oppskrifter av på et glasurforum

Jeg fortsatte å glasere alt i Gruppe 1 med både mine egne, og de andre deltakernes glasurer. To av mine ting ble glasert av Deltaker 4. Hen forøkte å la glasuren dryppe ned på gjenstandene, slik at de ulike glasurprøvene kunne smelte sammen. Hen sa at det kunne være en fin teknikk for å få frem harefur effekten i glasurene. Jeg lot deltakeren glasere objektene akkurat som hen ville. De fleste av oss deltakerne allerede hadde delt så mange glasurer mellom oss, at det kunne være spennende å se hvordan min keramikk ville se ut om noen andre glaserte de. De aller fleste

settene glaserte jeg ved å følge intuisjonen min. Når jeg glaserte keramikken min, valgte jeg ut to kasser med ting som kunne ha en kombinasjon av mine, og de andre deltakernes glasurer. Jeg helte mine egne glasurer inni kopper, og dyppet utsiden i en deltakers glasur. Andre sett helglaserte jeg med de andre deltakernes glasurer, og penslet på oksyder på utsiden. Ett av settene jeg hadde med boller, glaserte jeg med mine askeglasurer. Ett annet sett boller glaserte jeg med begge askeglasurene mine, og kastet, eller dryppet på fem av deltakernes glasurer intuitivt oppå. De første vasene jeg lagde i porselen, glaserte jeg innsiden på med en glasur fra Deltaker 5. Skålformen på vasene penslet jeg med nikkeloksyd. Resten av vaseformen holdt jeg uglasert. En større vase jeg hadde med, glaserte jeg med tre ulike glasurer fra fellesskapet, uten å vite hvordan glasurene skulle bli etter brenning.

Fase 4-. Stabling

Jeg waddet det aller meste av min keramikk etter glaseringen. Men fordi jeg skulle ha ansvaret for stablingen av ovnen, fikk jeg ikke tid nok til å sette wadding på alt. Resten av min keramikk ble derfor waddet av deltakere som satt ved waddingstasjonen. Jeg forklarte deltakerne hvordan jeg ønsket at de skulle wadde mine ting. Jeg fortalte at jeg ønsket en variasjon i hvordan kopper og boller skulle waddes. Vi hadde store mengder keramikk som skulle inn i ovnen, og jeg hadde tidligere erfart at det kunne bli veldig flotte effekter på gjenstander når de var stablet inni, og oppå hverandre. Ved at keramikken kunne stables inni og oppå hverandre, kunne vi også spare plass i ovnen. Vi kunne også få stablingen mye tettere ved at vi waddet sammen ting i grupper. Noen av de ønsket jeg at skulle ligge på siden, og da var det veldig viktig at de ikke satte wadding på glaserte overflater. Andre ting ville jeg ha stående opp ned, oppi hverandre, stablet oppå hverandre, eller bli plassert oppetter veggene i ovnen.

Som tidligere nevnt, hadde jeg tenkt at alle hyller i ovnen skulle ha en av mine objekter. Siden jeg hadde glasert alle kopper og boller i sett på 6, tenkte jeg at det kunne være spennende å se hvordan samme glasur endret seg etter hvor i ovnen de var plassert. Jeg ble med fire andre deltakere til å sortere keramikken etter høydene som hyllene skulle ha. Når vi sorterte, satte vi sammen bruksgjenstander fra alle deltakerne i kasser. Vi forsøkte å ha en stor variasjon av former i hver kasse. Det gjorde vi fordi Deltaker 4, 5, 6, 8 og 9 ønsket å ha sine ting spredd utover ovnen, slik jeg også ønsket. Jeg hadde ansvaret for stablingen av ovnen, noe som gjorde at jeg kunne ha kontroll på at min keramikk ble plassert jevnt ut over alle hyllene.

Deltaker 12 var med meg å stable de første to dagene av stablingen. Hen hadde ikke med noe keramikk til brenningen. Vi to holdt et godt øye med hvilke ting som kom inn i ovnen. Vi så etter om det var en variasjon av form på keramikken, slik at vi kunne stable så tett som mulig i de bakre reolene. Etter en hel dag med stabling, kunne jeg og Deltaker 12 se at vi kunne hatt flere mindre ting som kunne brukes til å fylle tomrom mellom keramikken. Vi gikk ut for å se etter de formene vi ønsket oss, men vi fant lite. Jeg gav dermed Deltaker 12 oppgaven i å lage gjenstander i leire vi kunne bruke.

Imens Deltaker 12 var ute for å lage flere gjenstander, ble tre andre deltakere med inn i ovnen for å stable. En av de ville ha sine ting vedsiden av mine (Deltaker 3). Jeg spurte Deltaker 3 hvorfor det var viktig å stå vedsiden av mine ting. Deltaker 3 sa da at flere av mine glasurkombinasjoner kunne gi mer variasjon i andres overflater. Deltaker 4 og 5 kom inn i ovnen for å høre om vi behøvde litt hjelp. Jeg og Deltaker 3 fortalte hva vi arbeidet med, og at vi hadde snakket om at våres ting gjerne kunne stå ved siden av hverandre. Det syntes Deltaker 4 og 5 hørtes spennende ut. Så de også ville ha sine ting i nærheten av mine ting. Deltaker 4 og 5 hadde mange små glasurprøver som kunne fylle hull i mellom alle gjenstander i alle hyller. Så vi fortsatte å stable slik vi hadde gjort før deltaker 4 og 5 kom inn i ovnen. For at vi skulle kunne ha en oversikt over tingenes plassering, tok vi bilder av hver enkelt hylle vi stablet. På bildene kunne vi gjenkjenne våre egne, og andres gjenstander. I tillegg kunne vi få en oversikt over hva som hadde stått ved siden av, eller oppi hverandre etter brenningen. Jeg og de andre deltakerne inne i ovnen diskuterte hvor viktig vi syntes det var å ta før og etter bilder av både egne ting, og hyllene de hadde vært stablet på.

Deltaker 12 mente at fotografering av alle hyller var den beste måten å holde oversikt på hva som kunne skje i brenningsprosessen. Vi andre var veldig enige i dette. Jeg hadde allerede planlagt at alle hyller skulle fotograferes også etter brenning, før tingene ble tatt ut av ovnen. Jeg fortalte de andre hva jeg hadde tenkt til å gjøre med bildene, og at jeg hadde hørt andre som ville lage en felles refleksjon over gjenstandenes effekter på fellesskapets Facebook side for brenningsprosjektet. Etter noe diskusjon om hvordan vi kunne få med alle deltakere med på ideen om den kollektive refleksjonen på Facebook, la jeg ut en melding på Facebook siden om ideen. De fleste deltakerne svarte på innlegget med tommel opp.

Den siste keramikken som skulle stables inn i ovnen, var større gjenstander som kunne ha høy varme, aske og flammepåvirkning. De to større vasene mine, som jeg hadde

Bilde 35- De to store skulpturelle krukkene markert med sort ring. Eget foto

bygget ferdig på Kjærra, skulle stå i ovnsrommet. Jeg ville at disse krukkene skulle få mest mulig aske og varme. Som nevnt, hadde jeg et ønske at leireblandingene mine skulle bli påvirket ulikt av brenningsprosessen. Den ene store krukken plasserte jeg oppå en hylle foran siste reol, på den ene siden av ovnsrommet, og den andre plasserte jeg på gulvet inntil veggen litt leger mot ovnsluka i front. Jeg tenkte at den nærmest ovnsluka skulle stå en plass i ovnsrommet for å bli begravet i glør. Flere av leiretypene jeg hadde bygget krukkene med, kunne bli helt blåsorte av å stå i glohauger. Ved å plassere den på gulvet, rett ved innkastluka og glodhaugen, kunne bety at denne krukken kunne bli kastet ved på også. Det var med andre ord, en veldig risikabel plassering av denne krukken.

Fase 5- Kollektiv refleksjon

Som nevnt i Case 1, blir all keramikk systematisk tømmt ut av ovnen under åpningen. Og som nevnt, var det problematisk for meg å være inne i ovnen for å dokumentere alle hyller før keramikken ble tatt ut av ovnen. Jeg sto på avstand for å observere de andre deltakernes opplevelse av resultatene i ovnen frem til vi begynte å tømme den. En av deltakerne ropte til meg, at den ene store krukken så ut til å være helt. Den hadde fått veldig store sprekker, og hadde kollapset. Jeg kom bort for å vurdere skadene. Da jeg fikk se krukken, tenkte jeg at denne kommer nok ikke til å klare å bli båret ut av ovnen. Hele fellesskapet tok bilder av ovnskammeret. Vi begynte å prate om hva vi kunne se ved første øyekast. Flere var forundret over hvor mørk all keramikken så ut. En av deltakerne la merke til at noe hadde smeltet over hens krukke i ovnsrommet. Vi forsøkte å se om alle tingene sto på samme plass som før brenningen. Flere ting hadde forflyttet seg noe. Vi kunne tydelig se at keramikken hadde fått veldig høy varme.

Før vi begynte å tømme ovnen, måtte vi tømme ovnskammeret for aske. Fellesskapet forberedte bord å plassere keramikken på, og pinner til å merke av for hver hylle på bordene. Imens vi forberedte bordene, gikk jeg og tenkte på den store krukken. Jeg kunne ikke legge fra meg tanken på at jeg faktisk kunne ha fått de effektene av

brenningsprosessen som jeg hadde ønsket meg. Når asken var tømt ut, fikk jeg beskjed om at krukken min satt fast i den stenen den sto på, men at den var i en hel form. Tre av deltakerne hjalp meg med å løsne den fra stenen og bære den ut. Vi fikk den hel ut av ovnen, og av stenen. Krukkens bunn hadde løsnet, og det var som sagt veldig store sprekker og kollaps i formen. Jeg og de tre deltakerne sto og så på den litt på avstand. Den ene deltakeren sa at krukken ser ut som den hadde blitt slått i fillebiter i brenningen, men at den hadde noe spennende ved seg selv om den var knust (Se bilde 36 under).

Bilde 36-fyringskammeret før asken ble tatt ut. Tydelig kollaps og sprekker i krukken min som vises på høyre side i bildet. Eget foto

Når vi hadde satt opp all keramikken på bordene utenfor, tok jeg en runde rundt bordene for å filme resultatene, og de diskusjonene jeg hadde med de andre deltakerne

Jeg diskuterte veldig mye sammen med de andre deltakerne, om de resultatene vi hadde fått. Alle diskusjonene inneholdt hvor høy temperatur vi hadde hatt, hvilke glasurer vi hadde brukt, og hvilke effekter vi hadde fått. Hver diskusjon jeg hadde med andre deltakere gav meg mer forståelse for hvordan brenningsprosessen påvirker godset. Og hvordan fellesskapets ting påvirker effektene vi kan få på alles keramikk. Jeg kunne se på all min keramikk, at jeg hadde fått flere flotte gjenstander fra brenningen. Alle glasurer var smeltet ut. Bollene jeg hadde glasert med flere glasurer, hadde fått noen veldig interessante fargekombinasjoner. Jeg forsøkte å vurdere alle mine ting, om jeg kunne se om alt hadde gode kvaliteter, eller om noe hadde sprukket, eller bare ikke så pent ut. Men fordi det var så mye keramikk å se på, var det vanskelig å vurdere alt. Jeg valgte å ta med meg all keramikken hjem, for å gjøre en vurdering av

resultatene mine i studio. Jeg fotograferte alle gjenstandene i sett. Og i grupper som passet sammen.

Bilde 37- all keramikken er tatt ut av ovnen. Alle deltakerne ser over resultatene. Eget foto

Eksempel 2- Project Network symposium- Skapende deltaker og deltakende observatør i et etablert profesjonelt fagfellesskap på Guldagergaard

Bilde 38- Deler av Guldagergaards ovnspark. Ovnene fra venstre: Cross draught Embla og Super E av Fred Olsen, Bourrybox trainkiln av Robert Sanderson, Speedy soda av Andres Allik. Eget foto

Arbeidet jeg har gjort på Guldagergård kan sees i fire grupper. Den første gruppen av objekter er laget for å komme inn i en skapende prosess hvor jeg reflekterer over tidligere erfaringer med formskaping i leire. Den andre gruppen er skapt som en inspirasjonskilde til videre arbeid med større leireobjekter. Jeg håndbygde mindre, organiske former som jeg ba mine medkunstnere om å rekonstruere, teksturere, eller på andre måter sette sitt preg på formene de fikk fra meg. På denne måten har mine medkunstnerne gitt et stykke av sin kunnskap på mine objekter, som jeg videre har reflektert over og blitt inspirert av. Jeg oppfordret dem til å gjøre hva de vil med objektene, til å bruke sin intuisjon og sin formgivning fritt. Denne andre gruppen objekter har jeg valgt å kalle "Squeeze my pot?". Den tredje gruppen arbeider, er større skulpturer der jeg har brukt Squeeze my pot, og de andre keramikernes arbeider som en inspirasjon til å videreutvikle mitt eget kunstneriske uttrykk. Den fjerde gruppen arbeider, er et siste forsøk på å reflektere over hva jeg har lært, og opplevd i samarbeid og arbeid i det profesjonelle fellesskapet. Når jeg har skapt disse objektene, har jeg forsøkt å videreutvikle mitt estetiske uttrykk ved å reflektere over det jeg har skapt gjennom hele masterprosjektet.

For å skape en oversikt over min skapende prosess, har jeg valgt å dele opp denne casen i 3 faser. *Fase 1- idemyldring og skaping, Fase 2- Glasering, Fase 3- brenning.*

Da jeg ankom Guldagergaard var jeg litt usikker på hva jeg skulle få oppleve, og hvem jeg skulle møte der. Jeg visste at jeg skulle undersøke og observere hva slags pedagogisk praksis som Guldagergaard brukte. Jeg brukte første dagen på å bli kjent med plassen, og til å hilse på dem som var der. Da jeg kom inn på studioet, ble jeg møtt av et herlig menneske som gav meg en hjertelig velkomst, viste meg rundt i studio lokalene, og viste meg de ledige studio plassene jeg kunne velge mellom. Vi to hadde noen gode samtaler for å bli kjent. Hen fortalte meg om hvordan det kunne oppleves å arbeide sammen med de andre i studio. Hen sa at alle sammen er noen unike mennesker, med gode kunstneriske uttrykk. Og at det hadde vært en så god inspirasjon og motivasjon for hen å kunne arbeide sammen med de andre på Guldagergaard, at hen hadde vært på mange opphold der over flere år. Under samtalen kom en av de ansatte for å ønske meg velkommen. Den ansatte spurte om jeg hadde vært der en stund, og om jeg hadde rukket å se meg omkring. Jeg kunne da fortelle at jeg allerede hadde fått en rundtur i lokalene.

Den ansatte viste meg hvor lagrene var for leire og glasuringsredienser etter vi hadde en prat i studio. Leirelageret var oversiktlig. De hadde tydelige navnelapper med priser over materialene, og temperaturer materialene kunne brennes til. De hadde kilosprøver av alle leiretypene. Den leiren jeg ble mest interessert i, var deres resirkulerte leire. Jeg fikk en ide allerede da jeg fikk vite at de resirkulerte alles gjenlagte og gjenglemte leire. For det første tenkte jeg at det ville være mer lønnsomt å bruke resirkulert leire. Det ville også være en måte å få et uforutsigbart resultat på keramikken min, fordi innholdet i leiren var ukjent. Den ansatte fortalte meg at det var en blanding av både porselen, jernholdige steingodsleirer, modellerings leire med store chamottekorn og hvit dreieleire. Som nevnt i eksempel 1 i denne Casen, hadde jeg arbeidet med å blande forskjellige leiretyper tidligere, som en del av det estetiske uttrykket på min keramikk. Etter besøket i leirelageret, tok den ansatte meg med for å hilse på ovnsteknisk ansvarlige i ovnsparken. Jeg ble vist hvilken ovn Project Network skulle arbeide med i workshop, og hvor loggføringen for brenninger var plassert.

Dag to i oppholdet gjorde jeg klart studio plassen min. Jeg hentet resirkulert leire fra lageret, og satte i gang med å skisse ideer for nye skulpturer med leiren. Jeg forsøkte å skape et formuttrykk som konseptuelt sett kunne formidle hvordan mitt uttrykk former seg etter hva jeg har lært fra tidligere brenninger i fellesskap. I mine tidligere erfaringer fra felles brenninger i Kjærrahvalen, hadde fellesskapet jeg arbeidet med preget min keramikk ved at de hadde gitt meg råd om formgivning, lært meg om glasurer og brenningsprosessens påvirkninger på keramikk, og i tillegg hadde de delt glasurer, oppskrifter og erfaringer med meg. Jeg tenkte at jeg ville fortsette å bruke mine opplevelser av Kjærrahvalen fellesskapets delingskultur, av erfaringer og kunnskap inn i de tingene jeg skulle lage på Guldagergaard.

Fase 1- Idemyldring og skaping

Gruppe 1- For å sette i gang min kreative prosess, satte jeg i gang å lage en vase. Når jeg bygde opp vaseformen, forsøkte jeg å finne et nytt formuttrykk. Jeg hadde enda tanker om designelementer som jeg brukte i Kjærrahvalen prosjektet tidligere samme år. Jeg tenkte at jeg kunne lage en mer klassisk vaseform, med en vridning. Jeg bygde opp vasen til ca. 50 cm før jeg lukket den, og modellerte opp en mindre åpning på toppen. Samtidig som denne første vasen tørket, satte jeg i gang med å lage enda en vase. Denne gangen ville jeg lage en mer voluminøs form, med noen liknende detaljer som fra design jeg lagde på vasene i Kjærrahvalen.

Dag tre i oppholdet fortsatte jeg på den voluminøse vasen. Jeg formet, og presset ut veggene i formen for å skape en tydelig vridning og form som en spiral. Toppen formet jeg som en kanne tut (Se bilde 39).

Bilde 39- Første og andre vaseform ferdig formet.
Eget foto

Jeg tok et steg tilbake, og vurderte de to vasenes form og estetiske uttrykk. Sammen med to andre kunstnere i studio, diskuterte vi hva som var pent med vasene. Hvordan de var pene, og hva jeg kunne gjøre videre med dem. Jeg kjente med en gang at jeg hadde lyst til å løsrive meg fra de mer klassiske formene jeg hadde laget. De ble for klassiske. For pene. For rene i uttrykket. Jeg følte at de ble mer nips, og pyntegjenstander enn skulpturer. Igjen satte jeg meg i skisseboka.

Gruppe 2- Jeg begynte å bygge opp en form med tompling og pølseteknikk. Formen ble omtrent 25 cm høy, og liknet på en stor peanøtt. Imens jeg

vurderte min første modellerte form på Guldagergård, fikk jeg en ide. Jeg tenkte at hvis hver enkelt person i studioet som jeg arbeidet sammen med, fikk en form som de kunne påvirke uttrykket til, og sette sine spor på, da kunne jeg få fellesskapets direkte påvirkning og innvirkning i min skapende prosess. Jeg begynte å skape flere forskjellige former. Noen åpne former, noen lukkede former. Jeg lagde like mange former som det var individer som arbeidet i studio. Hvert individ i fellesskapet fikk tilbudet om å delta i formgivningen. Og siden de fleste der var engelsktalende, ble spørsmålet mitt til dem; «Would you like to squeeze my pot?». Jeg gav dem frie tøyler til å dekorere formene. Ved å engasjere de andre kunstnerne i min skapende prosess ønsket jeg at verkene skulle bli en inspirasjonskilde for mitt videre arbeid med å skape keramikkskulpturer. Ved å engasjere de andre kunstnerne i min skapende prosess, ønsket jeg også at verkene kunne bli et eget fellesskap av objekter (Se bilde 56 på neste side).

Da alle skulpturene ble ferdig formet, dekorerte jeg skulpturene med teksturering og glitting av overflatene. Jeg fikk et stort glass med terra sigliata av Ovnteknikkeren, som hen hadde hentet ut fra Bornholm i Danmark. Jeg dekoterte noen av skulpturene med denne terra sigliataen. Andre skulpturer dekoterte jeg med lys grønn og lys blå begitting før tørking.

Bilde 40- Her er et utvalg av de 16 formene i «Squeeze my Pot?»-serien. Eget foto

Gruppe 3- Da «Squeeze my pot» sto til tørk, begynte jeg å skisse ned en ide om en større krukke der jeg brukte «Squeeze my pot» som største inspirasjonskilde. Jeg tegnet et utkast av ideen før jeg startet å arbeide i leire. Jeg forsøkte å bygge opp skulpturen som en krukke. Jeg ville at den skulle ha variasjoner av åpne og lukkede

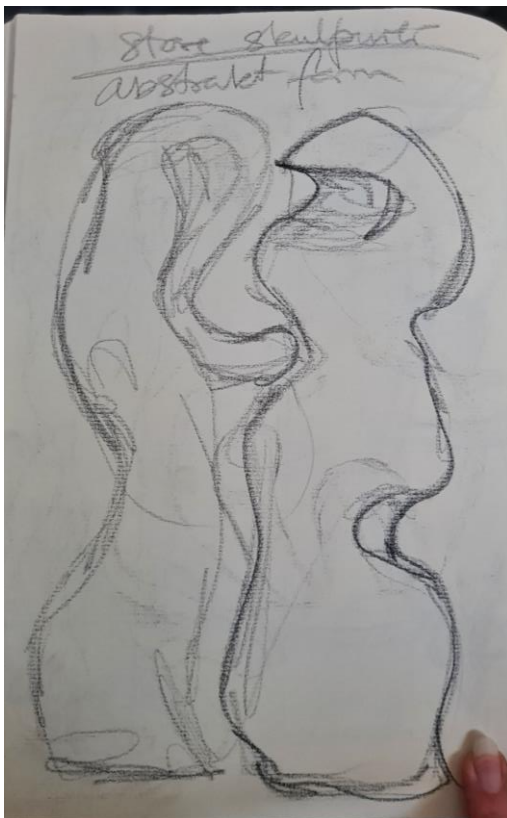
Bilde 41-Skisse av første ide hvor jeg samler estetiske uttrykk og teknikker fra Squeeze my pot, til en helhetlig skulptur. Eget foto

former, slik som «Squeeze my pot» skulpturene også var. Jeg brukte flere typer resirkulert leire da jeg bygde den opp, som jeg fikk av fellesskapet på Guldagergaard.

For å få frem flere dimensjoner av form i samme skulptur, begynte jeg å bygge nye former inne i skulpturen. Og for at disse nye formene skulle kunne sees fra både utsiden, og innsiden av skulpturen, skar jeg åpninger inn i hovedformen. Det samme var blitt gjort på flere av skulpturene i «squeeze my pot» serien. Jeg bygde nye former ut av hovedformen også, for å få frem en sterkere organisk følelse av helheten. Da jeg var fornøyd med selve formingen av skulpturen smurte jeg inn begittinger i overflaten. Jeg teksturerte og satte merker i skulpturen med samme verktøy og teknikker

Bilde 42- Første skulptur inspirert av fellesskapets formgivning. Eget foto
Første del av Gruppe 3.

Bilde 43- Første skisse av andre større skulptur. Eget foto

som flere andre i fellesskapet hadde gjort på formene i «Squeeze my pot». Gruppe 1 og to, samt denne skulpturen i Gruppe 3 (se bilde 42), ble med i bourryboxbrenningen som beskrevet i Case 3, eksempel 4. Jeg fortsatte å skape nye skulpturer for å undersøke formgivningen videre.

Neste skulptur i samme gruppe, er bygget med samme konseptuelle tanke. Jeg tegnet noen raske ideer ned på papiret før jeg startet å bygge i leire (se bilde 43). Skulpturens hovedform ble bygget til om lag 80 cm i høyde. Hovedformen er lukket for å holde en kontrast til første større skulptur. Jeg ønsket at denne skulpturen skulle ha et enda mer organisk uttrykk, og tenkte at jeg skulle bygge den ut med noen utstikkende former som kveilet seg rundt hovedformen, og inn i «kroppen». Jeg fikk en ide om at det konseptuelle i skulpturen skulle jo være overføring av lærdom, at kroppen henter kunnskap og lærdom fra utsiden, fra kollektivet. Og at formen fôret seg selv med lærdommen ved at en av den kveilet seg inn i seg selv. Jeg tenkte videre at formen også kunne ha noen åpninger for at betraktere kunne se inn i formen.

Imens jeg holdt på å forme skulpturen, hadde jeg noen samtaler med flere av kunstnerne om læring om form, og om hvordan vi påvirker hverandres formgivning når vi arbeider i et type kunstnerkollektiv som på Guldagergaard. Ovnsteknikkeren sa at det ikke ville vært mulig for hen å lære seg sitt yrke som pottemaker uten at hen hadde arbeidet sammen med andre faglærte pottmakere. Hen hadde vært i lære i en pottemakerbedrift i Japan. Ovnsteknikkeren uttalte at pottemakeryrket krever en kollektiv forståelse for prosessene. Og at pottmakere kun kan videreutvikle sine ferdigheter og sin

Bilde 45- Detalj på skulpturen. Et organisk element

Bilde 44- Den andre skulpturen står til tørk, med flueavtrykk i bunn. Eget foto

profesjon gjennom interaksjon i arbeidet. En annen kunstner sa at hen ikke hadde klart å utvikle seg som keramiker om hen ikke hadde reist på artist residencys. Vi pratet videre om hva Guldagergaard residency kunne gi oss, og hva vi følte vi måtte ta med oss videre i vårt kreative arbeide. Imens vi arbeidet og diskuterte omkring læring og interaksjon i arbeidet, landet det en stor flue på skulpturen min. Helt uten å tenke, klasket jeg til den med en tresleiv. Fluen ble dermed en del av skulpturen, og jeg tenkte humoristisk på at fluen nå ville gi skulpturen et tydeligere preg av organisk form (bilde 45).

Gruppe 4 med skulpturer bygger på samme konsept som Gruppe 3. Her ønsket jeg at skulpturen skulle være mer åpen i form, og at de skulle ha mindre teksturerte overflater. Jeg tegnet igjen ned en ide, før jeg startet med formgivningen. En av kunstnerne kom bort til meg for å se hva jeg tegnet. Hen ville vite hva jeg hadde tenkt å bygge i neste gruppe. Jeg fortalte at jeg ønsket meg en mer åpen form, og at jeg ville presse leiras egenskaper samtidig som jeg kunne øve meg opp i formgivningen. Kunstneren sa, kan du ikke lage en liggende skulptur? Hen fortalte at hens inntrykk av min formgivning var at jeg bygger alt stående, som en krukke. Hen ønsket seg at jeg utfordret meg mer, og at en liggende type form kunne være en god løsning for meg, slik at jeg kunne løsrive meg fra det hen mente

var en rutine i min prosess. Jeg så på tegningene jeg hadde gjort tidligere for Kjærrahvalenprosjektet tidligere samme år. Blant skissene var det flere organiske former i liggende format (se bilde 46 neste side). Kunstneren og jeg diskuterte hvordan formen kunne bygges for å få frem en balanse, samtidig som den kunne gi en følelse av

Bilde 46- Skisse av ide til skulptur i Gruppe 3

Bilde 47- Forsøk på liggende skulptur. Eget foto

bevegelse og vekst. Jeg forsøkte å tegne former i skulpturen som gjentok de formene som var i skulpturene i Gruppe 2 og 3.

Kunstneren og jeg diskuterte videre om hvordan jeg kunne starte, og vi fant ut at det kunne være lettest å starte modelleringen ved å lage flere former, og sette de sammen etter hvert. Jeg startet med å lage fire kjegleformer som jeg modellerte sammen. Kunstneren gav meg tips om at jeg kunne bygge den slik at den kunne plasseres forskjellige måter. Og at det da ville vært penest om jeg ikke hadde noen flater som indikerte hvordan den skulle stå. For at jeg ikke skulle få harde flater på undersiden av «beina», satte jeg skulpturen på skumgummimatter.

Under formgivningen av denne skulpturen fikk jeg litt veiledning fra flere kunstnere. De vurderte mitt estetiske uttrykk og gav sine meninger om hvor mye jeg kunne bygge for at den skulle få den balansen jeg ønsket meg. Jeg fikk hjelp til å støtte den opp under bygging også. Jeg skapte to mindre former med samme estetiske uttrykk som denne større skulpturen.

Fase 2- Glasering

Da jeg kom til Guldagergaard, hadde jeg med meg to askeglasurer som jeg hadde laget på Kjærra, og tre oksyder. Imens keramikken i Gruppe 1, 2 og 3 ble råbrent, forsøkte jeg å planlegge hvordan alt skulle glaseres. Jeg hadde en tanke om hvilke farger jeg ville ha på alle gruppene, men jeg var usikker. Jeg tok en prat med flere av de andre i studio som hadde bidratt til formingen av Gruppe 2. Jeg håpte på at jeg skulle få en forståelse av hva de andre i studio tenkte om farger og glaseringsvalg på skulpturene de hadde vært med å lage. Jeg spurte elever av dem hva de ønsket av farger. Og fikk svar fra samtlige at det måtte være helt opp til meg. Da fikk jeg en ide. Jeg gikk inn på glaseringsrommet for å undersøke hvilke glasurer som var tilgjengelig. I glaseringsrommet var det flere kasser med små glass til glasurprøver. I en av disse kassene fant jeg en mengde med tørkede glasurprøver uten navn. Noen hadde laget en mengde prøver, uten å merke glasset med hva innholdet var. Flere av glassene inneholdt mer enn en halv desiliter tørrstoff. Jeg tok med prøvene til studioplassen for å forsøke å se hva slags glasurfarge de kunne inneholde.

Bilde 48-Råbrann av Gruppe 1, 2 og 3

Bilde 49- Ferdig glaserte skulpturer til Bourrybox brenningen med Project Network. Eget foto

En av kunstnerene kom bort til meg for å se hva jeg holdt på med. Jeg fortalte at jeg hadde funnet en haug uvaskede glass med glasurprøver, og at jeg forsøkte å finne ut hva slags farger de kunne ha. Kunstneren gav meg en ide til glasering med en gang. Hen sa at det ville vært spennende om jeg brukte disse glasurprøvene på keramikken, uten å vite hvilke farger jeg kunne få. Hen sa at det ville bli et meget overraskende element for de ferdige skulpturene. Jeg tente på tanken at noen i kollektivet hadde satt prøvene igjen for at andre kunne teste de ut.

Da råbrannen var klar, satte jeg i gang med å sortere hvilke skulpturer som skulle glaseres. Jeg hadde mange skulpturer, og jeg tenkte at hvis jeg skulle få se hvilke effekter vedbrenningen gav, så måtte noen av skulpturene forbli uglasert. Jeg blandet inn vann i alle prøvene jeg fant, og blandet ut glasurere. Inni meg kunne jeg kjenne en iver til å leke. Jeg ville leke med glasurer, la kroppen finne ut hvordan glaseringen skulle fåregå, uten å måtte planlegge noe. Jeg tok frem pensler, og begynte å kaste på glasurprøver på «Squeeze my pot» serien. Jeg brukte også de askeglasurere jeg hadde med fra Norge på flere av objektene. Jeg lot glasurere

renne over objektene, over glasurprøvene. Jeg tenkte at askeglasurere kunne være en type kobling mellom de objektene jeg hadde skapt for Kjærrahvalen, og de objektene jeg nå glaserte. At glasurere kunne være en type fortsettelse i min estetiske læringsprosess, og utvikling av mitt estetiske uttrykk.

Jeg fortsatte med den samme intuitive glaseringsteknikken på skulpturene i Gruppe 3. Jeg kastet på glasurprøver og askeglasur, uten å planlegge hvordan utfallet skulle bli. Imens jeg sto der og glaserte, kom en av deltakerne i Project Network bort til meg, og spurte meg hva jeg lekte med. Hen ville vite hva tanken var bak glaseringen jeg gjorde. Jeg forklarte det slik; «I want my playfulness and intuitive action to show on my ceramics. And I want my ceramics to reflect the playfulness and happiness that I feel

when I am here working with you". Jeg fortalte videre at de glasurene jeg brukte, var prøver jeg hadde funnet. Og at jeg hadde tenkt at det ville være mer gjennomført prosjekt om glasurene også var fra fellesskapet. Project Network deltakeren viste meg noen av de objektene hen skulle ha med i brenningen. Vi diskuterte hvilke glasurer som kunne egne seg i brenningen på hens ting. Hen var noe usikker på hvordan leiren kunne bli uten glasur også. For at hen skulle få en forståelse for hvordan jeg trodde keramikken ville se ut uten glasur, viste jeg bilder av uglasert keramikk fra Kjærrahvalen. Jeg forklarte hvor i ovnen tingene hadde vært plassert, og hvilken temperatur keramikken var brent til. Project Network deltakeren syntes det estetiske uttrykket på uglasert keramikk kunne være interessant. Hen fortalte at hen skulle gjennomføre en felles brenning til bare en uke etter vår bourrybox brenning. Project Network deltakeren mente derfor at det ville være mulighet for å bedre resultatene om brenningen ikke gav de effektene som var ønsket. Jeg viste hen den ene volumniøse krukken fra Gruppe 1, og tre andre ting jeg ikke skulle glasere, og forklarte hva jeg trodde utfallet kunne bli etter brenning. Jeg ble da bedt med til å se over fler at hens gjenstander som kunne fungere godt uglasert i brenningen.

Fase 3- Brenning

Bourrybox trainkiln brenningen fra Case 3, eksempel 4, resulterte i ny brenning der jeg fikk praktisk hjelp av en assistent i deler av brenningen. Jeg valgte å brenne mange av mine gjenstander på nytt fordi mye av overflatene jeg fikk i bourryboxbrenningen var underbrent⁴, og hadde derfor fått lite effekt av vedbrenningen. Flere av objektene var glasert med flere typer glasurer som krevde høye temperaturer. Ovnene jeg valgte å brenne keramikken min i het Super E, som er en forkortelse for Super Easy. Denne ovnen ble brukt av gruppen keramikere jeg har fortalt om i Case 3, eksempel 1.

Etter å ha sett resultatene til keramikkerne i Case 3, eksempel 1, var jeg klar over at Super E ikke ville gi mye askepåvirkning på keramikken slik bourryboxovnen gjorde. Ovnsteknikker fortalte meg at denne typen ovn i hovedsak var blitt brukt på glasert keramikk, fordi noen glasurer ikke behøver mye aske for å få sitt uttrykk. Og at flammene fortsatt ville sette sitt preg på keramikken med flashings og carbontrapping i overflatene. Ovnen var også designet til å kunne fyres alene i løpet av en dag.

⁴ Underbrent betyr at keramikken og glasurene ikke har nådd de temperaturene som behøves. Overflatene blir matte, og glasurene kan falle av. Smeltebegitting kan også sprekke opp og falle av.

Bilde 50- Super E ferdig stablet. Eget foto

I denne siste brenningen brukte jeg de erfaringene jeg hadde fra deltakelse i tidligere brenninger på Guldager for å få de keramiske resultatene jeg ønsket. Jeg forsøkte å stable mine gjenstander slik at flammene og asken måtte presse seg gjennom all keramikken. Nederste og øverste hylle stablet jeg veldig tett for at flammer og aske måtte presse seg gjennom og innimellom keramikken. Jeg håpte på at den tett stablingen ville gi bedre effekter på keramikken. Jeg hadde også flere store gjenstander som skulle brennes. Det var to andre keramikere som fikk ha med noen objekter som ovnsfyll i denne brenningen. Vi tre diskuterte hvordan jeg burde brenne ovnen for å få ønsket estetisk uttrykk på keramikken. De to keramikere viste meg loggen fra en brenning de hadde deltatt på tidligere der det ferdige

resultatet hadde blitt veldig bra, med en del naturlig askeglasur. Jeg brukte de to keramikernes logg som strategi for brenningen, med et unntak av at jeg ville forsøke å nå 1280 grader. For at jeg skulle ha en god oversikt over hvilke temperaturer jeg hadde nådd gjennom hele ovnen, satte jeg opp flere conespakker fordelt på hver side av hver hylle. Jeg hadde erfart at det var viktigere å følge med på cones, enn på pyrometeret. I denne brenningen ønsket jeg derfor å fokusere på cones, og ikke pyrometer under prosessen.

Bilde 51- En kopp fra Bourryboxfyringen med Project Network. Koppen står i innkastluka for å holde kaffen varm. Marmorert resirkulerte leirer, tomlet og skåret ut. Glasert med askeglasur på innsiden, og drikkekant. Eget foto

Ovnsteknikker hadde nevnt en brenningsteknikk som kunne føre til kraftigere farger og effekter i vedbrenninger, «Downfiring». Teknikken går ut på å føre ovnen med ved, mens den er i reduksjon på tur ned i temperatur. Jeg oppsøkte ovnsteknikkeren for å høre hvordan jeg skulle gjøre dette. Hen forsøkte å forklare meg prosessen, og viste med en skriftlig forklaring i en av Loggbøkene for Super E ovnen. Teksten forklarte at fyringskammeret skulle fylles med ved når jeg hadde nådd topptemperatur, og at jeg skulle

holde ovnen i sterk reduksjon i en time. Deretter skulle jeg fortsette å føre ovnen med ved imens temperaturen sank gradvis. Jeg forsto det slik at temperaturen kom til å synke med mulig 50 grader i timen under reduseringen. Og at jeg skulle fortsette å legge inn ved i reduksjon til ovnens temperatur var ca. 1000 grader. Ovnsteknikker sa at det kunne være en fin utfordring for meg å teste ut denne teknikken. Og at det kunne bli veldig fargesterke og effektfulle resultater av brenningen.

Jeg hadde med meg en assistent for å bistå i brenningen. Siden jeg hadde tenkt å prøve meg på en «downfiring», måtte jeg påberegne ca. 17 timer brenningsprosess. 5 timer lenger enn en brenning uten «downfiring». Assistenten ville gjerne være med på prosessen for å lære mer om denne ovnen. Jeg, assistenten og ovnsteknikkeren satte tidspunkt for brenningen sammen, slik at brenningen ikke ville påvirke andre keramikere som skulle bruke ovnene. Hele brenningsprosessen gikk som planlagt, frem til vi skulle begynne med «downfiring». Når vi fylte ovnen med ved, falt temperaturen så raskt at vi etter noen innkast måtte lese oss opp i teksten om teknikken. Vi klarte ikke helt å forstå hva vi skulle gjøre, vi valgte derfor å avslutte brenningsprosessen etter 3 timer «downfiring».

Når ovnen kjølte seg ned, konsulerte jeg ovnsteknikker om downfiring- problemet vi hadde. Jeg forsøkte å forklare hvordan vi hadde utført teknikken. Ovnsteknikker fortalte meg da at det vi hadde gjort var å holde for mye reduksjon etter innkast. Og at vi mest sannsynlig hadde gitt ovnen for mye oksygentilførsel fordi vi hadde mange innkast i timen. Ovnsteknikker forklarte teknikken på nytt, og la til mer informasjon om hvordan prosessen fungerer kjemisk. Jeg og assistenten fikk da en bedre forståelse for hvordan teknikken skulle blitt utført. Jeg åpnet ovnen etter to dager. For at jeg skulle få en god oversikt over resultatene, tok jeg bilder av hver hylle før jeg stablet ut keramikken. Jeg grupperte hver hylle, og plasserte conespakkene på samme plass som de hadde stått i ovnen. Ovnsteknikker og assistenten kom for å se resultatene av brenningen. Jeg hadde sett at ovnen ikke hadde fått like mye reduksjon som jeg hadde ønsket. Keramikken hadde fått noen lekre farger og overflater. Det var også en del effekter fra aske og flammer. Men det var lite spor av downfiring effekter. Ovnsteknikker ba meg skrive ned hvordan vi hadde utført innkastene i loggen slik at neste som skulle bruke ovnen med downfiring kunne vite hva de ikke skulle gjøre.

Analyse

Hermeneutisk abduktiv tilnærming

Hermeneutikken er en filosofisk teori om menneskets forståelse av en helhetlig kunnskap (Nyeng, 2017, s. 187-191). Filosofien er sterkt knyttet til kvalitativ empirisk forskning fordi den angår forståelsen av den menneskelige verden, og menneskets orientering i verden (Nyeng, 2017, s. 187). I en hermeneutisk fortolkning av datamaterialet, veksler jeg mellom å tolke deler av materialet, og helheten av materialet. Vekslingen gjøres for å få en forståelse av hva som skjer, og hvilke hendelser som har betydning for fellesskapets praksis. I fortolkningen av datamaterialet med en hermeneutisk tilnærming forholder jeg meg subjektiv til materialet jeg analyserer. Jeg veksler mellom å fortolke datamaterialet i teoretisk kontekst, før jeg får en forståelse for materialet i sin helhet. Fordi jeg har vært aktiv deltaker i alle case, sitter jeg med en forforståelse av materialet som ansees som en subjektiv forståelseshorisont (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 187-192).

Når jeg observerer i praksisfellesskap, må jeg forsøke å orientere meg om hva som skjer, og hvorfor ting skjer. Jeg må også ha en forståelse for hvordan individene i fellesskapet arbeider sammen når en situasjon oppstår. Ved at jeg er en deltaker i fellesskapet, og samtidig forsker, kan min tolkning av hendelser i fellesskapet danne et grunnlag for en forståelse av hvilke pedagogiske praksiser som er blitt brukt (Anker, 2021, s. 50-51). Med en hermeneutisk abduktiv tilnærming er det viktig at jeg finner de strukturene som ikke er observert i hendelsesforløpet. Det vil også være nyttig å bruke en hermeneutisk abduktiv tilnærming i analyse av mitt eget skapende, fordi mitt skapende arbeid er skapt gjennom interaksjon med individer i de fellesskapene jeg har undersøkt. Hvert eksempel fortolkes og analyseres ved å synliggjøre empiriladet teori, og teoriladet empiri. Empirien sees i kontekst av de hendelsene den oppsto i. Abduksjon som del av den analytiske prosess kan sammenliknes med den hermeneutiske spiral, der forskers blikk veksler mellom del og helhet i kontekst med et overhengende tema, som i denne oppgaven er pedagogiske praksiser i fellesskap. Abduksjon har vært en viktig metode i analysen for å få frem de skjulte praksisene jeg forsøker å finne i empirien (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 187-192, 200-205).

I mitt arbeid med denne oppgaven har jeg sett på data med forskjellige perspektiver og roller. Jeg har vekslet mellom roller som leder, forsker, deltaker og observatør i flere fellesskap. Fordi jeg har hatt flere roller, og har flere forskjellige datainnsamlinger, kan hermeneutisk abduktiv metode i analyse være fruktbar for å få en god helhetlig forståelse for hvilke pedagogiske praksiser som er brukt i fellesskapene, og hvordan jeg selv har arbeidet pedagogisk i fellesskapene.

Spørreundersøkelse analyse

Spørreundersøkelsen er analysert ved å finne fellesnevnerne i svarene på hvert stilte spørsmål. Fellesnevnerne tolkes deretter for å belyse det helhetlige inntrykket jeg får av de svarene jeg har fått inn. Noen av de skriftlige besvarelsene har jeg gjort om til prosentutregning fordi besvarelsene tillot det. Denne empirien bærer ikke mye vekt i

denne studien fordi spørreundersøkelsen bare viser mindre indikasjoner på pedagogisk praksis.

Intervju analyse

For å finne fellesnevnerne i intervjuene har jeg først satt opp et skjema der jeg skriver ned de svarene som angår informantenes meninger om *lederskap, formidling, sosial omgang, erfaringsdeling og praktisk arbeid*.

Svarene som jeg satte inn i skjema ble deretter kondensert til temaer som jeg mener er viktige i en pedagogisk praksis.

Intervjuene er analysert ved å bruke fargekoder på temaer som går igjen i besvarelsene.

I intervjuene har jeg kodet temaene

- Rammefaktorer, organisering og lederskap
- Kommunikasjon i, og om prosess
- Deling av erfaring og kunnskap
- Formidling situasjoner- hvor og når det skjer
- Læring i fellesskap
- Hvordan de formidles kunnskap for forståelse av prosess
- Fellesskapets innflytelse på prosess og produkt
- Refleksjon
- Individets forståelse av praksis

For å få frem en helhetlig forståelse av sammenhengen mellom tema, har jeg skrevet ut resultatene i en sammensatt tekst, med eksempler på informantenes meninger om deling av kunnskap og erfaring i praksis. Denne empirien brukes som en tilleggsfaktor i analysen av det empiriske datamateriale for å vise til flere perspektiver av pedagogisk praksis.

Case analyse

Casene som beskrives i denne studien har hovedvekt i det empiriske materiale for analyse. Hver case er delt opp i ulike eksempler fra praksis. Case 1 og Case 2, Case 3 eksempel 4, og Case 4 er oppdelt etter faser i praksisen. De andre case eksemplene er ikke oppdelt i faser fordi eksemplenes innhold ikke passer til fasestrukturen.

Case 1, 2 og 3 er oppdelt etter: Fase 1 organisering av brenning, fase 2 planlegging av praksis, fase 3 forberedelser i praksis, fase 4 stabling av ovn, fase 5 brenning, fase 6 åpning av ovn og refleksjon.

Case 4 eksempel 1 er oppdelt etter: Fase 1 idemyldring, fase 2 skapende, fase 3 glasering, fase 4 stabling, fase 5 kollektiv refleksjon . Brenning er ikke blant fasene i dette eksemplet da brenningen er beskrevet i Case 1, eksempel 1.

Case 4 eksempel 2 er oppdelt etter: Fase 1 idemyldring og skaping, fase 3 glasering, fase 4 brenning. Stabling og kollektiv refleksjon er ikke med som faser i dette eksemplet.

I analysen av case, har jeg lest gjennom helheten av case og forsøkt å finne de fellesnevnerne. Fellesnevnerne ble deretter satt opp etter tema som er funnet underveis i analyseprosessen. Jeg så etter tema som angår fellesskapenes *didaktiske grep, formidling, samarbeid, tilstedeværelse og refleksjon*. Disse temaene er valgt ut ifra min forståelse av hva som er viktige faktorer i en pedagogisk praksis. I tillegg har jeg forsøkt å finne fellesnevnerne som angår individenes, og mitt egne skapende arbeid i lys av kunnskap, læring og erfaring i praksisene. For å finne fellesnevnerne i hver fase, har jeg laget et analyseskjema. Jeg har lagt inn fellesnevnerne i skjema etter hver fase. Hver fase i hver case er analysert ved hjelp av skjema, før fasenes fellesnevnerne på tvers av casene deretter er blitt skrevet ut som resultat. Se analyseskjemaer i vedlegg.

Resultater

Spørreundersøkelse

I undersøkelsen er det 60 respondenter med varierende erfaring om felles brenningsprosjekter. Hele 52,6 % av respondentene har over 20 år erfaring med felles fyringsprosjekter. 24,6% har mellom 10 og 15 års erfaring, mens resten har under 10 års erfaring. Mer enn 70% av respondentene har deltatt på mer enn 10 felles fyringsprosjekter. Og av disse er det mer enn 64,9% av respondentene som har deltatt i å lede, eller organisere felles fyringsprosjekt. I undersøkelsen kommer det frem at 99% mener det er viktig at leder av et felles vedbrennings prosjekt har erfaring med å lede slike prosjekter fra før. Respondentene beskriver at det er meget viktig for fellesskapets forståelse av praksis at leder av prosjektet har gitt detaljert informasjon om brenningsprosjektet i god tid før prosjektstart. Inklusivt i informasjonen, skriver respondentene at antall timer på vakt, vaktfordeling i fellesskapet og arbeidsoppgaver er av større betydning. Flertallet av respondentene mener at brenningsstrategien må kommuniseres godt før fyringens start. Respondentene har ulike meninger om hvor detaljert brenningsstrategien skal være. Men de er alle enige om at materialvalg og temperaturen i brenningen skal være tydelig forklart, i tillegg til detaljer om hvor lenge brenningsprosessen skal vare. 24 respondenter har svart at det er viktig med felles måltider under felles fyringsprosjekt. Noen nevner også mat og felles måltider som en del av helse, miljø og sikkerheten i fellesskapet under prosessen.

Intervju av deltakere i Kjærrahvalen

I intervjuene kommer det frem at det er viktig med tydelig kommunikasjon fra ledere. Informantene mener brenningsstrategi må være tydelig og godt kommunisert for fellesskapet når alle deltakere møter opp til brenning. Og at det er leder av fellesbrenningens ansvar å formidle om brenningsstrategi under brenningen. De mener også at de andre erfarne deltakerne i fellesskapet har et ansvar for å formidle sin erfaring og kunnskap om praksisen til de uerfarne, slik at de uerfarne kan få en forståelse av praksis. Informantene legger frem at felles måltider kan bidra til et godt sosiokulturelt miljø og arbeidsmoral i fellesskapet. I intervjuene kommer det frem at det er en delingskultur om fagkunnskap og praktisk kunnskap i keramikeres fellesskap,

også hos vedbrennerne. Det kommer også frem at det er et delingsmiljø der forståelse og kunnskap bygges i fellesskapet gjennom erfaringsdeling og kunnskapsdeling mellom deltakere i praksis. Alle informanter mener at åpningen av en ovn er den situasjonen i prosessene hvor kunnskapen og erfaringene kommer til syne i vurderinger og refleksjoner omkring keramiske resultater. Informantene mener keramikken gir et innblikk, og en forståelse for de pyrotekniske prosessene keramikken har gjennomgått. Informantene opplever mest læring gjennom kommunikasjon og sosial omgang med andre mer erfarne brennere, deling av erfaring og øvelse i praksis.

Det oppsto flere uformelle samtaler under intervjuene. I de uformelle samtalene deltes erfaringer fra praksis, og diskuterer hvilke tiltak vi kan gjøre i prosessene for å bedre praksis. Vi pratet om teknisk utforming og effekt av utforming i forskjellige ovner. Vi diskuterte også rundt hva slags arbeid som må legges inn i forarbeid og prosessene for at alle involverte skal kunne få en god opplevelse. Og, for å få gode resultater for fellesskapet. Informantene beskrev samholdet i fellesskapet og opplevelsen av å kunne bidra til et felles mål som en av de viktigste grunnene til at de vil brenne keramikk i fellesskap. Informant A gav en utdypende forklaring på hvorfor det er interessant for keramikere og kunstnere å dele kunnskap og erfaringer i praksis

...Det var kanskje noe av det mest interessante, at her er det flere svar på det samme spørsmålet ut ifra hvilken tankegang de har om hva vi driver med. Og det gjorde at jeg fikk en mye større forståelse av hva vi holdt på med på Kjærra. Jeg har jo lengre erfaring med å arbeide som keramiker. Og det gjorde det nok lettere for meg å dykke inn i den verdenen der, enn hvis jeg ikke hadde hatt noe erfaring. Det hjalp meg nok til å jobbe fortere. Men alle de menneskene med alle de erfaringene inne, med ovner og leire og alt der. Kjærra er et sånt Hivemind kollektiv, som nesten lever som en egen entitet. Og jeg elsker sånne samlinger fordi da blir det snakk om hva det vil si å være keramiker. For meg er det essensen av å være keramiker, å ha den Hivemind-holdningen. Og det var nok derfor det var sånn for meg at jeg følte jeg kom hjem når jeg dro til Kjærra. Det var akkurat den essensen jeg opplever som gjør at jeg synes det er gøy å holde på med dette.

Og det er tydelig i intervjuene at tilstedeværelse i prosessene bidrar til gode lærings situasjoner, og erfaring hos den enkelte. Ved å være tilstede i arbeidsprosessene, og holde fokus på de oppgaver som skal gjøres i prosessene, vil bidra til gode relasjoner i fellesskapet. Tilstedeværelse i prosessene var det informantene mente var essensielt for gode resultater. Samtlige informanter uttrykte at gode relasjoner bygges gjennom kommunikasjon, samhandling og samarbeid i fellesskapet. Og at relasjonene mellom deltakere har innflytelse på prosessene.

Intervju av workshopdeltakere

Tidvis ble intervjuene mer en formidlingssituasjon der jeg delte kunnskap og erfaringer med prosesser og materialer. Workshopdeltakerne mener formidlingen under om workshopen var god, men at de ville ønsket mer detaljert informasjon om

Kjærrahvalen prosjektet før workshopen startet. En av workshopdeltakerne hadde ikke fått samme informasjonsbrev fra meg som de to andre på forhånd av workshopen. En gjentakende fellesnevner i disse intervjuene var at workshopdeltakerne hadde behov for utfyllende forklaringer av prosesser i vedbrenning. En fellesnevner som har kommet frem i alle tre intervjuene er hvor viktig de mente refleksjon i fellesskapet var. Workshopdeltakerne gjentok flere ganger under intervjuene hvor inspirerende og lærerikt det var å reflektere sammen med ordinærdeltakerne i brenningsprosjektet. Alle tre svarer at de skulle vært tilstede under hele Kjærrahvalen prosjektet for å oppnå en god forståelse av prosessene og resultatene.

Intervju av erfarne profesjonelle vedbrennere

Under intervjuene deles erfaringer med eksempler fra min og informantenes praksis under uformelle samtaler som oppsto. I tillegg deltes kunnskaper om praksis mellom meg og informantene. Informantene mener det er svært viktig å ha en tydelig lederrolle i fellesskapet som brenner keramikk sammen. De mener at brenningsstrategien skal formidles tydelig for alle som deltar i felles brenning. Og at brenningsstrategien setter et felles mål som også setter en rettesnor på hva som skal gjøres, og når arbeidet skal utføres. Informantene har samme metode for å holde oversikt på brenningsvakter, og loggføring av brenningene. De er unisone om at detaljert loggføring av brenninger er en svært viktig del av å brenne en vedbrent keramikkovn. De sier at loggføringen gir forståelse for hvordan ovnen brenner, og hvilke tekniske utfordringer som kan dukke opp i en brenning.

I intervjuene kommer det frem at informantene har en tanke om hvordan keramikken skal bli etter brenning. De mener at uerfarne brennere har flere forventninger til keramisk resultat enn de erfarne. Informantene beskriver forventningene som en konsekvens av at de har et mindre erfarings og kunnskapsgrunnlag når det gjelder materialer og brenningsprosessens innvirkning på keramikken. Informantene er samtidig enige i at prosessene keramikken skal gjennom er uforutsigbar. Og at keramikken kan bli helt annerledes enn de har forventet. Den ene informanten beskriver hvordan hen ser på resultater av en brenning, og hvorfor hen inviterer tilskuere til åpning av en ovn.

... En av de andre grunnene til at jeg prøver å få nye deltakere til å komme, er å vise dem at det er *et utviklet øye* for å lese vedbrente overflater. De kan selv brenne keramikk, men føler seg skuffet over sin første erfaring fordi de ikke har opplevd vedbrenning før. Men når jeg ser på deres keramikk, tenker jeg at de ser fantastiske ut. At de ble flotte, og jeg forstår ikke hvorfor de er skuffet over keramikken. Jeg antar det er fordi jeg har utviklet et øye for kvalitetene til vedbrent keramikk. Jeg har gjort noen vedbrenninger, og jeg kan se skjønnheten i dette. Så det er en av tingene jeg synes er vanskelig, fordi noen ganger har folk vanskelig for å finne skjønnheten...

Alle informantene har engasjert seg i vedbrenning for de estetiske uttrykkene som brenningen kan gi deres keramiske arbeider. De forteller at prosessene i en felles

vedbrenning kommer til syne i keramikken. Og at lærdommen om keramikken og forståelsen om de estetiske uttrykkene blir bygget opp av erfaringer i praksis. Informantene forteller at når fellesskapene får oppleve de keramiske resultatene, blir forståelsen omgjort til kunnskap om brenningens påvirkning på egne materialer. En av informantene forteller at hen har en pedagogisk tanke om opplæring i praksis. Hen forklarer at det er viktig at fellesskapet deler kunnskap og erfaring i prosessene for at nye uerfarne skal få en forståelse for prosessene og det keramiske resultatet. Hen forklarer videre at det er avgjørende at nye engasjerer seg for vedbrenning av keramikk for at denne urgamle håndverkstradisjonen skal overleve. Informantene er også unisone om sine forventninger til deltakere i brenning. De forventer at deltakerne er fokusert på det arbeidet som skal gjøres i prosessene. De mener det er en forutsetning at nye deltakere har en profesjonell og positiv innstilling til arbeidets art og utførelse. At deltakerne er åpne for innspill og veiledning i prosessene, og at arbeidsinnsatsen til den enkelte spiller en stor rolle for at prosjekter skal gjennomføres på best mulig måte. Informantene påpeker viktigheten med god arbeidsmoral og samarbeidsevne hos den enkelte for at fellesskapets arbeid skal gi gode resultater. To av informantene har hatt med et utvalg kolleger med i de fleste felles brenninger for å opprettholde en kontinuitet i hvem som er med, og for å kvalitetssikre gjennomføring av brenning. Informantene mener at fellesskapet skal ha felles måltider for å bygge relasjoner, og for å bidra til et positivt arbeidsmiljø der alle samarbeider godt. Informantene sier også at måltidene fungerer som en sosial plattform der fellesskapet kan senke skuldrene, og dele erfaringer og kunnskap om vedbrenning og keramikk.

Case resultater

Fase 1- organisering av brenning og fase 2 planlegging av praksis

I Case 1s eksempel 1 og 2 planlegges prosjektet med utgangspunkt i brenningsstrategi som blir satt av foreningens styre. Styret samarbeider om å finne tidspunkt for gjennomføringen av prosjektet. Styret setter opp retningslinjer for gjennomføring og sikkerhetsmessige hensyn i planleggingsprosessen. Individene i styret reflekterer over sin erfaringsbaserte kunnskap kollektivt, for å finne nye, bedre organisatoriske løsninger for fellesskapets praksis. Styret ønsker å bruke erfarne brennere som ledere på hver vakt for å sikre at uerfarne får opplæring i brenningsprosessen. Styret og erfarne deltakere utnevner en fyringsmester i eksempel 1. I eksempel 2 blir jeg utnevnt som fyringsmester av styret. Loggføringen fra andre brenninger tas i betraktning når styret, og fyringsmester setter brenningsstrategien i begge eksempler.

Brenningsstrategi og generell informasjon om Kjærrahvalen prosjektet blir delt med deltakere og interesserte via mailkorrespondanse og sosiale media. Informasjonen som blir delt, er den samme for alle deltakere og interesserte i begge eksempler. I Case 2 blir planleggingen av workshop og sammenfatningen av informasjon gitt på samme måte til potensielle workshopdeltakere som i Case 1. Forskjellen er at workshopen i hovedsak ble satt opp for å være en fokusgruppe i Kjærrahvalen brenningen til fordel for min forskning. Planleggingen av workshop inneholder en didaktisk og pedagogisk

komponent, og ble planlagt og gjennomført for å undersøke workshopdeltakeres opplevelse av læring og erfaring i fellesskapet.

I Case 3s eksempel 1, 3 og 4 legges brenningsstrategien etter hvilke materialer og estetiske uttrykk som er ønsket av aktørene. Ønskene om estetiske uttrykk drøftes kollektivt blant aktørene før brenningsstrategien settes. Aktørene tar utgangspunkt i erfaringsbasert kunnskap for å kollektivt drøfte de estetiske muligheter som kan fås i ulike brenningsteknikker og ovner. Aktørene bruker loggføringer av tidligere brenninger som veiledende dokumentasjon på en fungerende brenningsprosess for å planlegge videre arbeidsfordeling i gruppen. Ovnsteknikker fungerer som veileder og mentor for aktørene for at brenningsprosessen skal kunne gjennomføres på best mulige måte.

I Case 4 i fase 1 og 2, arbeider jeg med min kunstneriske prosess. I min kunstneriske prosess bruker jeg min erfaring og kunnskap om estetiske uttrykk til materialvalg og formgivningen. Jeg lar meg inspirere av andres formgivninger og teknikker, og inviterer andre aktører inn i min skapende prosess i begge eksempler i Case 4. I eksempel 2 skjer det en estetisk fordobling i min formmessige uttrykk. Brenninger planlegges i fellesskap med styremedlemmer i foreningen Kjærrahvalen i Case 1 eksempel 2. I Case 3 eksempel 4 planlegger jeg brenninger sammen med andre i fellesskapet på Guldagergaard. Brenningsstrategien settes med samme premisser som i Case 3 eksempel 1 og 3. Ovnsteknikker fungerer som veileder og mentor her også.

Fase 3 forberedelser i praksis og Fase 4 stabling av ovn

I alle steg av forberedelser og stabling er alle aktører delaktige i fellesskapene. Erfarne deltakere og profesjonelle aktører deler sine erfaringer og sin kunnskap i fellesskap. Uerfarne deltakere og aktører veiledes og vises hvordan arbeidet kan utføres av de erfarne. Arbeidsoppgaver i forberedelser og stabling av ovner ledes av erfarne som lærer opp uerfarne i arbeidsprosessene. Det er en tydelig sammenheng mellom uerfarnes forståelse av forberedende praksis, stabling og tilstedeværelse, der den uerfarne oppsøker erfarne deltakere og aktørers kunnskap og erfaringer om praksis. Deltakere som ikke er tilstede under forberedelser i praksis eller i stabling ser ut til å ikke ha lik forståelseshorisont som de tilstedeværende har. I Case 2 er forståelsen av praksis mest synlig, fordi workshopdeltakerne ikke var tilstede under forberedelser i praksis. Kun en workshopdeltaker var tilstede under deler av forberedelsene og stabling. Hen hadde bedre forståelse av praksis enn de andre workshopdeltakerne. Noe som også kommer til syne i intervju av workshopdeltakerne. Felles for alle caser er at erfarne viser hvordan tekniske verktøy skal brukes i på en sikker og hensiktsmessig måte.

Fase 5 brenning og fase 6 kollektiv refleksjon og åpning

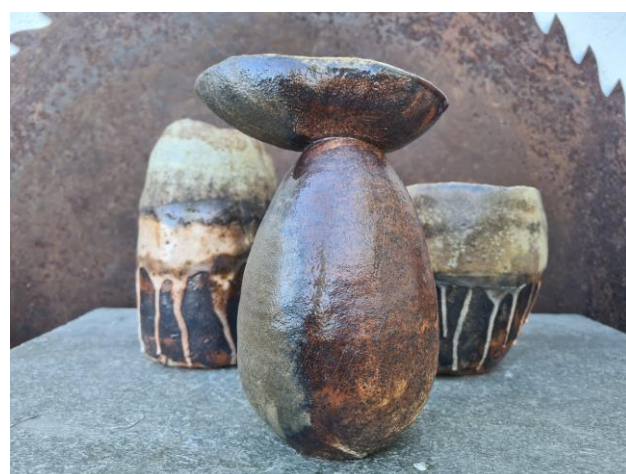
I alle casene blir det skrevet en detaljert loggføring om gjennomføringen av brenninger. I casene reflekterer fellesskapene over brenningsprosesser, arbeidsmetoder og ønsker for estetiske uttrykk etter brenning. I åpningen av ovner oppstår det faglige diskusjoner om prosjektet, om brenningene og om de opplevelser

deltakere og aktører har hatt gjennom prosjektene. Keramikken antydes som et produkt av fellesskapet samarbeid i casene. Individenes fysiske tilstedeværelse i fellesskapene under brenningsprosessene er særdeles viktig for at individene skal få en forståelse av praksisen. Individenes forståelse av keramiske resultater kommer frem i åpning av ovn gjennom faglige refleksjoner mellom individene. Erfarne og aktivt deltagende i praksisen deler sine erfaringer fra prosessene i fellesskapene for å bidra i kollektive refleksjoner om praksis. I Case 3 er det tydelig at en av ovnsteknikkerens arbeidsoppgaver er å holde oppsyn med aktørens brenninger. Det er også tydelig at ovnsteknikker er en mentor for aktørene, da det er ovnsteknikker som har oversikt over loggføringer og annen ovnsteknisk informasjon og regelverk.

Felles for alle casene er at erfaringsdeling og kunnskapsdeling i hovedsak skjer i fellesskapet ved, i, og omkring ovnen som skal brennes. Fellesskapene drøfter og reflekterer over gjennomføring av felles brenninger, og arbeidsoppgaver som skal utføres i alle faser i fellesskapenes praksis. I casene kommer det også til syne et delingsmiljø for kunnskap og erfaring omkring arbeidsprosesser i praksis, oppskrifter og praktisk utføring av glasering og formgivning. Delingen skjer i både formelle, og uformelle samtaler mellom individene i alle casene.

De neste tre sidene kan du se et utvalg av keramiske resultater fra Case 4

Et utvalg resultater av keramikk fra Kjærrahvalen 2022

Et utvalg keramiske resultater fra Project Network symposium 2022
Fotografen Ole Akhøj har tatt bildene av de viste skulpturene. Jeg har tillatelse til å bruke bildene med kreditering til fotografen.

Bilde 53- Et utvalg skulpturer fra Squeeze my pot. Fotograf Ole Akhøj. Foto brukt med tillatelse

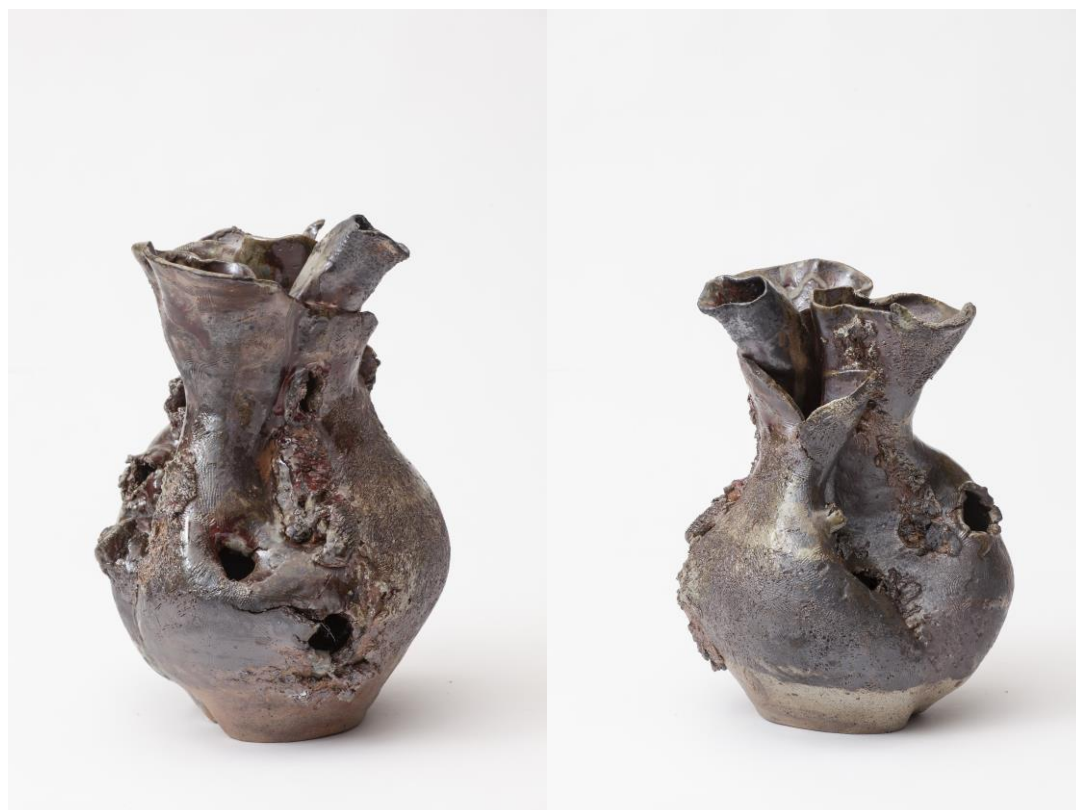

Bilde 52- Stor skulpturell krukke fra første uken i Danmark 2022. Fotograf Ole Akhøj. Foto brukt med tillatelse

Skulpturen jeg viser her, er donert til Guldagergaards kunstsamling.

Bilde 54- Dette bilde av denne skulpturen ble brukt i publikasjonen av Project Network symposiums deltakere 2022

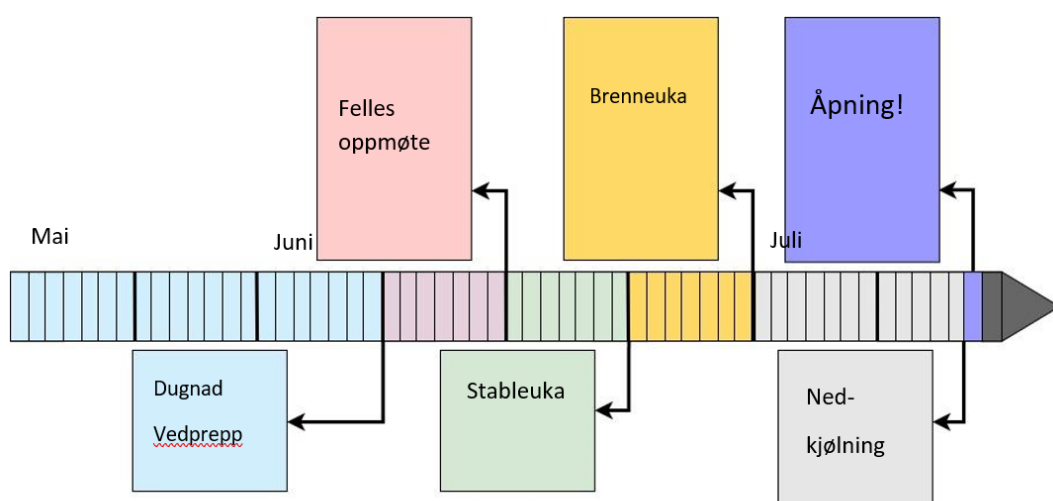
Drøfting-

I denne drøftingen har jeg valgt å bruke et utvalg resultater fra casene og intervjuene. Jeg har valgt å se bort fra noe av datamaterialet fordi materialet er så omfangsrikt. De delene jeg kommer til å bruke fra resultatene er generelle fellesnevner som angår alle casene, og et utvalg eksempler fra intervjuene. Når jeg drøfter her, trekker jeg tråder mellom praksis teori, der iblant situert læringsteori og læringsteori som sosiale og kollektive, og i tilfeller individuelle læringsprosesser. For å få frem det skapende arbeidet og læringsprosessene i fellesskapene, har jeg også valgt å løfte frem eksempler på kollektive estetiske læringsprosesser. Disse har jeg også løftet frem eksempler på i mitt eget skapende arbeid for å belyse mine skapende prosesser også. Jeg har forsøkt å reflektere over hvilke pedagogiske praksiser som blir brukt av praksisfellesskapene ved å sette eksempler av teori opp imot eksempler fra praksis. Ved at jeg bruker eksempler fra ulike praksisfellesskap i lys av teori, håper jeg å bidra med ny kunnskap om felles brenninger av vedfyrte keramikkovner.

Didaktiske relasjoner og rammefaktorer for pedagogisk praksis

Som lærer kan jeg ikke unngå å se at jeg har benyttet meg av didaktiske virkemidler. Når jeg og foreningens styre har planlagt en brenning, har vi laget felles informasjonsdokumenter til de interesserte. I dette skrevet legges det vekt på tidspunkter for brenningen, utstyr vi har tilgjengelig, hva deltakere må ha med selv, hvor brenningen skjer, samt generell informasjon om områdets fasiliteter, og tilgjengelighet. Styret informerer også om våre forventninger til deltakere. Disse detaljene i informasjonen vi gir ut, kan sees som rammefaktorer for fellesskapets generelle mål, å brenne keramikken vår i en vedfyrte keramikkovn.

Første rammefaktoren jeg vil påpeke og diskutere rundt, er tidsperspektiv. For at en vedbrenning skal kunne planlegges, må de som organiserer brenningen sette av tidspunkt for brenningen. I brenningen av Kjærrahvalen vet foreningens styre, og gjengangere av erfarne deltakere, at brenningen vil vare i mellom 5-7 døgn. Vi vet at det kreves tre til fire døgn for å stable den, og vi vet at det vil ta noen dager å få i

Figur 1- Tidslinje for brenning av Kjærrahvalen laget av Herman Lynne 2022. Brukt med tillatelse

orden all keramikk som skal stables. Videre vet vi også at ovnen har en nedkjøling på ca. en uke, og at det tar flere timer å tømme den. Det vil derfor være viktig å sette en detaljert tidsplan for brenningen. I foreningen har vi laget en visuell tidslinje for brenningen 2022. Jeg har fjernet datoer fra modellen for at den skal bli mer generell.

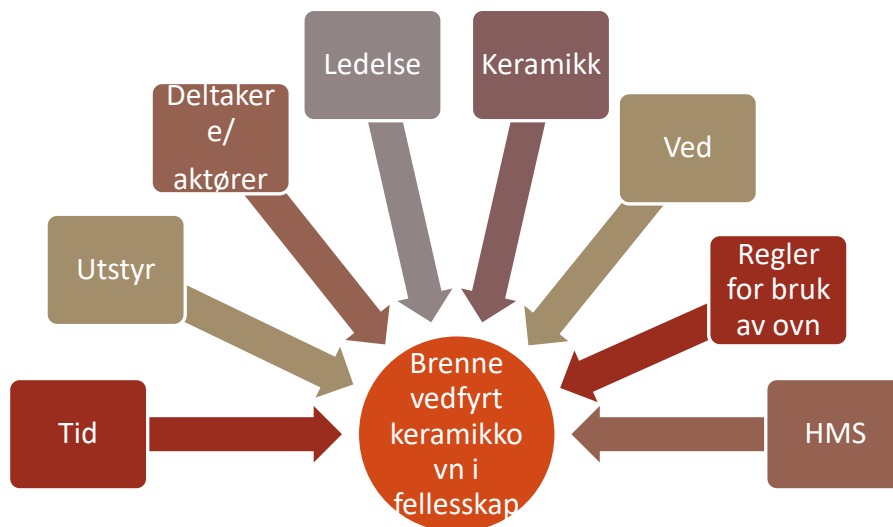
Som det vises i tidslinjen over, er tidslinjen delt opp etter hvilke faser fellesskapet skal gjennom for å fullføre en brenning. Hvis vi ser denne tidslinjen i forhold til erfaringer fra min tid som lærer, minner den meg om flere halvårsplaner jeg har brukt i planlegging av undervisning. Planene jeg sikter til her, kan for eksempel være ukeplan og periodeplan. Disse planene har også sitt utgangspunkt i tidsperspektivet av undervisningen. Tidslinjen kan sees i lys av planleggingspraksis i skolen, fordi den viser spesifikke faser i en oppgave der tidspunkt for oppstart, gjennomføring og avsluttende fase er representert.

For at deltakerne skulle få en mer generell oversikt over prosjektets tidsperspektiv, kan det virke som at denne visuelle tidslinjen har fungert. Det som ble lagt merke til i brenningen 2022, var at deltakerne hadde en god oversikt over brenningens faser, og arbeidsoppgavene vi hadde. Men denne tidslinjen var ikke det eneste vi brukte for å vise informasjon om prosjektet.

Som tidligere nevnt, ble det gitt ut informasjonsskriv med all den generelle informasjonen som trengtes. Vi som organiserte brenningen, ble enige om hva slags informasjon som var viktig for at prosjektet skulle fungere i praksis. Vi satte opp lister i informasjonsskrivet som gav informasjon om hva deltakerne behøvde av klær, verneutstyr, verktøy og eventuelt overnattingsutstyr. I en annen liste satte vi opp hva som var tilgjengelig av utstyr og fasiliteter. Disse listene minner meg igjen om planlegginger jeg har gjort i forbindelse med undervisning. For noen med erfaring, kan det virke helt opplagt at disse listene, og at denne informasjonen må være så detaljert. Men av erfaring både med organisering av brenninger, og i planlegging av undervisning, kan slike lister og oversiktlig informasjon være en hjelp for ledelse av prosjekter.

Videre i planleggingen av brenninger, ble det satt opp fellesmøter for at alle deltakere skulle få lik informasjon til lik tid. Og det er her jeg ser at den enkeltes forutsetninger begynner å vise seg. Som resultatene også sier, har felles møter, og deltakelse i felles møter vært av betydning for de prosessene som skal settes i gang av et fellesskap. Det jeg også kan se i resultatene, er at vi i styret skulle ha hatt en bedre plan for uforutsette situasjoner. For eksempel kunne vi ha planlagt hva vi skulle gjøre om det ble for få deltagere. Gherardi og Perotta (2014) uttrykker at forholdene mellom fellesskapet og arbeidets forutsetninger må tydeliggjøres for alle involverte i arbeidsfellesskapet. Videre formidler de at kunnskapen om arbeidets egenart er en viktig forutsetning for fellesskapets forståelse av hva som skal gjøres, og hvordan det skal gjøres (Gherardi & Perotta, 2014). Med tanke på felles forståelse, tenker jeg at det vil være viktig at ledelsen formidler praksisens forutsetninger på en tydelig måte.

Og videre at de setter tydelige forventninger til fellesskapets innsats da det gjelder kommunikasjon mellom partene.

Figur 2- En modell som viser de generelle rammefaktorene som må være på plass for å gjennomføre en brenning i både Kjærrahvalen, og Guldagergaard.

Modellen over (Figur 2) viser hvilke generelle rammefaktorer som må være på plass for gjennomføring av en brenning. Som nevnt settes tidsperspektivet for et prosjekt, før brenningsstrategi og utfyllende planlegging kan gjøres. Det må som sagt være nok deltakere, ved, utstyr og generelle regler for bruk av ovn og området. I forhold til de didaktiske rammefaktorer jeg har funnet i forskningen min, har jeg laget en modell som viser de generelle rammefaktorene som angår både Kjærrahvalen og Guldagergaard (se modellen vist som figur 2 over). I ovnsparken på Guldagergaard har de et oversiktlig system for hvor alt av utstyr skal være. Senteret har et eget regelverk for bruk av deres utstyr og verktøy, som alle aktører får tildelt på papir ved oppmøte. Ovnsteknikker har det ledende ansvaret for å følge opp aktørenes brenninger, og se til at regelverket blir fulgt, og at brenningen går som den skal. Ovnsteknikker har også oversikt over utleie av ovner og utstyr. Så når en brenning skal planlegges på Guldagergaard, så må aktørene sette opp prosjektet sitt i forhold til når ovnen er ledig. Dette er en litt annen praksis enn Kjærrahvalen, fordi Guldagergaard har flere mindre ovner, og fordi Guldagergaard er et anerkjent keramisk forskningssenter. Deres oversiktlige system på regler, utleie, utstyr og fasiliteter mener jeg er aktuelt å dra inspirasjon fra. Ved å holde oversiktlige systemer, kan det bli enklere å planlegge prosjekter med felles brenninger. Regelverkene setter en forventning til aktørers bruk av deres fasiliteter. Ved at det settes forventninger fra lederskapet til deltakere, kan det være at hvert individs arbeid i fellesskapet også ansvarlig-gjøres for at arbeidsmiljøet også skal kunne være bra for fellesskapet.

For å tydeliggjøre de forutsetningene som ligger til grunn i organisering og gjennomføring, skal jeg vise hvilke faktorer som ligger til grunn i planlegging i en kort oppsummering av hva jeg nå har diskutert rundt. De grunnleggende rammefaktorer for en brenning er som følger: *Tidsperspektivet*, når skal prosjektet gjennomføres, og hvor

lenge skal prosjektet vare. *Antall deltakere* som kreves for å gjennomføre en brenning må planlegges i forhold til størrelse på ovn, og *arbeidsmengden* som ovnen krever. Hva slags *utstyr og verktøy* er tilgjengelige, og hva må deltakere eventuelt ta med selv. Hvilke *arbeidsoppgaver* som skal utføres av fellesskapet, og om det behøves dugnader på forhånd av brenningen. *Regelverk* for bruk av utstyr, verktøy og område der ovnen er plassert. Og ikke minst, hvilke sikkerhetsmessige hensyn må tas av fellesskapet for at arbeidsmiljøet og den enkelte skal ivaretas, også om det skulle skje en skade. Altså Helse, Miljø og Sikkerhet.

Uformell sosial læringspraksis- for utvikling og kompetanse

Læring skjer hele tiden. Vi bygger hele vår oppfattelse av verden vi lever i gjennom erfaringer. I uformelle lærings situasjoner, som for eksempel på en arbeidsplass, kan vi bygge vår kunnskap gjennom øvelse og erfaringer med arbeidsoppgaver, og gjennom interaksjon med andre mennesker (Imsen, 2012, s. 279). Ved å arbeide sammen med andre i et fellesskap, kan vi bygge opp vår kompetanse uten å ha noe formell utdanning (2012, s. 279). I sammenheng med praksisen om vedbrenning av keramikk, omhandler denne oppgaven uformelle læringspraksiser. Patrick Werquin (2010) påpeker viktigheten ved å anerkjenne uformelle læringspraksiser, som jeg også opplever, læring og kompetansebygging oppstår i menneskers livsverden uavhengig av formell skolegang (Werquin, 2010). I sin artikkel forsøker Werquin (2010) å synliggjøre viktigheten med uformell læringspraksis. Han påpeker at uformell læringspraksis burde bli mye mer anerkjent, særlig i arbeidsmarkedet, fordi kompetansen til et enkeltindivid uten formell opplæring, kan være vel så god som en annen med formell opplæring (Werquin, 2010, s. 14-17). Arbeidsmarkedet, som Werquin sier, er alltid avhengig av god kompetanse blant sine ansatte (Werquin, 2010, s. 14-16). Og den uformelle opplæringspraksisen vil mest sannsynlig alltid være tilstede tror jeg.

I den formelle opplæringen blir vi ført gjennom et gjennomtenkt, logisk system for å oppnå kompetanse. Et eksempel på dette kan være de kompetansemålene som skal nåes av elever i videregående opplæringsløp i Norge, innen kunst, design og arkitektur

«Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- eksperimentere med ulike visuelle virkemiddel, materiale og teknikker, og vurdere resultatene i eige arbeid
- arbeide utforskende med berekraft og miljø som fordjuping i ein kunstnarleg prosess (Utdanningsdirektoratet, 2021)»

Elevene skal arbeide mot gitte kompetansemål. Om målene er nådd, vurderes av lærere i gitte fag. I uformelle praksiser derimot, er det ingen formelle krav slik eksempelet fra kompetansemålene over beskriver. I fellesskapet Kjærrahvalen, er det ingen krav til verken kompetanse eller formell utdanning. Du behøver ikke en gang vite noe om keramikk eller leire for å bli en del av denne praksisen. Jean Lave og Etienne Wengers studier om lærlinger i yrkesfag beskrives som berømt i Imsens «Lærerens

verden» (2012, s. 278). Jean Lave og Etienne Wenger mente at kunnskapen ikke kunne deles i to like deler, mellom akademisk eller praktisk kunnskap, men at kunnskapen blir tilegnet gjennom praktisk erfaring og deltakelser i praksissituasjoner (Imsen, 2012, s. 279). I den uformelle læringspraksisen i felles vedbrenning på Kjærra, opplever informantene at alle mer erfarne deltakere deler sin erfaring og kunnskap med de mindre erfarne, eller helt uerfarne deltakerne. Informant A fra Kjærrahvalen, uttrykket sin takknemlighet ovenfor Fyringsmester, som hadde gitt hen grundig veiledning og læring i prosessene som inngår i brenningsprosjektene. Hen mener at opplæringen hen fikk som ny deltaker var helt avgjørende for hens forståelse av prosessene. I tillegg til at Informant A opplever deltakers kunnskapsdeling, opplever hen at fellesskapet i seg selv er et «...*Hivemind-kollektiv.. for meg er essensen av å være keramiker, den Hivemind- holdningen...*». Det informantene mener er at fellesskapet på Kjærra har en egen holdning til å dele kunnskapene sine, og å lære sammen kollektivt. Ordet *Hivemind* brukes i naturvitenskapen når de forklarer adferd hos bier, for eksempel. I menneskelig sammenheng, kan *Hivemind* også kalles en kollektiv bevissthet. Min egne erfaring med Kjærrahvalen prosjektene er også at erfarne deler det de oppfatter som viktige elementer i prosessene. Og at fellesskapet har en felles oppfatning av hva som skal skje i prosessene. Da jeg selv var ny, fikk jeg også oppleve gode lærings situasjoner i interaksjon med de andre erfarne. De gav meg veiledning i alle faser av prosessene. Og den opplevelsen jeg sitter igjen med, er jo at jeg vil ha med flere inn i dette praksisfellesskapet. Ikke bare for å lære og erfare selv, men at vi i fellesskapet skal kunne lære og erfare sammen, og bygge opp vår kollektive kunnskap, *Hiveminded*. Holdningen om fellesskapets delingskultur kan sees som en del av fellesskapets interne kultur for arbeidets art. Det informantene kaller *Hivemind*, kan være en konsekvens av flere faktorer som angår enkeltindividenes for forståelse av *hvorfor* vi brenner keramikken i fellesskap. For Informant A er det tydelig at å dele sin kunnskap og erfaring med andre i fellesskapet, har sin plass i hens arbeid i fellesskapet.

I intervjuet med de profesjonelle vedbrennerne kom det frem at informantene arbeidet med overføring av sine kunnskaper innen felles vedbrenning for at håndverkstradisjonen, og håndverket med brenning i vedfyrte ovn skal kunne overleve. Men andre ord, kan det være at overføringsverdien av kunnskap er kritisk for at tradisjonene skal overleve.

I praksis teori er det sosiale samspillet i praksisen en av grunnsteinene for at læring skal skje i praksis (Nicolini et al., 2003). Da kan det være at aktiv deltakelse er en av hovedargumentene for at vi skal kunne se en pedagogisk sammenheng med praksis. Ifølge Lave og Holland (2009) vil aktiv deltakelse i en felles praksis kunne bety at individene er relatert til praksisen, i historisk, sosial og målrettet sammenheng. I kontekst med min oppfatning av fellesskapets læringspraksis, så har flere av deltakerne i alle fellesskap brukt sine personlige erfaringer fra andre brenninger, inn i formidlingssituasjoner i fellesskapet for å bidra med nye perspektiver på et kjent problem. Min erfaring er at jeg har tilegnet meg kunnskaper om vedbrenningens historie og funksjon, og keramikens både historiske, og samtidsmessige rolle gjennom

samtaler, interaksjon og samarbeid med erfarne deltakere i praksisen. Mitt syn på svarene fra informanter, og egne observasjoner i lærings situasjoner gir et inntrykk av at de deltakende, meg inkludert, opplever læringen i praksis som helt nødvendig for å forstå faget. I lys av Laves situerte læring (1991), er aktiviteten på en spesifikk plass og i en spesifikk sosiokulturell ramme, i dette tilfellet rundt ovnene i vedbrennings fellesskap (Lave, 1991).

Informant C fortalte at hens nåværende forståelse av hvordan keramikk kan produseres, er på et annet plan enn da hens første deltakelse. Dialogen mellom deltakere og aktører meget viktig for at den enkelte skal forstå praksis, og for at fellesskapet skal være samstemt om hva som skal gjøres. Informant C forklarte at hens opplevelse i de sosiale omstendighetene, var svært engasjerende og nyttig for informanten. Kunnskapen som tilegnes, settes i direkte kontekst med de hendelser og aktiviteten Informant C har vært delaktig i. I denne informantens, og i flere andre eksempler om sosial læring i praksisfellesskapene, kan læringen igjen knyttes til Lave (1991) sin teori om kunnskapsbygging i en situert sosial kontekst av praksis.

Det sosiale samspillet som oppstår under prosjektet i Kjærrahvalen, ser også ut til å ha gjort inntrykk hos workshopdeltakerne også, selv om de ikke var like deltakende i praksis som meg, og de andre ordinære deltakerne. I forhold til Jean Laves «Situating learning in communities of practice» (1991), støttes mine, og fellesskapets opplevelse av den sosiale læringspraksisen. I Lave (1991) sin drøfting av situert læring i praksisfellesskap, løfter hun frem hva som kan være en viktig del av læring i en uformell læringspraksis, nemlig sosialt aktiv deltakelse. Hun påpeker at en aktiv deltaker vil erfare flere lærings situasjoner og få kunnskap gjennom samarbeid, observasjon og samtaler med andre aktive deltakere i et sosialt læringsfellesskap (Lave, 1991). Når det arbeides aktivt i en prosess, kommer behovet for å drøfte mulighetene for utføring av arbeidet opp. Fellesskapene på Kjærra, og på Guldagergaard viste veldig tydelige sammenhenger mellom aktive deltakers faglige diskusjoner i prosessene, og potensielt bedring i egen praksis. Både for individuelle kunstneriske og håndverksmessige praksiser, og arbeidets mange prosesser. I Richard Sennet sin bok om håndverkeren, gir han eksempel på hva som kan skje om fagkunnskapen ikke blir delt med nye engasjerte (2008, s. 248-250). Sennet (2008) forteller om flere tilfeller der fagkunnskapen hos håndverkere og praktikere ikke har blitt overført til nye engasjerte. Konsekvensen av å ikke dele sin fagkunnskap hos disse håndverkerne og praktikere var at deres kunnskaper om faget, gikk tapt. I boken beskriver Sennet dette kunnskapstapet som et *Stradivari syndrom*, etter en tradisjonshåndverkens manglende kunnskapsoverføring (2008, s. 248). Under arbeidet med Kjærrahvalen prosjektet, og under mitt opphold på Guldagergaard, har jeg diskutert verdien av kunnskapsdeling. Et eksempel på en slik diskusjon oppsto under stabling av Kjærrahvalen

...En av deltakerne var veldig tydelig på at deling av kunnskap og erfaringer i keramikkfaget var noe av det viktigste vi kan gjøre for å bevare tradisjoner og

fremme fagkompetanse. Hen mente at det verste med å holde hemmeligheter om faget var at deler av faget kunne bli glemt.... (Case 1, eksempel 2).

En av deltakerne i Kjærrahvalen sa, «...en keramiker kan ikke få kunnskap av en samtale alene...» (fra dagbok 2022). Samtalene jeg observerte og deltok i, kan sees som eksempler på meningsbærende interaksjoner der det skjer faglige refleksjoner erfaringer og kunnskap. For eksempel de samtalene som oppsto inne i ovnen på Kjærra. Der inne har flere deltakere, meg inkludert, deltatt i mange faglige samtaler om arbeidsprosessene. Typisk for de faglige samtalene er at vi reflekterer kollektivt over hvordan arbeidsoppgavene kan gjøres på best mulig måte.

På en annen måte kan dialogen i fellesskapets prosesser sees på som en forutsetning for læring hos den enkelte, og fellesskapet i sin helhet. En av forutsetningene for problemløsninger i grupper, mener Kaufmann (2015) er både tidsperspektivet problemet oppstår i, og de individuelle holdninger til problemløsning i gruppen (Kaufmann, 2015, s. 115-123). Det virker som at fellesskapene må dele erfaringer og kunnskaper gjennom dialog. Enten det er i dialog i sosial verbal kontekst med materialer, eller andre arbeidsprosesser. I forhold til fellesskapets kreative prosesser, kan det tenkes at disse dialogene og faglige diskusjonene er viktige for den enkeltes faglige motivasjon og utvikling i prosessene. Kaufmann (2015) mener at en gruppe kreative grupper må finne ut av hvilke faktorer som fremmer, eller hemmer deres arbeid for å få en utvikling i problemløsningene sine i positiv forstand (Kaufmann, 2015, s. 115-123). På en annen måte kan det sies at, for at gruppen skal kunne finne nye løsninger problemer som oppstår i praksis, må mangfoldet av individenes kunnskaper og ferdigheter frem i lyset. Et individ alene, kan muligens ikke finne den beste løsningen på et problem i fellesskapet.

Fellesskapet må forsøke å finne løsninger kollektivt. Resultatene fra analysen sier at felles for alle casene, og felles for intervjuene, sier at det arbeides kollektivt i alle faser av prosessene. Et eksempel er en fellesnevner for fase 3 og 4 i prosessen, der fellesskapet aktivt arbeider med praktiske forberedelser til brenning. Her skjer det flere prosesser på samme tid. Noen deltakere arbeider med stablemateriell, stabling og sortering av keramikk. Disse arbeidsoppgavene ser kanskje ikke ut som en del av en kreativ prosess i fellesskapet utad. Men for de som skal stable ovnen, skjer det både en kreativ tankeprosess hos den enkelte, og en dialog med materialene som skal brukes. Andre deltakere i fellesskapene glaserer, wadder og hugger ved i fase 3. For dem som ikke har kjennskap til disse arbeidsoppgavene, er det svært viktig at erfarne deltakere deler sin kunnskap om arbeidet i praksis. Det er nemlig knyttet en del risiko ved de forberedende arbeidsoppgavene som kan felle hele brenningen, i verste fall.

Frivillig organisasjon- Et forsøk på å skape kontinuitet i fellesskapet

Foreningen Kjærrahvalen er en frivillig organisasjon som ble grunnlagt for at det skulle være enklere å organisere brenninger. Frivillighet og dugnadsarbeid er ikke et ukjent fenomen i Norge. Vi har en kultur for å hjelpe hverandre gjennom frivillig arbeid, som vi i landet fikk høre mange ganger under nedstengning og pandemi mellom 2020 og

2021. Under pandemitiden, ba vår daværende statsminister det Norske folk å finne frem dugnadsånden for å komme oss helskinnet gjennom en tung periode for hele verdens befolkning (Lepperød, 2020). Denne dugnadsånden er representert i fellesskapet på Kjærra. Både foreningen, og de deltakerne som kommer for å brenne sin keramikk, arbeider frivillig. Aksel Tjora (2018) beskriver det frivillige arbeidsfellesskapet som et sivilt engasjement der individer samles for å utføre et stykke arbeid for hverandre, og med hverandre (Tjora, 2018, s. 110-111). Etter flere felles brenninger i Kjærrahvalen, var det tydelig for meg at det var behov for en mer oversiktlig organisering av felles brenning. Jeg engasjerte noen flere erfarne vedbrennere fra tidligere Kjærrahvalen prosjekter til å bli med for å skape en frivillig forening. Da jeg dannet foreningen, var det tenkt at foreningens organisering skulle lette kommunikasjonen mellom frivillige, lokale medhjelpere, og Stiftelsen Kjærra fossepark. Vi i foreningens styre har kontakter i nærmiljøet som hjelper oss med alt arbeid med ved, vi får blant annet ved fra et lokalt sagbruk.

Ved at det er en forening som organiserer brenninger, kan det være enklere for deltakere å holde oversikten på sine arbeidsoppgaver i et prosjekt. Det kan være enklere for et større fellesskap å konsultere noen få individer i ledelse, enn at mange har samme lederansvar. Som Tjora (2018) skriver om, at det er noen entusiaster, eller ildsjeler som står bak organisering av frivillig arbeid (Tjora, 2018). Det han mener, er at det er et utvalg svært engasjerte, eksempelvis de erfarne gjengangerne i Kjærrahvalen, som driver prosjektet videre, år etter år. Jeg tror ikke jeg får sagt det nok, men vedbrenningen i Kjærra gir en ekstra god følelse av mestring for meg. Og det var helt klart for flere av oss, at vi måtte få organisert oss for å kunne opprettholde en kontinuitet for bruken av ovnen i Kjærra fossepark. Vedbrenningen i Kjærrahvalen behøver lokale medhjelpere for å kunne gjennomføres.

Foreningens styre har oversikt og kontaktmuligheter med det lokale næringslivet og frivillige medhjelpere i det lokale miljøet. Men det kan også være vanskelig noen ganger, for eksempel da fellesskapet fikk påvist covidsmitte blant deltakerne i 2022. Fordi det fullstendige styret ikke oppholdt seg på Kjærra på samme tid, ble det mer komplisert for de gjenværende på Kjærra å holde oversikten over både arbeidets gang, og eventuell hjelp som trengtes. Det kan oppleves som demotiverende og forvirrende for deltakere å ikke ha lederne av prosjektet tilstede, noe som kom frem i brenningen 2022. Konsekvensene med at ikke alle ledere var tilstede, eller kommuniserte godt i situasjoner, ble at noen deltakere opplevde de siste dagene av brenningen som demotiverende. Det kan tenkes at det var behov for et tydeligere og mer involvert lederskap de siste dagene. Også fordi covidutbruddet i fellesskapet førte til færre aktive deltakere. Konsekvensene kunne i verste fall blitt at de gjenværende deltakerne måtte avsluttet brenningen før den var ferdig.

I slike situasjoner som oppsto i brenningen 2022, er det viktig for lederne av prosjektet å forsøke finne løsninger som kan fungere. Det skal sies at min lederskapsrolle, sammen med de andre rollene jeg også hadde i brenningen 2022, gjorde organiseringen med foreningen noe mer komplisert. Jeg hadde et ansvar for å se til at

prosjektet ble gjennomført på beste mulige måte. Og det var vanskelig å holde oversikten over deltakernes arbeidsmiljø når jeg ikke var tilstede. Derfor tenker jeg at det vil være høyst nødvendig at ansvaret for slike prosjekter fordeles på flere engasjerte. Jeg føler at jeg tok på meg et stort ansvar da jeg tok på meg engasjementet som styrets leder, fyringsmester, forsker og kunstner. Ikke bare for deltakernes skyld, men også for min egen del. Og jeg kan se at alle disse rollene kolliderte mer, enn at de harmonerte i organiseringen.

Det kan være at individenes forutsetninger for frivillig arbeid i Kjærrahvalen prosjekter, også spiller en rolle for progresjonen i arbeidet. Kjærrahvalen skal være åpen for alle, og da har det vært en forutsetning for styret å organisere brenningsprosjektene slik at arbeidet er tilpasset for de individene som blir med som deltakere i brenning. Alle arbeidsoppgaver i et slikt prosjekt kan tilpasses hver enkelt til en viss grad. Alle oppgaver er viktige, og om noen har begrensninger til hva de kan utføre av arbeid, er det opp til de som organiserer å tilpasse arbeidsmengden for at prosjektet skal kunne gjennomføres. Det er klart at hvis et minimalt antall deltakere gjør minimalt arbeid, så vil dette hemme progresjonen i prosjektet. Men på den annen side er dette også en av de arbeidsoppgavene en forening må ordne opp i, når situasjonen oppstår. En mulig løsning kan finnes i planleggingsfasen av et brenningsprosjekt.

Felles brenning av vedfyrte keramikkovner som sosial læringspraksis

Gunn Imsens bok, «Elevenes verden» (2012) har fulgt meg med sine oversiktlige kapitler om kognitiv læringsteori i noen år nå. Læringen i kognitiv forstand, er en indre, mental prosess der forståelsen vår av verden er den siste utvei (Imsen, 2012, s. 64). Læring og kunnskap skjer i hodet (2012, s. 65). Eller gjør den egentlig det? John Dewey har sagt at kunnskapen ikke er "tilstrekkelig" når den kunnskapen står alene, den må knyttes til en aktivitet (Holdo, 2023, s. 15-16). Deweys sentrale begrep i filosofien om læring, er erfaringen (Imsen, 2012, s. 81-82). Hans erfaringsprinsipp for kunnskap er velkjent for de fleste innen pedagogisk virksomhet og forskning gjennom slagord som lyder *Learning by doing* (Imsen, 2012, s. 82). Hans filosofi for kunnskapsbygging og læring gjennom erfaringer, er relevant for mine empiriske funn, fordi fellesskapene handler, erfarer og arbeider kollektivt mot en utvikling av fellesskapets kunnskaper om vedbrenning i praksis (Holdo, 2023, s. 10). Dewey mente videre at kunnskapen er i en stadig utvikling, der interaksjonen mellom individ, samfunnet rundt og erfaringsprosess danner grunnlaget for læring, og bygging av ny kunnskap hos den enkelte (Imsen, 2012). Den læringen som skjer i fellesskapenes kreative, og praktiske prosesser kan sees som eksempler av *Learning by doing* (2012). Når jeg har observert alle de menneskene jeg har arbeidet med, har jeg forholdt meg til det daglige arbeidet med prosessene, og de erfaringer jeg og fellesskapene oppfatter i gitte situasjoner. Og funnene viser at fellesskapene arbeider i stor grad i en erfaringsbasert kollektiv læringsprosess. Et annet aspekt ved Deweys arbeid med utvikling av metoder i læringspraksis som kan spille inn ifellesskapets læringsprosesser, var hans fem trinn i *Problemmetoden* (Imsen, 2012, s. 83). Jeg har gjort noen endringer for at trinnene skal passe bedre til denne sammenhengen

1. Individet må oppleve et problem som hen er motivert til å løse
 2. Problemet må identifiseres og defineres
 3. Individet må samle kunnskap om problemet
 4. Kunnskapen brukes for å resonere seg frem til mulige løsninger, og hva konsekvensen av problemet kan bli
 5. Den mest sannsynlige løsningen testes ut i praksis for å se om den fungerer.
- (2012, s. 83)

Empirien viser at deltakere uten erfaring arbeidet tett opp med de med erfaring for å undersøke hvordan arbeidsoppgaver skal løses på best mulig måte. Hvert individ, meg selv inkludert, har arbeidet med problemløsninger i praksis ut ifra vår felles motivasjon, som er å fullføre en felles vedbrenning av keramikken vår. Hvert steg i den forberedende fasen med organisering og planlegging av brenning, inneholder flere arbeidsoppgaver som kan gi utfordringer for fellesskapet hvis de ikke gjøres på en god måte. For eksempel må veden være kappet, kløyvd og klar til brenning. Alle individer i de felles brenningene jeg har deltatt i, arbeider sammen for å veilede hverandre, og resonere seg frem til den tryggeste og beste måten å kløyve ved på. Hvert individ har sine forutsetninger til å kløyve ved. I forhold til trinnene i *Problemmetoden* til Dewey (Imsen, 2012, s. 83), kan erfaringene i Informant Cs arbeid med ved være et eksempel på trinnvis erfaringsbasert kunnskap i praksis. Informant C hadde ikke lært å kløyve ved med øks, før hen ble deltaker i Kjærrahvalen brenningen 2021. I intervjuet fortalte hen at flere deltakere viste sine teknikker for å kløyve veden, og veiledet informanten i å kløyve. Jeg observerte også Informant C i praksisfellesskapet i 2021, og kan fortelle at jeg var en av de som hjalp til med opplæring i kløyvingen. Det første som skjedde etter informanten hadde blitt vist en teknikk, var at hen øvde på teknikkene. Hen arbeidet med å få plassert veden riktig, slik at øksen fikk skikkelig tak i veden. Etter en liten stund ble teknikkene mye bedre, og sikrere utført.

Et annet empirisk eksempel på *Problemmetoden* (2012, s. 83), kan være wadding av keramikken. De uerfarne må opplæres i hvordan wadding skal lages, og hvordan den skal festes på keramikken. Det er erfarne som gir opplæringen i de forberedende fasene av prosjektene. Hvis waddingen er satt skjevt på, kan keramikken velte under stabling, eller brenning. Om waddingen faller av i stableprosessen, brukes det tid på å sette på ny. Om det da er mange keramikkgenstander som er feil-waddet, må det legges til mer til for å ordne med ny wadding. Hele tidsperspektivet av prosessen kan da, i største konsekvens, bli forsøvet om ikke waddingen er riktig utført. Noe som igjen kan føre til vanskeligheter ellers i prosjektet. Misforstå meg rett. Det er fortsatt plass til trinn 5 i problemmodellen, som sier at den beste løsningen testes ut først (Imsen, 2012, s. 83).

Sansene som grunnlag for læring og kunnskap i praksis

I praksishistoriene og innledningen av denne oppgaven beskrives det hvordan sansene brukes for å lese av ovnen. Som nevnt er det en del risiko knyttet fellesvedbrenning. Ved at ovnen leses, kan denne risikoen begrenses så lenge fellesskapet, og individene er oppmerksomme på hva som skjer. Når ovnen er stablet og brenningen er i gang,

bruger vi hørselen for å lytte til knitrelydene fra veden. I praksis sier vi at ovnen spiser når knitringen høres. Vi bruker synet for å se hvordan flammene beveger seg inne i ovnen, og for å observere farge og konsistens på røyk fra pipa. Vi kan også bruke luktesansen for å kjenne etter om ovnen er i reduserende, eller oksiderende fase. I alt, bruker vi sansene for å forstå ovnens språk.

Det er en durende lyd i ovnen når den begynner å bli varm. Og vi kan høre veden spraker når vi nettopp har gjort innkast. Men noen ganger kan denne lyden overdøves noe av susen fra elva og fossen som ligger noen få meter ifra ovnen. Flere tidligere deltakere har ikke villet være med i brenninger senere, blant annet fordi de ikke kunne høre ovnen. Deltaker 12 fikk vite dette av den andre deltakeren, og reagerte med å si at dette er bare tull. Hen hadde sagt «Jeg hører ovnen rope! Hun skriker etter mer ved! Det er umulig å overhøre lydene dette beistet av en ovn lager.» Deltaker 12 fortsatte samtalen med å vise den andre deltakeren de visuelle og auditive observasjonene hen gjorde for å lytte til ovnens ønsker. Hen hadde fortalt at det i mange tilfeller ville være viktigere å lytte og observere ovnen, enn å følge med på pyrometeret. (Case 1, eksempel 2)

Eksemplet viser hvordan ovnen kan høres ut, og hvordan deltakerne deler sin kunnskap og erfaringer om ovnens språk. For at den enkelte skal ha muligheten til å lese en ovn under brenning, må andre erfarne dele sin kunnskap, og formidle kunnskapen slik at den blir overført på en forståelig måte. Som eksemplet viser, deler Deltager 12 sin kunnskap med andre ved å formidle med stor innlevelse og bruk av metaforiske beskrivelser. I lys av Gherardis (Gherardi) beskrivelser av metaforer språkbruk i læringssituasjoner, kan dette eksemplet vise til en metode for overføring av kunnskap. Gherardi skriver, at metaforisk tankegang er en teknikk for å forstå sammenhengen mellom noe kjent, og noe nytt som oppstår i en situasjon (Gherardi, 2000b, s. 1061-1062). Metaforer i formidling av kunnskap kan på en annen side knyttes til kreative tankeprosesser. Individet får en forståelse av situasjonen ved å danne et indre bilde av hva som skjer. Og derfra kan individet få en ny forståelse av situasjonen, og bruke den nye kunnskapen videre i sitt arbeid. Tidligere i casebeskrivelsene, og i resultatene av case, har jeg også beskrevet bruken av analogier. Analogiene vi bruker i vedbrennings fellesskap, er et type biprodukt av metaforisk språkbruk i formidlingssituasjoner. Som Gherardi (Gherardi) viser til, metaforisk språkbruk i en organisasjon kan bidra til at individene i organisasjonen får en indre billedlig sammenheng mellom noe som er kjent, og noe ukjent. Og videre kan fellesskapet skape et forståelig situasjonsbasert fagspråk gjennom en type kreativ formidling og deling av kunnskap og erfaringer.

En annen del av den sanselige kunnskapen, er kroppens erfaringer. Den indre følelsen som dukker opp når vi har vært på brennevakt i noen timer, kan gjenkjennes som *flow følelsen*. Betegnelsen for flow er at individet er helt og holdent fokusert på en oppgave, og samtidig med et intenst arbeidsfokus har individet også en følelse av mestring (Svartdal, 2020). Når vi brenner, og lesingen av ovnen er forstått, kommer brennerne ofte i en type flow. Når forståelsen for prosessene er på plass hos

individene i fellesskapet er det akkurat som at vi skulle ha arbeidet sammen i en evighet når vi får den flow følelsen. I de tilfellene vi kjenner denne sanselige erfaringen, går arbeidsoppgavene mye lettere. Vi holder fokuset på de oppgavene som må gjøres. Informant 2 og 3, fortalte også om hvor viktig det var for dem at deltakere i en felles brenning var fokuserte. Det kan virke som at individenes, og fellesskapenes sanselige kunnskap er en forutsetning for det fokuset som trengs i arbeidssituasjonene. Derfor kan det også være enda viktigere at disse sanselige erfaringene og kunnskapen om de, deles i fellesskapet. Og at individer uten erfaring fra brenning, får en grundig opplæring med hjelp av de sanselig tilknyttede erfaringer og kunnskaper som får i vedbrenning. Som nevnt innledningsvis i drøftingen her, «kunnskapen finnes i hodet?»... Sanselig kunnskap virker å være en bærende faktor for læring i fellesskapene som brenner vedfyrte keramikkovner.

Kollektiv estetisk læringsprosess

Formålet, og motivasjonen for den enkelte i fellesskapene er personlig kunstnerisk og faglig utvikling. Informant A nevner videre at hen ikke har opplevd så mye læring, på så kort tid som da hen ble med i Kjærrahvalen. Hen fortalte videre at læringen hen opplevde, var den mest innholdsrike, og bratteste læringskurven i hens karriere. I fellesskapene har jeg opplevd at individene samhandler og går dypt inn i dialoger om sine erfaringer, og kunnskap om de estetiske uttrykkene som kan fås gjennom vedbrenning av keramikken. «*Det er lett for at folk detter nedi glasurbøtta, når de forstår at den nakne leira kan bli veldig ekspressiv i en brenning...*», Informant B sitt utsagn i intervjuet stemmer på en prikk med hva jeg oppfatter av engasjement for glasurers uttrykk i vedbrenningen. Som vist i casene, har jeg hatt mang en diskusjon og samarbeid med diverse individer i fellesskapene om glasur. Og om keramikks overflater etter vedbrenningen. Det er jo det estetiske uttrykket fellesskapet er ute etter når vi arbeider sammen om en vedbrenning.

Fellesskapets higen etter det estetiske uttrykket i sammenheng med det didaktiske og pedagogiske kan bindes opp med en kollektiv estetisk læreprosess (Austring & Sørensen, 2008). For det er en gang slik at fellesskapet arbeider sammen om å lære seg de prosessene som angår en felles vedbrenning av keramikk. Fellesskapene mener jeg at faller innenfor begrepet kollektiv estetisk virksomhet (Austring & Sørensen, 2008, s. 172). I en kollektiv estetisk virksomhet, arbeider individene kollektivt med en skapende prosess, enten det er i et materiale som leire og glasur, eller noe annet. Hvert individ har kanskje sitt eget arbeide i fokus, men vi er en del av et fellesskap som har kanskje har en felles forståelse av at dette fellesskapet er der for å lære. Dermed kan det være, slik mine resultater fra praksis viser, at individene lærer av hverandres estetiske prosess. I tilfellene både i Norge og Danmark, har jeg opplevd at min egne skapende prosess har blitt mer, og mer utviklet ved å dele erfaringer, og søke støtte og veiledning hos de individene jeg har arbeidet med. Det jeg har opplevd, og det flere av resultatene mine viser til er en del av kollektiv estetisk læreprosess, som også kalles estetisk fordobling (Austring & Sørensen, 2008).

En kollektiv estetisk fordobling i læreprosess skjer underveis i fellesskapets skapende arbeide. Når to deltakere står ved siden av hverandre og glaserer sin keramikk, er det som beskrevet i casene, lett for at deltakerne ...*faller ned i glasurbøtta*... (sitat fra Informant B). I fellesskapene deler vi erfaringer om de glasurer, leirer, former og farger med hverandre, nesten hele tiden. Når vi står med glasing, eller formgivning, så dukker det alltid opp en annen fra fellesskapet som vil vite hva du gjør, hvorfor, hvordan og hvilke. Vi deler ut komplimenter om hverandres estetiske uttrykk, både før og etter brenning. Den estetiske fordoblingen skjer nemlig gjennom kollektivets interaksjon i den skapende prosessen (Austring & Sørensen, 2008).

I mitt skapende arbeide på Guldagergaard inviterte jeg som sagt de andre i fellesskapet til å sette sine spor på former jeg hadde skapt. På den ene siden kunne individenes inngripen i mine skulpturer ha hemmet min skapende prosess. Deres inngripen kunne ha dempet min entusiasme og skaperglede, ved at jeg selv ikke hadde fått den inspirasjonen jeg følte jeg trengte for videre formgivning. Men slik ble det ikke. Deres inngripen gav meg nye ideer til nye skulpturelle uttrykk.

Den kollektive estetiske læreprosessen jeg og fellesskapet arbeidet i, var i aller høyeste grad lystbetont, engasjerende og leken. Nå skal jeg ikke gå inn i teoriene om lekenhet i en estetisk prosess, men jeg kan si at lek med form og dekorasjon var en del av prosessen. For at mine gjenstander på Guldagergaard skulle få et helhetlig preg av fellesskapets inngripen på mitt estetiske uttrykk, valgte jeg å bruke glasurrester fra glasurrommet i studio. Som tidligere nevnt i Case 4, eksempel 2, la jeg på det jeg fant av glasurer. Det ferdige uttrykket ble dermed et overraskende moment i min estetiske læringsprosess.

Refleksjon i praksis

I vårt daglige liv gjør vi praktiske oppgaver uten å egentlig tenke over det vi gjør. Våre daglige gjøremål gjennomføres spontant, noe som kan bety at vi har bygget oss en rutine gjennom erfaringer. Det er når vi skal utføre en oppgave vi ikke er vant med, at vi bevisstgjøres intuisjonen og vurderingsevnen vår i forhold til situasjonen. Om vi faktisk tenker over at vi tenker i en situasjon, er en annen sak. Det kan komme an på hvilken situasjon, eller hvilket problem vi står ovenfor. I forhold til stabling i en vedbrent keramikkovn, er det nødvendig for stableren å være bevisst i sine valg. I forhold til Deweys teori om kritisk refleksjon, kan det se ut til at den erfarne, og den uerfarne har to litt ulike måter å tenke og vurdere i praksis (Holdo, 2023). Den uerfarne som er med på stabling, har en agenda om å lære seg stableteknikk, og å øve seg på å stable i praksis.

Når ovnene stables, vurderes gjenstandenes form og størrelse for at plasseringen skal bli god. Som tidligere fortalt reflekteres det en hel del i fellesskapet under prosessene i et felles brenningsprosjekt. Stabling av en ovn er intet unntak. Den vurderingen som gjøres for å få til gode plasseringer i ovnen kan sees i forhold til *den reflekterende praktiker*, og hvordan profesjonelle praktikere reflekterer i praksissituasjoner (Schön,

1992). Under planleggingen av en stabling, vurderes mengden keramikk i forhold til ovnskammeret først.

...Når vi hadde satt opp all keramikk etter størrelse, kunne jeg gjøre en vurdering på hvor mye av keramikken vi ville få plass til. Jeg vurderte mengden keramikk opp imot størrelse på ovnskammeret og stablemateriellet for å kunne gjøre en beslutning om vi skulle ha sideinnkast... (Case 3, eksempel 4)

En kan si at vurderingen er en del av en erfaren stablers konstruksjon av et problem (Schön, 1992, s. 38-41). Ofte visualiserer vi hvordan stablingen skal gjøres, gjerne da ved å se for seg flammer og aske som renner gjennom ovnen. Schön skriver at en stor del av en profesjonell praksis er at praktikerer først konstruerer problemet, før løsningen kan finnes av praktikerer, og videre at praktikerer gjennomføre best mulige handling i forhold til den situasjonen som oppstår (Schön, 1992, s. 38-41). En annen måte å se på problemløsning kan være at vi må tenke rasjonelt i forhold til det problemet som har oppstått. Når vi stabler en ovn, holder vi fokuset på hvordan keramikken kan plasseres, og vi prøver ut hvordan keramikken passer på hver eneste hylle før vi bestemmer oss for plasseringen. I denne settingen reflekterer en erfaren stabler over både konsekvenser ved feil stablingsteknikk og wadding, plassering, velt, og alt annet som kan gå galt i stabling. Samtidig reflekterer vi over hvordan vi kan gruppere keramikken, og hvordan vi kan plassere de forskjellige formene for å få best mulige effekter på keramikken. Dewey beskriver denne type refleksjon for en indre, kritisk refleksjon over erfaringsbasert kunnskap (Holdo, 2023). De faglige diskusjonene som oppsto i og rundt ovnen kan også sees i lys av Donald Schöns (1992) praksisteorier om den reflekterende praktiker.

I sammenheng med stablingssituasjonen i Case 1, eksempel 2, er den kritiske refleksjonene i praksis tilknyttet den erfarne praktikers evne til å se for seg, og vurdere hvordan prosessene skal foregå. I lys av sanselig læring, kan en si at vurderingen som skjer i praksis under stabling og brenning, brukes intuisjonen og refleksjons evnen hos den erfarne gjennom perseptuell sanselig og estetisk vurdering (Strati, 2007). På en annen side av praksis teori mente Dewey at refleksjonen, og evnen for refleksjon i praksissituasjoner, er bunnet i den erfaringsbaserte kunnskapen (Holdo, 2023). Det kan da tenkes at de estetiske erfaringene som er gjort, er en stor del av evnen til å vurdere og videre reflektere over arbeidet som skal utføres. For at de uerfarne skulle få et innblikk og en forståelse til prosessene og gjøremålene, ser det ut til at den uerfarne læres opp gjennom både analogier, metaforer og praktiske øvelser. I tillegg til praktisk øvelse, hvor den uerfarne da lærer å tenke kritisk i praksissituasjonene, så reflekterer den erfarne sammen med den uerfarne gjennom faglige diskusjoner og forklaringer om praksis. Ved at de kollektivt reflekterer sammen, kan de bygge hverandres kunnskap opp omkring praksis i fellesskapene. Den kollektive kunnskapen som bygges opp i under prosessene med felles vedbrenning, vil være avhengig av at alle deltakere og aktører forstår hvordan prosessene gjennomføres. Gjennom forståelsen kommer kunnskapen, og videre kan kunnskapen utvides og vokse gjennom individenes evne til å reflektere i praksis. Men individene må også være åpne, og villige

til å lære og reflektere om praksis i fellesskapene. Samtidig må de som har erfaring og kunnskap, være proaktive i å formidle og dele med de uerfarne i praksis situasjoner. Med andre ord, det er når en deltaker virkelig går inn for å lære seg vedbrenning i praksis at kunnskapen kan komme. En uerfaren deltaker får ikke lærdom av et praksisfellesskap, hvis hen ikke engasjerer seg for å lære. Og en del av å lære, og bygge kunnskap fra erfaringer, er evnen til å reflektere.

I mine møter med fellesskapene, og i de intervjuene jeg har gjennomført, har det oppstått flere diskusjoner hvor jeg og individene har reflektert over de erfaringer vi har gjort oss i praksis. Ved at vi har reflektert om erfaringer fra praksis, kan denne refleksjonen tyde på at vi har reflektert i praksis for å danne oss en forståelse av hva som skjedde, når og hvorfor. Flere av caseeksemplene viser til at fellesskapene reflekterer mye over kjent kunnskap for å finne gode eller bedre løsninger på et kjent problem. Hvis vi følger Donald Schöns (Schön) teori om refleksjoner tilknyttet praksisvirksomhet,

Under de tre dagene med forberedelser stablet fyringsmester en slik vegg innerst i ovnsrommet på Kjærrahvalen. Veggen gjorde at vi fysisk sett ikke kunne stable keramikk inn i åpningen mot pipa som vi hadde gjort før. Jeg og fyringsmester pratet om hvilke erfaringer vi hadde fra tidligere fyringer i Kjærrahvalen, der vi hadde opplevd at det var vanskelig å få opp temperaturen bak i ovnen. (eksempel fra case 1, eksempel 1.)

Som dette eksempelet viser, har jeg og fyringsmester reflektert over hvordan vi kunne få opp temperaturen bak i ovnen. Fyringsmester brukte sine erfaringer fra tidligere brenninger i andre felles ovner der det var blitt stablet opp en vegg bakerst ved pipa for å kontrollere temperaturstigningen mer. Denne veggen viste seg å gi veldig god effekt. Den refleksjonen fyringsmester har gjort seg her, kan sees som en aksjon via kunnskap i praksis. Ifølge Schön (1992, s. 49-51) går kunnskap i praksis hånd i hånd med det problemet vi forsøker å reflektere frem en løsning til. Under intervjuet av Informant 1, delte jeg mine observasjoner og refleksjoner omkring denne veggen under en uformell samtale. Informant 1 fortalte at hen hadde hatt samme problem med å få opp temperaturen bak i hens anagama. Og fordi veggen hadde gitt fellesskapet på Kjærra gode resultater, ville Informanten forsøke å bygge en liknende vegg i anagamaen sin. Bare noen uker etter intervjuet fikk jeg beskjed om at designet av veggen i Informant 1 anagama hadde gitt helt supre resultater i hens brenning. Kunnskapsdeling og erfaringsdeling i de uformelle samtalene jeg har hatt under alle intervju, kan tyde på at fagfellesskapene har et delingsmiljø for å kunne videreutvikle praksis. Flere andre tilfeller i casene viser også til den samme erfaringsdeling og kunnskapsdeling gjennom reflekterende samtaler. Blant eksemplene jeg kan løfte frem fra funnene, er at individene i fellesskapene kollektivt reflekterer over hvordan de skal utføre prosessene med brenninger for å få ønsket estetiske uttrykk på sin keramikk. På den ene siden blir refleksjonene omkring erfaringer fra tidligere brenninger brukt som middel i fellesskapene for å finne de beste løsningene sammen. Det kan se ut til at fellesskapenes kollektive refleksjon også kan sees som en kollektiv kritisk refleksjon. I

forhold til Deweys syn på erfaringsbasert kunnskap gjennom aktivitet (1990, Dewey referert i Imsen, 2012, s. 278-279 og i Holdo, 2023, s. 17-20), kan det de kollektive kritiske refleksjonene også tyde på at fellesskapene definerer sine antagelser fra erfaringene i praksis og får en kollektiv kunnskapsoverføring. På den annen side brukes også refleksjoner i fellesskapene, som tidligere nevnt, til å vurdere hvordan praksis har blitt utført. I lys av situert læring, kan refleksjonene tyde på at individene både produserer og reproducerer kunnskapen som er gjort i praksis (Lave, 1991, s. 67). Ved å reflektere kollektivt over erfaringer og kunnskaper hver enkelt har fått i løpet av en firing, ser det ut til at praksisfellesskapet videreutvikler sin kunnskap gjennom refleksjonene, til å bli en kollektiv kunnskap i det situerte læringsmiljøet.

Flere av funnene tyder på at de erfarne og profesjonelle vedbrennerne innehar taus kunnskap. Jeg har som tidligere nevnt også opplevd min egne tause kunnskap i praksis. Denne tause kunnskapen ble observert i forhold til hvordan praksis ble utført av erfarne. I noen tilfeller har de erfarne, meg inkludert, bare utført en arbeidsoppgave sammen med en uerfaren, uten å egentlig tenke noe nevneverdig over hva vi gjør, eller hvorfor vi gjør det. Grunnen til at den tause kunnskapen har dukket opp i praksis, er fordi situasjonen krevde at den erfarne delte sine erfaringer og kunnskap for at den uerfarne skal få en forståelse av praksis. Ifølge Schön (Schön), er den tause kunnskapen intuitiv, spontan, og en følge av kunnskapen i aksjon. Han skriver at en profesjonell aktør, vil utføre et stykke arbeid intuitivt og spontant etter hvert som aktøren får mer erfaring, og eventuelt har havnet i en type arbeidsrutine (1992, s. 49-52). I forhold til Schöns meninger om kunnskap i aksjon, ser ut til at taus kunnskap kan bygges fellesskapene under praksis. Og at de deltakere og aktører som har arbeidet sammen med felles brenninger flere ganger bygger opp en kollektiv kunnskap om hvordan fellesbrenningene skal utføres i praksis ved å gjenkjenne og dele den tause kunnskapen de sitter inne med. I resultatene kan det også tydes at i formidlingen som skjer mellom erfaren og uerfaren vedbrenner i prosessene, blir formidlingen gitt ved å vise til både bevegelser og teknikker, ved å forklare om konsekvenser ved bruk av feil teknikk, og ved å forklare hvorfor det kan være viktig å utføre arbeidet slik det vises i praksis. Videre kan det sees i resultatene at all kunnskapsdeling mellom alle involverte kan bringe frem muligheten for en kollektiv forståelse og kunnskap om hvordan prosessene kan læres i en praktisk pedagogisk forstand.

Sist men ikke minst, viser resultatene til at det implisitt blir brukt en type mentorordning i fellesskapene. På Guldagergaard er ovnsteknikker fungerende mentor for de som kommer for å brenne i de vedfyrte ovnene i ovnsparken. I Kjærrahvalen kan brennernes formidlingspraksis, delingskultur, og kollektive refleksjoner i og om praksis vises som en pedagogisk praksis. Her også fungerer de erfarne brennerne som egne mentorer for de helt nye, og de uerfarne deltakerne som kommer inn i fellesskapet. Mye tyder på at den uformelle læringspraksisen omkring felles brenning av vedfyrte keramikkovner, fortsatt bygges opp over tid. Og at desto mer en deltaker erfarer i et vedbrennings fellesskap, desto mer kunnskap kan deltakeren få. Og med mye øvelse

sammen i et kreativt skapende fellesskap, kan de som er tilstede som aktive deltakere, få en kompetanse innen vedbrenning av keramikk.

Konklusjon

Pedagogisk praksis

På tvers av de pedagogiske praksisene som er belyst i denne undersøkelsen, er profesjonsutvikling, og viktigheten med å opprettholde en urgammel håndverkstradisjon er grunnlaget for opplæringen i praksis. De uformelle læringspraksisene bærer preg av mentorordninger for å veilede og lære opp uerfarne i praksissituasjoner. Fellesskapets deltakere arbeider for å få de beste keramiske resultatene de kan få av en vedbrenning ved å samarbeide og kommunisere godt. For at deltakerne skal få en grundig forståelse og læring i praksis, har det vist seg at tilstedeværelse og aktiv deltakelse er en forutsetning for alle i fellesskapene. Ved å være en aktiv deltaker menes det også at individene må å være åpne for noe nytt, og for de erfaringer som kan oppnås ved å arbeide i fellesskapet. Alle individer i fellesskapet har forskjellige arbeidsoppgaver. Ofte er arbeidsoppgavene tilpasset hvert individs behov, til en viss grad. Det har vist seg at tilpasninger av arbeidsoppgaver i fellesskapet er viktige for å ha en god opplevelse av prosjektet.

I drøftingen har jeg vist til hvorfor det er viktig som leder et felles vedbrenningsprosjekt, at de involverte må holde tiden, og være aktive deltakere i praksis for at en felles vedbrenning skal kunne gjennomføres. I noen tilfeller har jeg også belyst hvorfor arbeidsmoralen i fellesskapet er viktig. Alle må holde tiden. Alle må bidra, og være tilstede. Når kommunikasjonen fra ledere ikke når alle, kan det oppstå misforståelser om prosessene og arbeidsoppgavene i fellesskapet. Leder eller ledere bør være tydelige og unisone i kommunikasjonen som omhandler strategier og prosessene i praksis for at fellesskapet skal kunne arbeide best mulig.

Erfaringsdeling og kunnskapsdelingen skjer i interaksjonen mellom individene i fellesskap. For at praksisfellesskapene skal ha utbytte av kunnskap om praksis, må refleksjoner og samtaler i, under og etter et prosjekt være tilstede. De erfaringer og kunnskaper som oppstår i et prosjekt videreføres til fagfeltet, for videre utvikling av faglig praksis. Gjennom aktiv deltakelse under felles brenningsprosjekter, uavhengig av rolle, kan både fellesskapet og enkeltindivider bygge en kompetanse over tid. Desto mer erfaring og kunnskap, desto mer taus kunnskap kan finnes hos den erfarne. Som vist, kan den tause kunnskapen bety kompetanseoppnåelse. Som erfaren deltaker kan det være fruktbart å formidle alle deler av praksis i det sosiale fellesskapet. Kunnskapsdeling og erfaringsdeling i fagfellesskapet kan medføre økt fagkunnskap i feltet på tvers av kontinenter.

Casene viser at organisering av slike kreativt skapende prosjekter i fellesskap bærer samme oppbygging av planlegging som i didaktisk pedagogisk planlegging. Blant rammefaktorene har jeg funnet ut at beregning av tid, og utgivelse av et tidsskjema og strategi for brenningen har en stor betydning for fellesskap som brenner keramikk i

vedbrente ovner. Av de forutsetningene og rammene som spiller en stor rolle for gjennomføring er, tidsperspektiv, ovnens utforming og størrelse, antall vedbrennere som må delta, mengde ved, og fellesskapets ønske om keramiske resultater.

Vedbrenning av keramikk er en av de absolutt eldste metodene for å skape gjenstander med nytteverdi. Vedbrenning av keramikk har blitt brukt like lenge som menneskeheten har hatt muligheten til å skape flammer. Vi mennesker lærer en praksis gjennom aktiv deltakelse, og interaksjoner med individer som kan praksisen. Vi lærer ved å eksperimentere med materialer og teknikker. Vi lærer av å observere og erfare i praksis. Vi må forstå hva vi holder på med i prosesser av et arbeid for å bygge kunnskap, og for å få kompetanse. Vi er avhengig av erfaring i praksis for å kunne bygge den kunnskapen vi behøver for å videreutvikle oss som vedbrennere av keramikk.

Generalisering verifisering og reliabilitet

Multiple case design er en forskningsmetodologi som innebærer å studere flere tilfeller av en fenomen, for å identifisere felles mønstre, likheter og ulikheter mellom tilfellene (Yin, 2018, s. 54-55). Metoden kan brukes i ulike typer forskning, inkludert kvalitativ og kvantitativ forskning, der det samme fenomenet undersøkes i forskjellige situasjoner, grupper eller tilfeller (Stake, 2006, s. 27-29). I dette tilfellet er denne forskningens datagrunnlag blant annet bygget opp med detaljerte fortellinger om hvordan et kreativt fellesskap arbeider sammen mot et felles mål.

I to av de fire casene som belyser fellesskapets praksiser, inneholder to eksempler tilknyttet fellesbrenninger i Kjærrahvalen, Norges største anagama, som jeg har vært delaktig i å brenne de siste syv årene. Jeg har også vært engasjert i å organisere brenninger i Kjærrahvalen de siste tre årene. Eksempelene fra Kjærrahvalen har en større betydning, fordi det empiriske datamaterialet jeg har samlet inn fra fellesbrenningene der er mangfoldig. Min forforståelse har preget hva jeg har sett etter i mine deltakende observasjoner. Spesielt har det vært en utfordring å både lede, skape, formidle og forske under arbeidet med prosjektene. I retrospekt kunne det vært fordelaktig med noe endring i hvilke roller jeg har pådratt meg under datainnsamlingene. Men på en annen side, jeg har hatt innholdsrike og lærerike opplevelser under forskningen.

I Case 3, beskrives praksishistorier fra mitt opphold på Guldagergaard. Case-eksempelene i Case 3 viser til noen variabler innen det didaktiske og pedagogiske, fordi denne casen skildrer et opparbeidet profesjonelt fellesskap av vedbrennere. I forhold til oppgavens størrelse, kunne jeg ha unnlatt å reise for å innhente data på Guldagergaard. Men, hadde jeg ikke reist dit, hadde jeg ikke hatt innsyn i hvordan et internasjonalt forskningscenter for keramikk driftes. Jeg hadde heller ikke hatt muligheten til å belyse de pedagogiske praksisene som benyttes i et profesjonelt kreativt fellesskap.

I den fjerde, siste casen har jeg fortalt hvordan jeg arbeider med mitt egne kunstneriske uttrykk i fellesskapene. Og hvordan jeg selv reflekterer over hvordan jeg

har brukt erfaringer av fellesskapenes inntrykk på meg i mitt skapende uttrykk. Av de temaene som vises i casene, er blant annet didaktisk pedagogisk praksis hvor rammefaktorer for fellesskapets gjennomføring av et prosjekt, belyses gjennom analyse av det empiriske datagrunnlaget. Det kan tenkes at forskningen kan være overførbart for videre undersøkning om uformelle læringspraksiser i fagfellesskap innen kunst, kunsthåndverk og andre kreative læringspraksiser. Spesifikt kan forskningen bidra til å belyse hvordan håndverkere arbeider sammen for å bygge på sin kunnskap innen sine fagområder.

En av de største fordelene med multiple case design er at det kan gi et mer omfattende og dyptgående bilde av fenomenet som undersøkes (Stake, 2006, s. 29-30). Praksisfortellingene i denne oppgaven gir et innblikk i hvordan læring skjer, hvordan kunnskap fås, og hvordan individer reflekterer kollektivt om praksis i situasjoner der det brennes keramikk i felles vedfyrte keramikkovner.

Casebeskrivelsene kan ha overføringsverdi i andre pedagogiske forskninger fordi de skildrer hvordan læring og kunnskap bygges opp gjennom praktiske, estetiske og sosiale omstendigheter. Ved å studere flere tilfeller, ønsket jeg få et bedre grunnlag for å generalisere funnene og trekke konklusjoner som er representative for virkeligheten. Jeg valgte multiple case, fordi metodologien gav meg muligheten til å studere variasjoner i ulike kontekster og situasjoner, og dermed få et mer komplett bilde av hvilke pedagogiske praksiser som blir brukt i fellesskapene som studeres. Dette har vært spesielt nyttig i min forskning fordi jeg ønsker å forstå hvordan ulike faktorer påvirker fellesskapene i forskjellige situasjoner. Til slutt, multiple case design kunne også bidra til å avdekke uventede eller motstridende funn, som har ført til at har kunnet justere min tilnærming, eller utføre mer inngående analyser for å få en bedre forståelse av fenomenet (Stake, 2006).

Bildekildeliste

Bilde 1- Foto av deltakere som tørrmurer ovnsdøra midt på natten i 2020. Tatt av Lillann Ulverud	7
Bilde 2- "Hodet" , 25cm lang. Egen skulptur fra brenningen 2016. Foto og skulptur av Lillann Ulverud	9
Bilde 3- Jeg står å stabler før brenning i Kjærrahvalen 2022.....	20
Bilde 4- Datainnsamling i masterforløpet	22
Bilde 5-Infoskriv for brenning 2021, lagt ut på Facebook 6. februar 2021.....	29
Bilde 6-Fyringsmesters tørrmurte vegg bak i ovnen.....	32
Bilde 7- Ovnen ferdig stablet. Det ble plassert noen få gjenstander til i ovnskammeret	33
Bilde 8- Deltaker og fyringsmester 2021.....	34
Bilde 9- Deltakere arbeider med ved og setter opp stasjoner for wadding og sortering av keramikk.	38
Bilde 10- Første forsøk på å stable Deltaker 10s inn plater med små objekter i første reol.	39
Bilde 11-ferdig stablet bakerste reol.....	40
Bilde 12-tredje og fjerde reol	41
Bilde 13- Siste reol før fyringskammeret er påbegynt.	42
Bilde 14-Kjærrahvalen ferdig stablet. Eget foto.....	43
Bilde 15- Diskusjon om brenningen med deltaker.....	44
Bilde 16- Jeg har undersøkt hvor stor glodhaugen er i fyringskammeret, dag 3 i brenneuka. Fotograf Anette Gravdal. Foto brukt med tillatelse	45
Bilde 17- Foto av ovnen da piperøret hadde bøyd seg. Fotografi av Helene Skuterud. Foto brukt med tillatelse	46
Bilde 18-Vi tar ned ovnsdøra. Eget foto.....	47
Bilde 19- Deltakerne ser igjennom alle resultatene fra brenningen. Eget foto.....	48
Bilde 20- resultater fra fyringskammeret. Deltakere står og diskuterer med meg om hvor høy temperatur vi har nådd. Deltaker 2 forteller at cones 13 på øverste hylle i fyringskammeret har smeltet helt. Eget foto	49
Bilde 21-Workshopdeltakers gjenstander. Skapt med tromleteknikk og noe pølseteknikk. Eget foto	52
Bilde 22- Keramikken ble sortert etter høyde. Bourrybox ovnen sees til høyre i bildet. Eget foto.....	58
Bilde 23-Bakre og midtre del av ovnsrommet i Bourrybox evnen. Eget foto.....	59
Bilde 24- To fyrer Bourrybox trainkiln. Eget foto.....	60
Bilde 25- Cone 7 har blitt myk og begynt å gå. Midtre del av Bourryboxovnen. Eget foto	61
Bilde 26-Bakerste rad, øverste plate der varmen har vært høyest. Eget foto	62
Bilde 27-Jeg reflekterer over brenningen, og hvordan jeg kan gjennomføre en ny brenning for å bedre mine keramiske resultater.	63

Bilde 28- Eksempel brukt i diskusjon om flammens påvirkning på keramikken. Det tydelig lyse området er skygge der flammer og aske ikke har nådd.	65
Bilde 29-Skisser av skulptur ideer, tegnet på papir og digitalt. Ovnens design som inspirasjon til former.....	66
Bilde 30- De første vasene, designet etter Kjærrahvalens form og teksturert med ostehøvelrasp. Eget foto	67
Bilde 31- tre vaser fotografert på Kjærra for dokumentasjon. Eget foto	68
Bilde 32-Jeg arbeider opp en stor skulpturell krukke som ble fraktet ned til Kjærra i lærhard tilstand. Krukken ble skapt med en blanding av ulike leiretyper. Fotograf Anne Siri Eriksen.....	69
Bilde 33-Eksempel på harefur effekt med jernholdig glasur og askeglasur, vedbrent. Hentet fra https://ceramicartsnetwork.org/ceramic-recipes/recipe/Oil-Spot-and-Hares-Fur-Glazes#	72
Bilde 34- Deltaker 4 glaserer to av mine gjenstander med sine glasurprøver. Eget foto	72
Bilde 35- De to store skulpturelle krukkene markert med sort ring. Eget foto	74
Bilde 36-fyringskammeret før asken ble tatt ut. Tydelig kollaps og sprekker i krukken min som vises på høyre side i bildet. Eget foto	76
Bilde 37- all keramikken er tatt ut av ovnen. Alle deltakerne ser over resultatene. Eget foto.....	77
Bilde 38- Deler av Guldagergaards ovnspark. Ovnene fra venstre: Cross draught Embla og Super E av Fred Olsen, Bourrybox trainkiln av Robert Sanderson, Speedy soda av Andres Allik. Eget foto.....	78
Bilde 39- Første og andre vaseform ferdig formet. Eget foto.....	80
Bilde 40- <i>Her er et utvalg av de 16 formene i Squeeze my Pot?»-serien.</i> Eget foto	81
Bilde 41-Skisse av første ide hvor jeg samler estetiske uttrykk og teknikker fra Squeeze my pot, til en helhetlig skulptur. Eget foto	81
Bilde 42- Første skulptur inspirert av fellesskapets formgivning. Eget foto.....	82
Bilde 43- Første skisse av andre større skulptur. Eget foto	82
Bilde 44- Den andre skulpturen står til tørk, med flueavtrykk i bunn. Eget foto	83
Bilde 45- Detalj på skulpturen. Et organisk element	83
Bilde 46- Skisse av ide til skulptur i Gruppe 3	84
Bilde 47- Forsøk på liggende skulptur. Eget foto	84
Bilde 48-Råbrann av Gruppe 1, 2 og 3	85
Bilde 49- Ferdig glaserte skulpturer til Bourrybox brenningen med Project Network. Eget foto.....	85
Bilde 50- Super E ferdig stablet. Eget foto	87
Bilde 51- En kopp fra Bourryboxfyringen med Project Network. Koppen står i innkastluka for å holde kaffen varm. Marmorert resirkulerte leirer, tomlet og skåret ut. Glasert med askeglasur på innsiden, og drikkekant. Eget foto	87
Bilde 52- Stor skulpturell krukke fra første uken i Danmark 2022. Fotograf Ole Akhøj. Foto brukt med tillatelse.....	98

Bilde 53- Et utvalg skulpturer fra Squeeze my pot. Fotograf Ole Akhøj. Foto brukt med tillatelse	98
Bilde 54- Dette bilde av denne skulpturen ble brukt i publikasjonen av Project Network symposiums deltakere 2022	99

Litteraturliste

- Anker, T. (2021). *Analyse i praksis*. Cappelen Damm.
- Austring, B. & Sørensen, M. (2008). Kollektive æstetiske læreprosesser. I A. G. Holtoug (Red.), *Æstetik og læring- grundbog om æstetiske læreprosesser* (s. 172-177). forfatterne og Hans Reitzels forlag.
- Gallery, G. (2014). *Phil Rogers 'A Passion for Pots' ceramics feature film*.
https://www.youtube.com/watch?v=QaT_vR2Rn9M&t=2184s
- Gherardi, S. (2000a). Practice-Based Theorizing on Learning and Knowing in Organizations. *Organization (London, England)*, 7(2), 211-223. <https://doi.org/10.1177/135050840072001>
- Gherardi, S. (2000b). Where learning is: Metaphors and situated learning in a planning group. *Human relations*, 53.
- Gherardi, S. & Perrotta, M. (2014). Between the hand and the head: How things get done, and how in doing the ways of doing are discovered. *Asia Pacific journal of marketing and logistics*, 9(2), 134-150. <https://doi.org/10.1108/QROM-06-2012-1079>
- Goldmark. (2014, 21.06.2014). *Phil Rogers 'Drawing in the Air' feature ceramics documentary* [Dokumentar]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=GRUsk1Gczec>
- Guldagergaard. (2023). *Om Guldagergaard*. Hentet 04.04.2023 fra <https://ceramic.dk/da/om-guldagergaard/>
- helloteacup, S. (2021). *China's Dragon Kiln: Meaning & History*.
<https://helloteacup.com/2021/05/15/the-dragon-kiln-meaning-history/>
- Holdo, M. (2023). Critical Reflection: John Dewey's Relational View of Transformative Learning. *Journal of Transformative Education*, 21, 9-25. <https://doi.org/10.1177/15413446221086727>
- Imsen, G. (2012). *Lærerens verden : innføring i generell didaktikk* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Kaufmann, G. (2015). *Hva er kreativitet* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Kleven, T. A. & Hjordemaal, F. R. (2018). *Innføring i pedagogisk forskningsmetode* (3. utg.). Fagbokforlaget.
- Kolbeinstveit, L. (2021). Fellesskap. <https://civita.no/politisk-ordbok/fellesskap/#:~:text=Hva%20er%20fellesskap%3F%20Fellesskap%20er%20et%20begrep%20som,og%20at%20det%20er%20noe%20som%20er%20felles.>
- Lave, J. (1991). Situated learning in communities of practice. *Perspectives on socially shared cognition*, 63-82.
- Lave, J. & Holland, D. (2009). Social Practice Theory and the Historical Production of Persons. *Actio : an international journal of human activity theory*, 2.
- Lepperød, T. (2020, 11.03.20). Solberg ber om nasjonal dugnad: - Vi kan ikke sette hele Norge i karantene. *Nettavisen*. <https://www.nettavisen.no/nyheter/solberg-ber-om-nasjonal-dugnad-vi-kan-ikke-sette-hele-norge-i-karantene/s/12-95-3423935273>
- Lid, L. (2021). *About*. Linda Lid. <https://lindalidkeramikk.no/om-about/>
- Minouge, C. & Sanderson, R. (2000). *Wood-fired Ceramics: contemporary practices*. University of Pennsylvania press.
- Nicolini, D., Gherardi, S. & Yanow, D. (2003). Introduction: Toward a Practice-Based View of Knowing and Learning in Organizations. I (s. 11-39). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315290973-6>
- Nilstun, C. (2021). Kreativ, definisjon. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/kreativ>
- Nyeng, F. (2017). Hva annet er også sant? : en innføring i vitenskapsfilosofi. I (s. 187-254). Fagbokforl.
- Olsen, F. L. (2011). *The kiln book* (4. utg.). A&C Black Publishers Limited.
- Postholm, M. B. & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanning*. Cappelen Damm.
- Schön, D. A. (1992). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. Abingdon, Oxon: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315237473>
- Sennett, R. (2008). *The Craftsman*. Yale University Press. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/ucsn-ebooks/detail.action?docID=3420443>
- Stake, R. E. (2006). *Multiple case study analysis*. The Guilford press.

- Strati, A. (2007). Sensible Knowledge and Practice-based Learning. *Management learning*, 38(1), 61-77.
<https://doi.org/10.1177/1350507607073023>
- Svartdal, F. (2020). flow-teori. I *Store Norske Leksikon*. <https://sml.snl.no/flow-teori>
- Tjora, A. (2018). *Hva er fellesskap?* Universitetsforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (2021). *Kunst og skapande arbeid (KDA03-02)*
- Kompetansemål og vurdering*. Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/lk20/kda03-02/kompetansemaal-og-vurdering/kv577>
- Varang, M., Mariscal, V. M., Bye, T. A., Larsson, K., Skrove, G., Erikstad, A.-G. & Tjora, A. (2022). Mellom fellesskapt kunst og kunnskapt fellesskap: En sosiologisk analyse av kunstneres erfaringer fra LevArt og Park.prosjektet. *Kunnskapt fellesskap*, 1(1), 149-175.
<https://doi.org/https://doi.org/10.55669/oa1305>
- Wenger, E. & Havnes, A. (2018). Etienne Wenger - Community of practice. I. oslomet.
- Werquin, P. (2010). *Recognising Non-Formal and Informal Learning*
: *Outcomes, Policies and Practices*. OECD Publishing.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications : design and methods* (6. utg.). SAGE.

Vedlegg

Analyseskjema for Case

Analyseskjema for intervju

Analyseskjema for fellesnevnerne

Samtykke intervju ledere i felles fyringsprosjekter

Samtykke for deltakere i Kjærrahvalen

Samtykke deltakere Felles fyring i et kreativt skapende fellesskap

Concent to questionnaire

Samtykke spørreskjema i felles fyringsprosjekter- English

Samtykke spørreskjema i felles fyringsprosjekter

Concent to participation in this reaserch. English

Concent to interview. English

Intervjuguide for workshopdeltakere Kjærrahvalen2022

Intervjuinfo felles fyring av vedfyrt keramikkovn

Informasjonsbrev, Intervjuguide for ledere i felles fyring 2022

Intervjuguide norsk og engelsk

Intervjuspørsmål workshopdeltakere

Intervjuspørsmål Kjærrahvalen

Intervjuspørsmål profesjonelle aktører

Spørreundersøkelse Norsk versjon

Spørreundersøkelse Engelsk versjon

Meldeskjema for behandling av personopplysninger